

Vetenskapsrådet

VETENSKAPSRÅDET OCH JÄMSTÄLLDHETEN

VETENSKAPSRÅDET OCH JÄMSTÄLLDHETEN

Carolyn Glynn, Per Hyenstrand, Carl Jacobsson, Margareta Larsson,
Elizabeth Lundberg, Daniel Wadskog

VETENSKAPSRÅDET OCH JÄMSTÄLLDHETEN

Rapporten kan beställas på www.vr.se

VETENSKAPSRÅDET

103 78 Stockholm

© Vetenskapsrådet

ISSN 1651-7350

ISBN 91-7307-099-8

Grafisk Form: Erik Hagbard Couchér, Vetenskapsrådet

Original: Maria Wågberg

Tryck: CM Digitaltryck, Bromma 2007

INLEDNING

Denna rapport är resultatet av Vetenskapsrådets analysenhets studie av samtliga ansökningar om forskningsstöd, drygt 17 000, som kom in till rådet under perioden 2003–2005. Syftet med rapporten är att ge ett underlag för Vetenskapsrådets arbete med att uppfylla de mål beträffande jämställdhet i forskningen som regeringen har ställt upp och som rådet har preciserat i sin jämställdhetsstrategi. Rapporten färdigställdes i november 2006.

Rapporten inleds med en förhållandevis fyllig sammanfattning, där Vetenskapsrådets mål och ambitioner beskrivs och där huvudresultaten av undersökningen redovisas.

Därefter beskrivs i kapitel 1 hur könsfördelningen ser ut inom Vetenskapsrådets beslutande och beredande organ.

Forskarnas sökaktivitet redovisas i kapitel 2, där andelen ansökningar från kvinnor respektive män¹ jämförs med könsfördelningen bland högskolans disputerade lärare/forskare.

I kapitel 3, Ansökningar och beviljningsgrad², behandlas dels Vetenskapsrådet som helhet, dels utfallet på ämnesrådsnivå. De olika huvudtyperna av bidrag analyseras var för sig: projektbidrag, stöd till forskare i början av sin karriär, stöd till mer etablerade forskare, stöd till forskningens infrastruktur och stöd till forskningsmiljöer. Analyserna är avgränsade till att gälla beslut fattade under perioden 2003–2005. Dock inkluderas satsningen på Linnéstöd, där beslut togs år 2006, eftersom den bedöms ha stort intresse.

¹ Med ansökningar från kvinnor respektive män avses ansökningar där en kvinna respektive man är angiven som sökande ("huvudsökande"). En ansökan där en man är sökande och en eller flera kvinnor är angivna som medverkande betraktas således i denna rapport som en ansökan från en man.

² Beviljningsgraden för kvinnor respektive män är andelen beviljade ansökningar av samtliga inkomna ansökningar från kvinnor respektive män.

INNEHÅLL

SAMMANFATTNING	6
Grad av måluppfyllelse	7
Avslutande kommentar	15
1 VETENSKAPSRÅDETS BESLUTANDE OCH BEREDANDE ORGAN	16
2 KVINNLIGA OCH MANLIGA FORSKARES SÖKAKTIVITET	18
2.1 Unga forskares sökaktivitet	20
3 ANSÖKNINGAR OCH BEVILJNINGSGRAD	21
3.1 Projektbidrag	21
3.1.1 Skillnader i beviljningsgrad mellan ämnesråden påverkar beviljningsgraden i Vetenskapsrådet som helhet	23
3.1.2 Högre beviljningsgrad för mer erfarna forskare påverkar beviljningsgraden i Vetenskapsrådet som helhet	25
3.1.3 Ämnesrådsnivå	27
3.1.4 Sammanfattande kommentar om ämnesråden	38
3.1.5 Genomsnittligt beviljat belopp	39
3.2 Stödformer riktade till forskare i början av sin karriär	42
3.2.1 Postdoktorsstipendium för forskningsvistelse i annat land	42
3.2.2 Anställning som postdoktor i Sverige	45
3.2.3 Forskarassistentanställning	47
3.3 Stödformer riktade till mer etablerade forskare	49
3.4 Stöd till forskningens infrastrukturer	52
3.5 Stöd till forskningsmiljöer	53
3.5.1 Linnéstöd år 2006	53
3.5.2 Stöd till starka forskningsmiljöer år 2005	57
3.6 Sammanfattande kommentar om ansökningar och beviljningsgrad	61

BILAGA 1	62
Utdrag ur Vetenskapsrådets regleringsbrev för 2006	
BILAGA 2	64
Vetenskapsrådets jämställdhetsstrategi	
BILAGA 3	70
Kvinnors och mäns karriärer inom högskolan utifrån statistik år 2004	
BILAGA 4	72
Antal ansökningar i de bidragsformer som utgör underlag för beräkningarna i rapporten	
BILAGA 5	74
Projektbidrag – uppdelning i humaniora och samhällsvetenskap respektive i naturvetenskap och teknikvetenskap	
BILAGA 6	86
Bibliometrisk studie av utfallet av utlysningen av postdoktorstipendier inom medicin samt naturvetenskap och teknikvetenskap år 2005	
BILAGA 7	90
Tabeller	

SAMMANFATTNING

Vetenskapsrådets huvuduppgift är att ge stöd till den forskning som har högst vetenskaplig kvalitet och bäst främjar förnyelsen av grundforskningen. För att klara denna uppgift krävs att bedömningen av forskningsansökningar sker på ett sakligt sätt. I en saklig bedömning ingår att den ska vara könsneutral. Vetenskapsrådet utgår från att forskningskapacitet finns i samma utsträckning hos kvinnor och män. En könsneutral bedömning främjar både den vetenskapliga kvaliteten och forskningens förnyelse.

Vetenskapsrådet ska också enligt sin instruktion främja jämställdhet mellan kvinnor och män. Denna allmänt formulerade uppgift har i regleringsbrevet preciserats och skärpts under de senaste åren. I regleringsbrevet för år 2006 har Vetenskapsrådet ålagts att intensifiera sitt jämställdhetsarbete, att utarbeta en jämställdhetsstrategi och att senast den 1 november 2006 överlämna denna till regeringen tillsammans med en bakgrundsanalys (se bilaga 1). I den senaste forskningspolitiska propositionen (prop. 2004/05:80, s. 46) framhålls att jämställdhet inom forskningen är fortsatt prioriterad och sägs att Vetenskapsrådet ska ha "en bevisad förmåga att prestera könsneutrala bedömningar och vid i övrigt likvärdiga ansökningar prioritera under-representerat kön".

I Vetenskapsrådets jämställdhetsstrategi, senast reviderad den 3 oktober 2006, anges som mål att rådet ska

- 1 uppnå och behålla en jämn könsfördelning i beredningsgrupper och andra organ,
- 2 bevaka att andelen kvinnor och män bland dem som söker bidrag hos Vetenskapsrådet motsvarar kvinnors och mäns andelar bland högskolans disputerade lärare/forskare,
- 3 ha samma beviljningsgrad för kvinnor och män och samma genomsnittliga storlek på bidragsbeloppen till kvinnor och män med hänsyn tagen till forskningens karaktär och till stödformen,
- 4 främja jämställdheten inom det svenska forskarsamhället.

I det följande ges en sammanfattning av graden av måluppfyllelse när det gäller de olika målen i strategin.

Grad av måluppfyllelse

Strategins mål 1

Att uppnå och behålla en jämn könsfördelning i beredningsgrupper och andra organ.

Resultat

Vetenskapsrådet har en i stort sett jämn könsfördelning i de flesta av sina beslutande organ. Även när det gäller ämnesrådets³ beredningsgrupper har målet i huvudsak uppnåtts. Könsfördelningen låg år 2005 inom intervallet 40–60 %⁴ utom i grupperna under ämnesrådet för naturvetenskap och teknikvetenskap, vilka bestod av 28 % kvinnor och 72 % män. Andelen kvinnor i de sistnämnda grupperna var dock betydligt högre än andelen kvinnor i rekryteringsunderlaget, de disputerade lärarna/forskarna inom de naturvetenskapliga och teknikvetenskapliga områdena i högskolan, som är 17 %.

Strategins mål 2

Att bevaka att andelen kvinnor och män bland dem som söker bidrag hos Vetenskapsrådet motsvarar kvinnors och mäns andelar bland högskolans disputerade lärare/forskare.

Resultat

För närvarande svarar kvinnor för 30,4 % av ansökningarna om forskningsstöd hos Vetenskapsrådet och männen för 70,6 %.⁵ Detta motsvarar nästan exakt deras andelar av de potentiellt sökande, dvs. av högskolans disputerade lärare/forskare. Det ökande antalet unga kvinnor inom högskolan avspeglas i en växande andel av ansökningarna om postdoktorsstöd och forskarassistentanställningar, nu 45 %.

Strategins mål 3

Att ha samma beviljningsgrad för kvinnor och män och samma genomsnittliga storlek på bidragsbeloppen till kvinnor och män, med hänsyn tagen till forskningens karaktär och till stödformen.

³ Ämnesrådet för humaniora och samhällsvetenskap (ÄR-HS), ämnesrådet för medicin (ÄR-M), ämnesrådet för naturvetenskap och teknikvetenskap (ÄR-NT), utbildningsvetenskapliga kommittén (UVK) och kommittén för forskningens infrastrukturer (KFI) kallas alla för ämnesråd i denna rapport.

⁴ Beredningsgrupperna under KFI bestod dock av 38 % kvinnor och 62 % män.

⁵ Avser ansökningar 2003–2005, utom ansökningar om stöd till starka forskningsmiljöer 2005.

Resultat

Utfallet varierar mellan stödformerna och mellan ämnesråden. I det följande redovisas resultatet bidragsform för bidragsform inom Vetenskapsrådet som helhet och inom de olika ämnesråden.

Projektbidrag är den helt dominerande stödformen när det gäller dels antalet ansökningar, dels totalt beviljade medel (år 2005 utbetalades cirka 1,5 miljarder kronor).⁶ Under perioden 2003–2005 kom det in 12 095 ansökningar om projektbidrag, varav 3 307 från kvinnor. Inom Vetenskapsrådet som helhet beviljades ansökningar från kvinnor i lägre grad än ansökningar från män, 20,4 % respektive 24,7 %. Beviljningsgraden för kvinnor respektive män påverkades av två faktorer som beror på könsfördelningen bland lärare/forskare i högskolan.

Den viktigaste faktorn är att kvinnor som sökte projektbidrag i genomsnitt hade lägre karriärålder, dvs. kortare tid sedan doktorsexamen, än män. Detta berodde på att kvinnor bland högskolans lärare/forskare inom alla ämnesområden i genomsnitt har en lägre karriärålder än män. Eftersom beviljningsgraden för forskare av båda könen var högre ju högre karriärålder (dvs. längre tid i yrket) de sökande hade, blev männens beviljningsgrad högre.

Den andra faktorn är att andelen ansökningar från kvinnor respektive män varierade mellan ämnesråden. Lägsta andelen kvinnliga sökande fanns inom ämnesrådet för naturvetenskap och teknikvetenskap, beroende på att andelen kvinnor bland högskolans lärare/forskare är lägre inom naturvetenskap och teknikvetenskap än inom andra ämnesområden. Denna variation hade betydelse för beviljningsgraden för kvinnor respektive män inom Vetenskapsrådet som helhet, eftersom den totala beviljningsgraden (för kvinnor och män sammantaget) skilde sig mellan ämnesråden. Denna skillnad berodde i sin tur bl.a. på att ämnesråden fått olika mycket resurser från statsmakterna och att ämnesråden beviljade olika stora belopp i genomsnitt.

Dessa två faktorer förklarar skillnaden mellan kvinnors och mäns beviljningsgrad i Vetenskapsrådet som helhet när det gällde projektbidrag. Målet om samma beviljningsgrad för kvinnor och män uppnåddes således inom Vetenskapsrådet som helhet när hänsyn tas till skillnader mellan kvinnor och män i karriärålder samt till skillnader mellan ämnesråden i andel ansökningar från kvinnor respektive män. Samtidigt kan det konstateras att en bidragsgivning som prioriterar forskare med längre tid i yrket medför en lägre genomsnittlig beviljningsgrad totalt sett för kvinnor. Detta gäller så länge kvinnor i genomsnitt har kortare tid i yrket än män.

När man ser på beviljningen av projektbidrag på ämnesrådsnivå varierar bilden. Inom ämnesrådet för humaniora och samhällsvetenskap (ÄR-HS)

⁶ De olika typerna av projektbidrag anges i bilaga 4.

samt inom utbildningsvetenskapliga kommittén (UVK) var beviljningsgraden obetydligt högre för kvinnor än för män, inom ämnesrådet för naturvetenskap och teknikvetenskap (ÄR-NT) var beviljningsgraden obetydligt högre för män än för kvinnor och inom ämnesrådet för medicin (ÄR-M) var beviljningsgraden högre för män än för kvinnor. Förhållandet att mer erfarna forskare av båda könen hade högre beviljningsgrad än mindre erfarna förklarar drygt hälften av skillnaden i beviljningsgrad till männens fördel inom ÄR-M. Inom de övriga ämnesråden hade kvinnorna en högre beviljningsgrad än vad som kunde förväntas med hänsyn tagen till deras karriärålder.

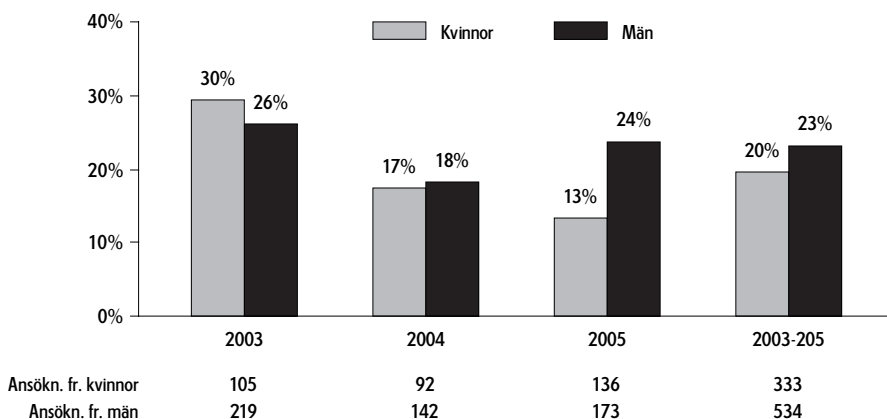
Det genomsnittligt beviljade beloppet när det gällde projektbidrag var högre för män än för kvinnor när man ser på Vetenskapsrådet som helhet. Om hänsyn tas till skillnader mellan kvinnor och män i karriärålder samt till skillnader i andel ansökningar från kvinnor respektive män mellan ämnesråden återstår bara en marginell skillnad i genomsnittligt beviljat belopp till männens fördel. Samma bild gällde för ämnesråden, utom inom UVK där kvinnor beviljades marginellt högre belopp än män.

Det är särskilt viktigt att vara uppmärksam på utfallet för forskare som befinner sig i början av sin karriär, eftersom Vetenskapsrådets behandling av deras ansökningar kan vara avgörande för om de vill och kan fortsätta på forskarbanan. De stödformer som är särskilt riktade till denna grupp är postdoktorsstipendium, postdoktorsanställning och forskarassistentanställning.

Under perioden 2003–2005 kom det in 867 ansökningar om *postdoktorsstipendium för vistelse vid forskningsinstitution i annat land*, varav 333 från kvinnor. Beviljningsgraden för kvinnor respektive män redovisas per år i figur 1.

Figur 1

Postdoktorsstipendier 2003–2005: beviljningsgrad uppdelad på kön och år

Som framgår av figur 1 var utfallet till männens fördel år 2005, liksom under perioden 2003–2005 som helhet. Detsamma gällde inom vart och ett av de olika ämnesråden. Dock var skillnaden liten inom ÄR-NT.⁷ Om det inom varje ämnesråd hade varit samma beviljningsgrad för kvinnor och män skulle 11 fler kvinnor (76 i stället för 65) och 11 färre män ha fått postdoktorsstipendium under perioden. Skillnaderna kan inte förklaras med skillnader i erfarenhet mellan sökande; alla sökande hade nämligen kort tid i yrket, eftersom det är ett krav att högst tre år ska ha gått sedan de avlagt doktors-examen. Ingen av de två faktorerna som hade betydelse för utfallet när det gällde projektbidragen kan alltså förklara skillnaden. Det är 5 % sannolikhet att skillnaden i beviljningsgrad mellan kvinnor och män bara berodde på slumpen. Vi gjorde därför en särskild studie av de sökandes vetenskapliga produktion, mätt med bibliometriska mått. Resultaten från denna analys var att kvinnors och mäns vetenskapliga produktion, mätt på detta sätt, inte skilde sig särskilt mycket. Skillnaden i beviljningsgrad mellan kvinnor och män kvarstår således oförklarad.

År 2005 införde Vetenskapsrådet en ny stödform, *bidrag till anställning som postdoktor i Sverige*. Stödet utgår för forskningsvistelse vid annan högskola eller institution än den där den sökande disputerat. Ett av motiven för den nya stödformen var att främja jämställdheten. Av dem som ansökte om bidrag för postdoktorsanställning detta första år var drygt hälften kvinnor, 232 av 452 sökande. Beviljningsgraden var obetydligt lägre för kvinnor än för män, 7,3 % jämfört med 7,7 %. Om beviljningsgraden hade varit densamma för kvinnor och män inom varje ämnesråd hade 2 fler kvinnor (19 i stället för 17) och 2 färre män beviljats stöd. Sannolikheten för att skillnaden i beviljningsgrad bara berodde på slumpen är 47 %. På ämnesrådsnivån var beviljningsgraden högre för kvinnor än för män inom ÄR-HS, högre för män än för kvinnor inom ÄR-M och lika inom ÄR-NT.

Under perioden 2003–2005 kom det in 2 226 ansökningar om *forskar-assistentanställning*, varav 930 från kvinnor. Beviljningsgraden var 10,8 % för kvinnor och 10,6 % för män. Skillnaderna i beviljningsgrad mellan kvinnor och män var obetydliga eller små även inom de olika ämnesråden.

Bidragsformer som riktar sig till mer etablerade forskare är en heterogen grupp av forskningsstöd och ämnesråden har olika praxis när det gäller användningen och utformningen av dem. Inom ÄR-HS finns bidrag för sabbats-termin och långsiktigt stöd till ledande forskare, inom ÄR-M finns anställning som rådsforskare (50 % arbetstid eller 100 %), bidrag för sabbats-termin och forskningstid för kliniska forskare och inom ÄR-NT finns anställning

⁷ Postdoktorsstipendier beviljades inte av UVK under perioden och beviljades inom ÄR-HS bara år 2005.

som rådsforskare. Sammanlagt kom det in 1 103 ansökningar om dessa stödformer under perioden 2003–2005, varav 326 från kvinnor. Beviljningsgraden var 10,1 % för kvinnor och 12,4 % för män. Om beviljningsgraden hade varit densamma för kvinnor och män inom varje ämnesråd skulle 7 fler ansökningar från kvinnor (40 i stället för 33) och 7 färre ansökningar från män ha beviljats under treårsperioden. Sannolikheten att skillnaden i beviljningsgrad bara berodde på slumpen är 15 %. Om man ser på ämnesrådsnivån skilde sig inte beviljningsgraden för kvinnor respektive män nämnvärt inom ÄR-HS och ÄR-NT, medan männens beviljningsgrad var högre än kvinnornas inom ÄR-M.

Vetenskapsrådet ger också *stöd till forskningens infrastrukturer* inom olika vetenskapsområden. Forskare kan ansöka om medel för t.ex. dyrbar vetenskaplig utrustning och longitudinella databaser.⁸ Under perioden 2003–2005 fick Vetenskapsrådet sammanlagt 347 ansökningar om stöd till infrastrukturer, varav 69 från kvinnor. Kvinnornas beviljningsgrad var högre än männens, 38 % jämfört med 29 %. Om beviljningsgraden hade varit densamma för kvinnor och män skulle 5 färre kvinnor och 5 fler män ha beviljats bidrag. Sannolikheten att denna skillnad bara berodde på slumpen är 17 %.

Resultaten av analyserna sammanfattas i tabell 1. Tabellen är tänkt att läsas på följande sätt. Rad 1 säger att inom ÄR-HS hade kvinnor större framgång än män när det gällde projektbidrag, med hänsyn tagen till karriäråldern, och det är 17 % sannolikhet att detta bara berodde på slumpen. Vidare hade män som sökte postdoktorsstipendier från ÄR-HS större framgång än kvinnor och det är 11 % sannolikhet att detta bara berodde på slumpen. Kvinnor och män som sökte postdoktorsanställning hade ungefär lika stor framgång. Den skillnad som ändå fanns var till kvinnornas fördel och det är 27 % sannolikhet att skillnaden bara berodde på slumpen. Inom ÄR-HS hade kvinnor och män som sökte forskarassistentanställning respektive rådsforskaranställning m.m. lika stor framgång. Med lika stor framgång menar vi i denna rapport att det var mer än 50 % sannolikhet att skillnaden i beviljningsgrad bara berodde på slumpen. Raderna för de övriga ämnesråden och för Vetenskapsrådet (VR) totalt ska läsas på samma sätt.

⁸ Longitudinella databaser består av uppgifter om individer och grupper som följs över tiden.

Tabell 1. Skillnader mellan kvinnors och mäns framgång i att få forskningsstöd från Vetenskapsrådet 2003–2005

Ämnes- råd	Projektbidrag	Postdoktors- stipendium	Postdoktors- anställning	Forskar- assistent	Rådsforskar- anställn. mm	Infrastruktur- stöd
ÄR-HS	Kvinnor (17 %)	Män (11 %)	Lika (♀ 27 %)	Lika	Lika	
ÄR-M	Män (1 %)	Män (9 %)	Män (10 %)	Lika	Män (8 %)	
ÄR-NT	Lika	Lika	Lika	Lika	Lika	
UVK	Lika (♀ 29 %)	–	–	Lika	–	
KFI						Kvinnor (17 %)
VR totalt	Lika	Män (5 %)	Lika (♂ 47 %)	Lika	Män (15 %)	Kvinnor (17 %)

Anm.: "Kvinnor" anger att kvinnor hade större framgång än män och vice versa. I parentes anges sannolikheten att skillnaden bara berodde på slumpen. "Lika" utan värde inom parentes anger att denna sannolikhet är mer än 50 %. "Lika" med symbolerna ♀ respektive ♂ och ett värde inom parentes anger att kvinnor respektive män hade något större framgång, med den angivna sannolikheten (>20 %) att det bara berodde på slumpen.

När det gäller projektbidrag har hänsyn tagits till de sökandes karriärålder, dvs. antal år mellan doktorexamen och ansökan. Utan denna hänsyn skulle kolumnen för projektbidrag bli följande: "lika, män, lika, lika" och inom VR totalt "män". Reservation för ett mycket litet antal beviljade ansökningar när det gäller postdoktorsstipendier och postdoktorsanställningar inom HS. Rådsforskaranställningar m.m. betyder rådsforskaranställningar (M, NT), forskningstid för kliniska forskare (M), långsiktigt stöd till ledande forskare (HS) och sabbatstermin (HS, M).

Vetenskapsrådet ska, enligt sin instruktion, ge stöd till forskning av högsta vetenskapliga kvalitet. Huruvida skillnader i utfall mellan kvinnor och män enbart berodde på skillnader i kvalitet mellan ansökningarna eller även hängde samman med omedvetna, förutfattade meningar hos bedömarna är ett subtilt problem som är svårt att utreda.

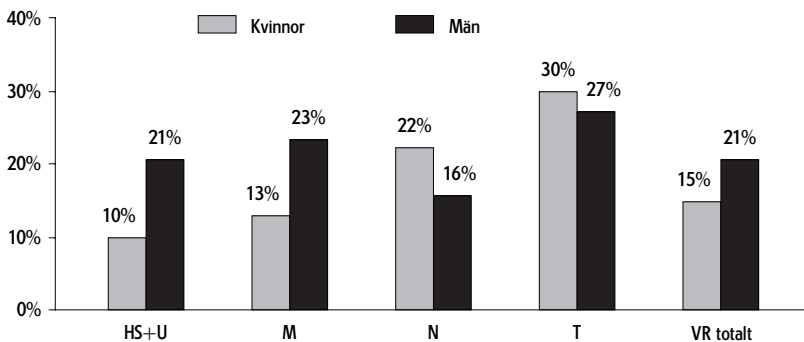
Utöver de stödformer som nämnts hittills och som riktar sig till enskilda forskare har Vetenskapsrådet de senaste åren gjort särskilda satsningar för att stödja starka forskningsmiljöer och forskargrupper.

År 2006 utdelades för första gången det s.k. Linnéstödet, som är avsett för forskningsmiljöer av högsta kvalitet och med internationell konkurrenskraft. Detta stöd kan endast sökas av lärosäten och deras ansökningar föregås av en intern prioriteringsprocess. Lärosätena söker således medel för forskningsmiljöer som de själva valt ut. För varje forskningsmiljö ska det anges upp till 10 forskare som planeras ingå i miljön. Stödet uppgår till högst 10 miljoner kronor per miljö och år i 10 år.

Vetenskapsrådet och Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas), som utlyste Linnéstödet gemensamt, mottog i denna första utlysning ansökningar om stöd för 106 miljöer. Av de totalt 950 personer som angavs i ansökningarna var 202 kvinnor, dvs. 21 %. Internationella bedömargrupper valde ut 20 miljöer som beviljades stöd. I dessa 20 ansökningar angavs 184 forskare, varav 30 kvinnor, dvs. 16 %. Besluten om stöd gällde miljöerna och inte enskilda forskare, men man kan ändå räkna ut en beviljningsgrad för kvinnor (respektive män), definierad som antalet kvinnor (resp. män) angivna i beviljade ansökningar dividerat med antalet kvinnor (resp. män) angivna i samtliga ansökningar. Beviljningsgraden var lägre för kvinnor än för män, 14,9 % mot 20,6 %. Sannolikheten att en sådan skillnad i beviljningsgrad endast skulle bero på slumpen är 12 %.⁹ Som framgår av figur 2 fanns det stora skillnader i beviljningsgrad mellan vetenskapsområdena.¹⁰

Figur 2

Linnéstöd år 2006: beviljningsgrad för kvinnor och män uppdelad på vetenskapsområden

Kvinnor angivna i ansökn.	91	47	54	10	202
Män angivna i ansökn.	179	171	273	125	748

⁹ I sannolikhetsberäkningen gör vi approximationen att behandla inkomna respektive beviljade ansökningar med deras angivna forskare som om de vore inkomna respektive beviljade ansökningar från dessa forskare. En ansökan med exempelvis nio angivna forskare betraktas således som nio individuella ansökningar från dessa forskare. Beräkningen tar hänsyn till skillnader i antal ansökningar och i beviljningsgrad mellan vetenskapsområden.

¹⁰ Ansökningarna fördelades på de fyra vetenskapsområdena av de internationella experterna.

En annan särskild satsning på starka forskningsmiljöer i form av relativt stora, femåriga bidrag till forskargrupper gjordes år 2005. Bidrag beviljades till 10 miljöer. Liksom när det gällde Linnéstödet valde internationella bedömargrupper ut miljöerna och liksom inom Linnéstödet hade kvinnor en något lägre beviljningsgrad¹¹ än män, 3,3 % jämfört med 4,0 %. De 10 beviljade ansökningarna innehöll dock så pass få forskare, 7 kvinnor och 35 män, att beviljningsgraden skulle ha blivit i stort sett lika för kvinnor och män om ytterligare en enda kvinna hade ingått i de ansökningar som fick bidrag. Det fanns inga nämnvärda skillnader i beviljningsgrad mellan ämnesråden.

Sammanfattningsvis kan sägas att strategins mål 3 inte uppfylldes fullt ut åren 2003–2005. Den tydligaste avvikelser från samma beviljningsgrad för kvinnor och män gällde bidragsformen postdoktorstipendier för forskningsvistelse i annat land. Också när det gällde det nya Linnéstödet, med stora och långsiktiga bidrag, hade kvinnor mindre framgång än män. Dessutom var andelen kvinnor i de inkomna ansökningarna om Linnéstöd betydligt lägre än andelen kvinnor bland disputerade lärare/forskare i högskolan. Slutligen hade kvinnor lägre beviljningsgrad än män inom det medicinska området när det gällde alla bidragsformer utom forskarassistentanställningar. Detta uppmärksammades av Vetenskapsrådet som i början av 2006 beslutade införa nya rutiner för uppföljning av jämställdheten. Se vidare den avslutande kommentaren nedan.

Strategins mål 4

Att främja jämställdheten inom det svenska forskarsamhället.

När det gäller förverkligandet av det fjärde målet i strategin är frågan vilken ambitionsnivå som Vetenskapsrådet bör ha. Inom högskolan finns många ämnesområden med en majoritet män bland forskarna och ett fåtal områden där kvinnor är i majoritet. Denna fördelning avspeglas i andelen kvinnliga och manliga sökande hos Vetenskapsrådet. Den ojämna könsfördelningen bland högskolans lärare/forskare ändras inte av att Vetenskapsrådet uppfyller mål 3 i jämställdhetsstrategin, dvs. har samma beviljningsgrad för kvinnor och män. Eftersom rådet har som utgångspunkt att forskningen gagnas av att både kvinnor och män deltar och bidrar med sin kompetens och sina erfarenheter, är frågan om ambitionsnivån borde sättas högre. Borde strävan kanske vara att medverka till en jämn könsfördelning inom varje veten-

¹¹ Beviljningsgraden är uträknad på samma sätt som för Linnéstödet.

skapsområde eller fakultet eller t.o.m. inom varje enskilt ämne? En lägsta ambitionsnivå för rådet torde vara att det underrepresenterade könet inom motsvarande områden i högskolan får minst samma beviljningsgrad som det överrepresenterade könet.

Frågor av detta slag har ännu inte diskuterats närmare i Vetenskapsrådet; det fjärde målet i strategin behandlas inte heller i föreliggande rapport.

Avslutande kommentar

Som framgår av denna rapport finns det vissa skillnader i beviljningsgraden mellan kvinnor och män som vi inte har kunnat finna förklaringar till. Huruvida dessa skillnader i utfall enbart beror på skillnader i kvalitet mellan olika ansökningar eller också hänger samman med omedvetna, förutfattade meningar hos bedömarna är ett subtilt problem som är svårt att utreda. I så fall finns de hos både kvinnor och män, eftersom bedömningsgrupperna och de beslutande organen oftast har en jämn könsfördelning.

När detta skrivs är resultatet av 2006 års allmänna utlysning snart klart. Ämnesrådets huvudsekreterare kommer att redovisa utfallet för Vetenskapsrådets styrelse och ska då lägga fram skriftliga förklaringar från ämnesråden till eventuella skillnader i beviljningsgrad och i genomsnittligt belopp mellan kvinnor och män. Detta är en ny procedur som införts 2006. Utfallet av 2006 års allmänna utlysning får avgöra om det behövs fördjupade studier inom något område utöver den övergripande analys som enligt rådets jämställdhetsstrategi ska göras årligen.

1 VETENSKAPSRÅDETS BESLUTANDE OCH BEREDANDE ORGAN

Vetenskapsrådet (VR) strävar i enlighet med sin jämställdhetsstrategi att uppnå och behålla en jämn könsfördelning i sina beredningsgrupper och andra organ. Målet brukar anges som en fördelning som ligger i intervallet 40–60 %.

Vetenskapsrådets ledning består enligt arbetsordningen av styrelsen, generaldirektören och biträdande generaldirektören, ämnesråden och huvudsekreterarna. Som framgår av tabell 2 är könsfördelningen i stort sett jämn i Vetenskapsrådets styrelse, ämnesrådet för medicin (ÄR-M), ämnesrådet för naturvetenskap och teknikvetenskap (ÄR-NT) samt utbildningsvetenskapliga kommittén (UVK). Könsfördelningen i ämnesrådet för humaniora och samhällsvetenskap (ÄR-HS) ligger inom det intervall som anses acceptabelt, medan könsfördelningen i kommittén för forskningens infrastrukturer (KFI) ligger just utanför detta intervall.¹²

När Vetenskapsrådet inledde sin verksamhet år 2001 var två av de då fyra huvudsekreterarna kvinnor. I dag är samtliga fem huvudsekreterare män. Det bör här noteras att enligt regeringens instruktion för Vetenskapsrådet anställdes huvudsekreterarna genom oberoende beslut av ämnesråden. En ändring av instruktionen trädde i kraft den 1 november 2006, innebärande att huvudsekreterare ska anställas av generaldirektören i samråd med det berörda ämnesrådet.

Tabell 2. Könsfördelningen i Vetenskapsrådets ledning år 2006

	Antal kvinnor	Antal män	Totalt	Andel kvinnor
Styrelsen	6	7	13	46 %
ÄR-HS	9	12	21	43 %
ÄR-M	11	10	21	52 %
ÄR-NT	10	11	21	48 %
UVK ¹³	5	6	11	45 %
KFI ¹⁴	5	8	13	38 %
Huvudsekreterare	0	5	5	
Bitr. huvudsekreterare	2	1	3	
Generaldirektör	–	1	1	
Bitr. generaldirektör	1	–	1	

¹² När ordet ämnesråd används i denna rapport inkluderas dessa två kommittéer, dvs. UVK och KFI.

¹³ Tre av kommitténs elva ledamöter nomineras av FAS, Formas respektive VINNOVA.

¹⁴ När det gäller fyra av kommitténs tretton ledamöter kan styrelsen inhämta förslag från t.ex. andra statliga forskningsfinansiärer.

Andelen kvinnor i beredningsgrupperna¹⁵ har sedan Vetenskapsrådets bildande stigit långsamt men stadigt och uppgick år 2005 sammantaget till 36 %. Denna siffra kan jämföras med andelen kvinnor bland de sökande till Vetenskapsrådet och bland högskolans disputerade lärare/forskare, som är 31 %. Som framgår av tabell 3 varierade könsfördelningen avsevärt mellan de olika områdena. Beredningsgrupperna inom medicin och utbildningsvetenskap hade totalt sett en nästan jämn könsfördelning. För grupperna inom humaniora och samhällsvetenskap låg siffran inom intervallet 40–60 %. Forskningens infrastrukturer, som är ett nytt område organisationsmässigt inom Vetenskapsrådet, hade med tanke på sin inriktning en hög andel kvinnor i sina beredningsgrupper, sammanlagt 38 %. Den lägsta andelen kvinnor hade beredningsgrupperna inom naturvetenskap och teknikvetenskap, totalt 28 %. Könsfördelningen bland disputerade lärare/forskare inom de naturvetenskapliga och teknikvetenskapliga områdena i högskolan är dock än mer ojämn med 17 % kvinnor och 83 % män.

Tabell 3. Könsfördelningen i Vetenskapsrådets beredningsorganisation år 2005

Beredningsgrupper inom	Antal kvinnor	Antal män	Totalt	Andel kvinnor
Humaniora och samhällsvetenskap	33	47	80	41 %
Medicin	37	43	80	46 %
Naturvetenskap och teknikvetenskap	62	162	224	28 %
Utbildningsvetenskap	14	15	29	48 %
Forskningens infrastrukturer	11	18	29	38 %
VR totalt	157	285	442	36 %

¹⁵Beredningsgrupperna, som består av forskare vid universitet och högskolor, bedömer inkomna ansökningar och lämnar förslag till bidragsfördelning till ämnesråden.

2 KVINNLIGA OCH MANLIGA FORSKARES SÖKAKTIVITET

Könsfördelningen bland de sökande hos Vetenskapsrådet påverkas självfallet av könsfördelningen bland de potentiellt sökande forskarna. En rimlig uppskattning av gruppen potentiellt sökande är de disputerade lärarna/forskarna inom högskolan.¹⁶ Kvinnornas andel bland dessa har ökat betydligt under de senaste tio åren och den utgör nu 31 %. Bland professorerna utgör kvinnorna dock bara 16 %. Antalet doktorsexaminerade per år har ökat med 27 % mellan år 2000 och år 2004. Kvinnorna står för två tredjedelar av denna ökning och de har ökat sin andel av de årligen doktorsexaminerade från 39 % år 2000 till 45 % år 2004. Männens överrepresentation minskar således bland de nya doktorerna och denna förändring torde påverka könsfördelningen bland lärarna och forskarna inom högskolan framöver.

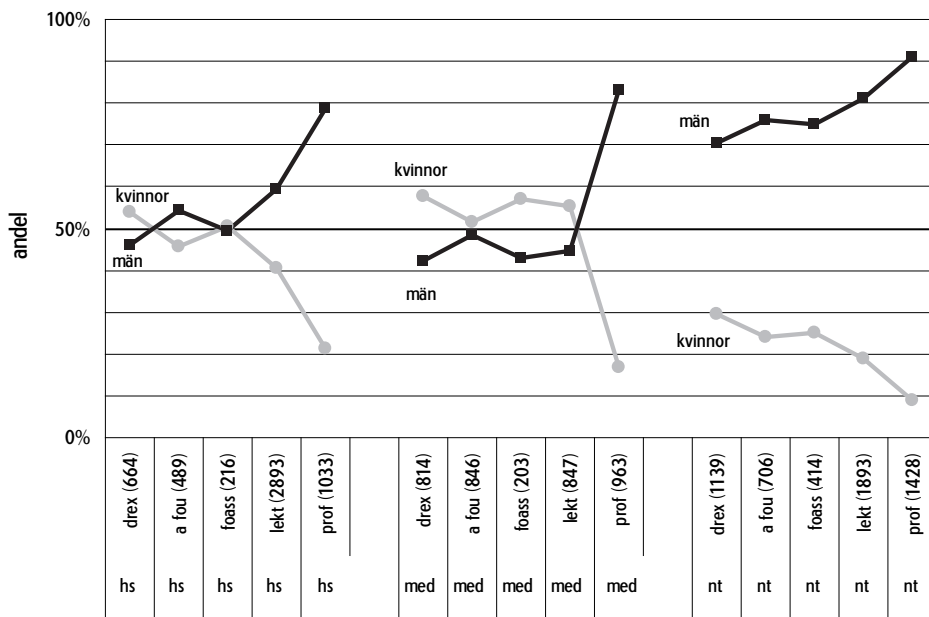
År 2004 var andelen kvinnor bland de disputerade lärarna/forskarna inom humaniora och samhällsvetenskap 34 %, inom medicin 41 % samt inom naturvetenskap och teknikvetenskap 17 %. Andelen kvinnor är genomgående lägre bland lärare/forskare som kommit längre i karriären. Figur 3 illustrerar mer detaljerat förhållandena inom olika vetenskapsområden.

Inom naturvetenskap och teknikvetenskap är kvinnorna i minoritet inom alla anställningskategorier. Inom medicinområdet är det endast bland professorerna som kvinnorna är i minoritet. Högst andel kvinnor finns bland de nyligen doktorsexaminerade. Detta gäller inom alla vetenskapsområden och särskilt hög är andelen inom medicinområdet med 58 %. För att ge en bild av könsskillnader i den akademiska befattningskarriären – så som den tedde sig vid en viss tidpunkt – beskrivs i bilaga 3 andelen kvinnor och män bland högskolans disputerade forskare/lärare år 2004, uppdelat på ålder och befattning.

¹⁶De kategorier som här har beaktats är professorer, lektorer, forskarassistenter samt 'annan forskande och undervisande personal' som inkluderar anställningskategorin 'forskare'.
Källa: Högskoleverkets NU-databas.

Figur 3

Andel kvinnor och män bland dem som disputerade 2004 samt inom olika kategorier högskoleanställda 2004 (endast disputerade), uppdelat på vetenskapsområden

Anm.: Drex: doktorsexaminerade, a fou: annan forskande och undervisande personal, foass: forskarasistenter, lekt: lektorer, prof: professorer, hs: humaniora och samhällsvetenskap; m: medicin, nt: naturvetenskap och teknikvetenskap.

Källa: Högskoleverkets NU-databas (exkl. Sveriges lantbruksuniversitet och kategorin Övriga/gemensamma).

Den ökande andelen kvinnor bland de disputerade lärarna och forskarna reflekteras i en ökande andel ansökningar från kvinnor hos Vetenskapsrådet. Under perioden 2003–2005 kom 30,4 % av ansökningarna från kvinnor och 69,6 % från män, vilket nästan exakt motsvarade fördelningen bland de disputerade lärarna/forskarna. När man ser närmare på olika områden visar det sig att inom medicin, naturvetenskap och teknikvetenskap sökte forskare bidrag från Vetenskapsrådet i större utsträckning än inom humaniora och samhällsvetenskap. Det fanns ingen nämnvärd skillnad mellan könen när det gällde sökaktiviteten inom de olika områdena.

2.1 Unga forskares sökaktivitet

Med unga forskare menas i denna rapport forskare som har disputerat relativt nyligen, oavsett biologisk ålder. De stödformer som är särskilt riktade till denna grupp är postdoktorsstipendium, postdoktorsanställning och forskarassistentanställning. Många av de nya doktorerna lämnar högskolan och grundforskningen. Det är bara en mindre del av de nydisputerade som söker bidrag hos Vetenskapsrådet.¹⁷

Villkoret för beviljning av postdoktorsstipendium för vistelse vid forskningsinstitution i annat land och av postdoktorsanställning i Sverige är att högst tre år har gått sedan disputationen. För beviljning av forskarassistentanställning är villkoret att högst fem år gått. När vi ska uppskatta antalet potentiellt sökande hos Vetenskapsrådet utgår vi därför inte från de disputerade som är anställda vid högskolan utan väljer i stället ut alla som disputerat de senaste tre respektive fem åren. Andelen kvinnor bland dem som tog doktorsexamen under treårsperioden 2002–2004 respektive under femårsperioden 2000–2004 var 44 % respektive 43 %, dvs. högre än andelen kvinnor bland de disputerade lärarna/forskarna inom högskolan.

År 2005 var andelen kvinnor som sökte forskarassistentanställning densamma som andelen kvinnor bland de potentiellt sökande, 43 %. Andelen kvinnor som sökte postdoktorsstipendium detta år var likaså densamma som andelen kvinnor bland de potentiellt sökande, 44 %. Kvinnorna utgjorde 51 % av de sökande om bidrag för anställning som postdoktor i Sverige.

Sammanfattningsvis kan det konstateras att kvinnor och män nu i genomsnitt lika ofta söker forskningsstöd hos Vetenskapsrådet. Det gäller både när man ser på de grupper som relativt nyligen tagit doktorsexamen och när man ser på alla forskare, oavsett hur lång forskningserfarenhet de har. Mot denna bakgrund har Vetenskapsrådet i sin jämställdhetsstrategi angivit att man ska bevaka att så sker även i framtiden.

¹⁷ Under 2005 inkom 475 ansökningar från kvinnor och 630 från män om forskarassistentanställning, 136 ansökningar från kvinnor och 173 från män om postdoktorsstipendium samt 231 ansökningar från kvinnor och 213 från män om postdoktorsanställning.

3 ANSÖKNINGAR OCH BEVILJNINGSGRAD

Vetenskapsrådet strävar i enlighet med sin jämställdhetsstrategi efter att uppnå samma beviljningsgrad för kvinnor och män.¹⁸ Om Vetenskapsrådets bedömning är könsneutral bör beviljningsgraden i snitt över tid och avseende ett stort antal ansökningar inte skilja sig mellan kvinnor och män. Denna rapport är resultatet av en genomgång av samtliga ansökningar om forskningsstöd, drygt 17 000, som kom in till rådet under perioden 2003–2005. Vi studerar beviljningsgraden i ett jämställdhetsperspektiv inom Vetenskapsrådet totalt och på ämnesrådsnivå. Analysen delas också upp på olika bidragsformer, eftersom bidragsformerna har delvis olika syften och skilda kategorier av sökande.

Det är ämnesråden som beviljar största delen av de medel som Vetenskapsrådet fördelar. Ämnesråden förfogar över egna budgetar bestående av dels medel som riksdagen anvisat, dels medel som Vetenskapsrådets styrelse delegerat till ämnesråden att disponera. Antalet ansökningar och könsfördelningen bland de sökande skiljer sig mellan ämnesråden. Könsfördelningen bland de sökande till de olika ämnesråden avspeglar könsfördelningen bland högskolans forskare inom motsvarande vetenskapsområden. Det finns även skillnader i total beviljningsgrad (dvs. för kvinnor och män sammantaget) mellan ämnesråden. Dessa skillnader har bl.a. samband med skillnader mellan ämnesråden i budgetens storlek och, när det gäller projektbidrag, skillnader i medelbidragets storlek.

De olika bidragsformerna analyseras var för sig i de följande avsnitten.

3.1 Projektbidrag

Projektbidrag är den dominerande bidragsformen inom Vetenskapsrådet både när det gäller antal ansökningar och storleken på fördelade medel. År 2005 utbetalades 1,45 miljarder kronor i projektbidrag, vilket motsvarade

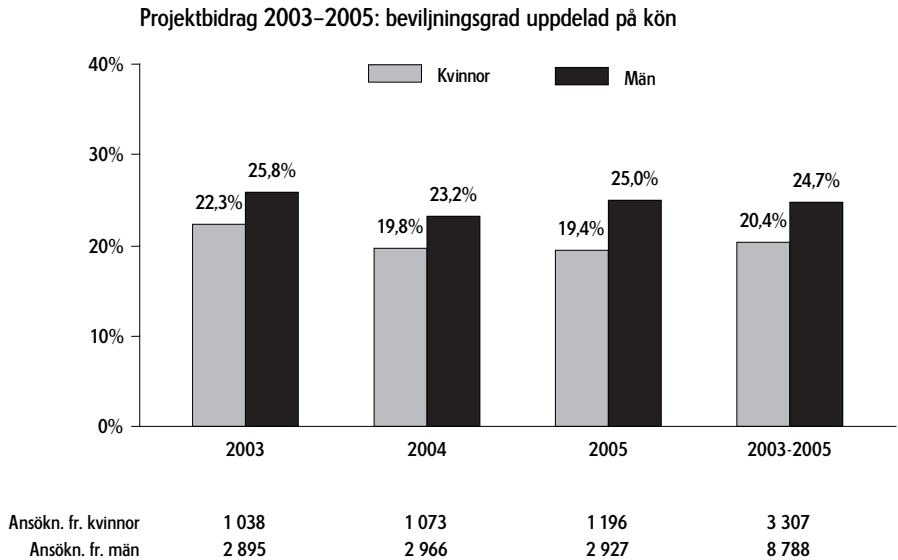
¹⁸ Beviljningsgraden för kvinnor respektive män är andelen beviljade ansökningar av samtliga inkomna ansökningar från kvinnor respektive män.

71 % av de medel som Vetenskapsrådet utbetalade till forskare/forskargrupper för forskning år 2005.

Under åren 2003–2005 kom det in sammanlagt 12 095 ansökningar om projektbidrag, varav drygt en fjärdedel, 27 %, från kvinnor.¹⁹ Det årliga antalet ansökningar ökade något under perioden och uppgick år 2005 till 4123. Andelen ansökningar från kvinnor steg från 26 % år 2003 till 29 % år 2005. Denna ökning är troligen ingen tillfällighet, eftersom andelen kvinnor växer både bland nydisputerade och bland högskolans lärare/forskare på alla nivåer.

Totalt beviljades under åren 2003–2005 cirka en fjärdedel, 23,5 %, av ansökningarna om projektbidrag. En större andel av ansökningarna från män beviljades än av ansökningarna från kvinnor, 24,7 % jämfört med 20,4 % (se figur 4).

Figur 4

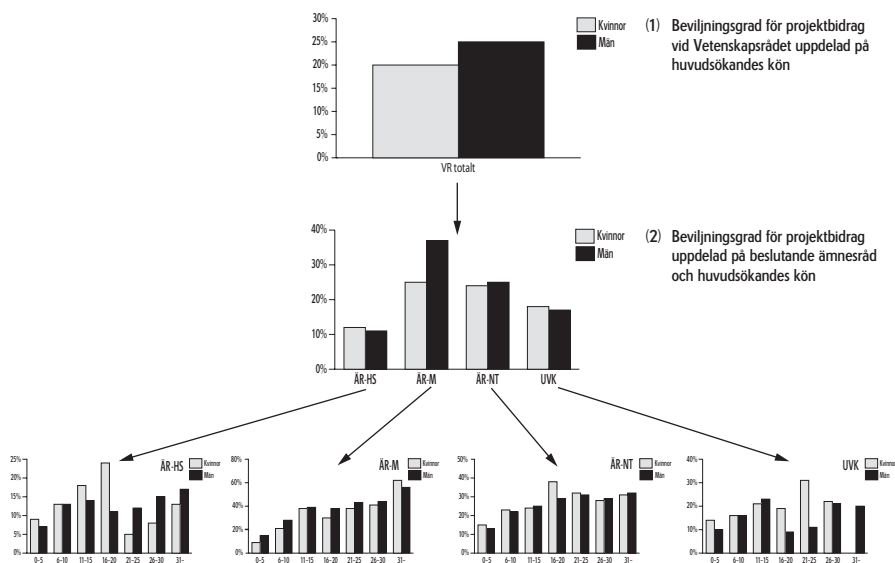
Av figur 4 framgår att den genomsnittliga beviljningsgraden för kvinnor sjönk under perioden 2003–2005; antalet ansökningar från kvinnor ökade (från 1 038 till 1 196) medan antalet beviljade ansökningar från kvinnor var konstant (en ökning från 231 till 232).

¹⁹Med ansökningar från kvinnor respektive män avses ansökningar där en kvinna respektive man är angiven som sökande ("huvudsökande"). En ansökan där en man är sökande och en eller flera kvinnor är angivna som medverkande betraktas således i denna rapport som en ansökan från en man.

I det följande analyseras beviljningsgraden för projektbidrag under perioden 2003–2005 som helhet. Materialet studeras uppdelat på ämnesråd och karriärålder. Med karriärålder menar vi i denna rapport den tid som förflutit sedan de sökande tog doktorsexamen. De två faktorerna ämnesråd och framför allt karriärålder har stor inverkan på beviljningsgraden. Figur 5 ger en bild av de två stegen i analysen.

Figur 5

Schematisk bild av analysen av beviljningsgraden när det gäller projektbidrag. Analysen delas upp på kön, ämnesråd och karriärålder

Delavsnitten 3.1.1–3.1.4 i detta avsnitt behandlar beviljningsgraden. Det sista delavsnittet, 3.1.5, handlar om det genomsnittligt beviljade beloppet.

3.1.1 Skillnader i beviljningsgrad mellan ämnesråden påverkar beviljningsgraden i Vetenskapsrådet som helhet

Som tidigare konstaterats är vissa skillnader att förvänta mellan ämnesråden när det gäller könsfördelningen bland de sökande. Detta beror på att könsfördelningen bland högskolans disputerade lärare/forskare varierar mellan olika områden. Det finns också skillnader mellan ämnesråden i total beviljningsgrad (dvs. beviljningsgrad för kvinnor och män sammantaget).

Detta beror bl.a. på att det finns stora skillnader i hur mycket resurser statsmakterna har tilldelat Vetenskapsrådets olika ämnesråd och att den genomsnittliga storleken på projektbidragen varierar.

Som framgår av tabell 4 hade ämnesrådet för naturvetenskap och teknikvetenskap (ÄR-NT) en lägre andel ansökningar från kvinnor och en högre total beviljningsgrad än ämnesrådet för humaniora och samhällsvetenskap (ÄR-HS). Ämnesrådet för medicin (ÄR-M) hade högre total beviljningsgrad än ÄR-NT och det hade en nästan lika stor andel ansökningar från kvinnor som ÄR-HS.

Tabell 4. Projektbidrag 2003–2005; antal ansökningar och beviljningsgrad uppdelat på ämnesråd

Ämnesråd	Antal ansökningar från		Total beviljningsgrad
	kvinnor	män	
ÄR-HS	1 082	1 857	12,0 %
ÄR-M	979	1 911	32,7 %
ÄR-NT	857	4 568	25,9 %
UVK	389	452	16,8 %
VR totalt	3 307	8 788	23,5 %

Dessa variationer påverkade beviljningsgraden för kvinnor respektive män när man ser på hela Vetenskapsrådet sammantaget. Om vi utgår från ovanstående faktiska skillnader mellan ämnesråden i antal ansökningar från kvinnor respektive män och i total beviljningsgrad – men gör antagandet att varje ämnesråd hade samma beviljningsgrad för kvinnor och män – får vi en förväntad beviljningsgrad²⁰ i hela Vetenskapsrådet som är 22,3 % för kvinnor och 24,0 % för män. En skillnad på 1,7 procentenheter i beviljningsgraden var alltså att förvänta, även om varje enskilt ämnesråd hade haft samma beviljningsgrad för kvinnor och män.

I själva verket var, som nämnts, kvinnornas beviljningsgrad hos Vetenskapsrådet som helhet 20,4 % och männens 24,7 % när det gällde projektbidrag under perioden 2003–2005. Skillnaden i beviljningsgrad var således 4,3 procentenheter. Med lika beviljningsgrad över hela Vetenskapsrådet skulle 777 kvinnor ha beviljats bidrag i stället för det faktiska antalet som var 675. Eftersom resonemanget ovan bara förklarar 1,7 procentenheter av skillnaden i beviljningsgrad, återstår 2,6 procentenheter. En förklaringsfaktor till den resterande skillnaden kan vara hur lång tid som gått sedan de

²⁰ Dvs. förväntat under de angivna antagandena.

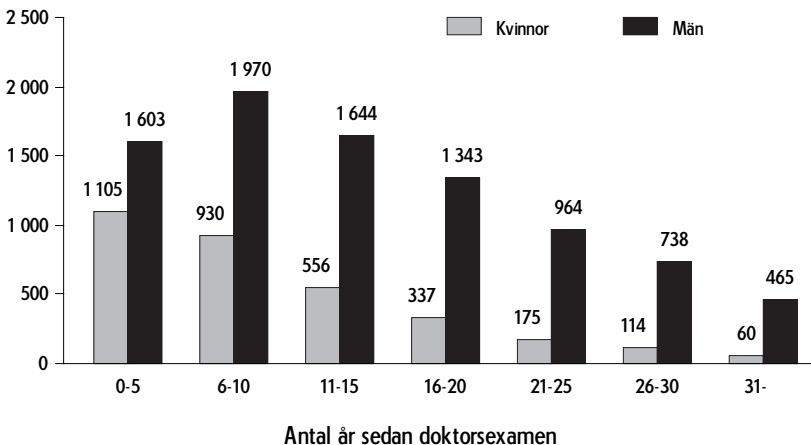
sökande tog doktorsexamen: ansökningar från erfarna forskare, där kvinnor ännu svarar för en relativt liten andel, kan förväntas i genomsnitt ha mer framgång än ansökningar från nydisputerade forskare, där kvinnorna står för en större andel. Vi ser därför närmare på denna aspekt.

3.1.2 Högre beviljningsgrad för mer erfarna forskare påverkar beviljningsgraden i Vetenskapsrådet som helhet

Figur 6 avser perioden 2003–2005 och visar ansökningar från kvinnor och män uppdelade i grupper efter hur lång tid som gått sedan de sökande tog doktorsexamen²¹. Av figuren framgår att kvinnorna utgjorde en mycket större andel bland de forskare som disputerat relativt nyligen än bland dem som hade varit längre tid i yrket.²² Alla ämnesråden visade samma mönster som framgår av figur 6 när det gällde fördelningen av kvinnor och män i de olika grupperna (hädanefter kallade karriäråldersgrupper). När en stor andel bidrag ges till forskare som varit verksamma under längre tid innebär det således att kvinnorna får en lägre genomsnittlig beviljningsgrad.

Figur 6

Projektbidrag 2003-2005: antal ansökningar uppdelat på kön och antal år sedan doktorsexamen

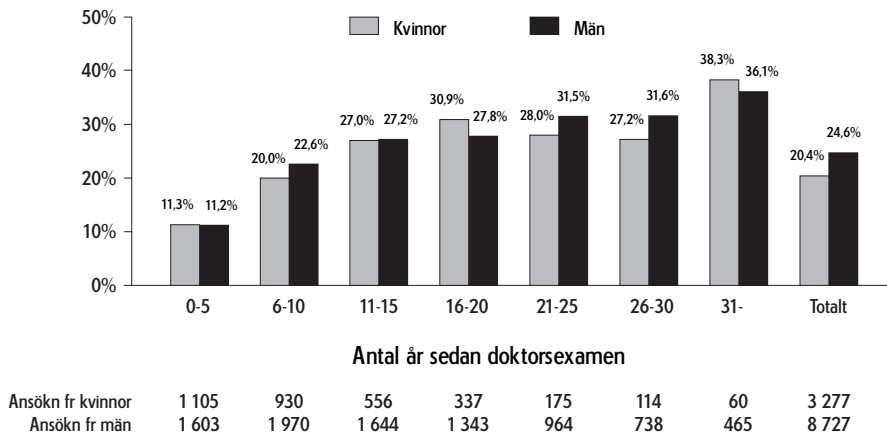
²¹ Under perioden 2003-2005 fick Vetenskapsrådet 12 095 ansökningar om projektbidrag, varav 3 307 från kvinnor och 8 788 från män. 91 ansökningar (30, varav 7 beviljade, från kvinnor och 61, varav 18 beviljade, från män) hade ingen angiven tidpunkt för doktorsexamen. Återstår således 12 004 ansökningar i analysen i detta och följande avsnitt om projektbidrag.

²² Det bör observeras att andelen ansökningar från kvinnor i de olika karriäråldersgrupperna återspeglar andelen kvinnor bland dem som disputerade för motsvarande antal år sedan. Andelen ansökningar från kvinnor i de äldre grupperna är dock lägre än andelen kvinnor bland dem som disputerade för motsvarande antal år sedan.

Figur 7 visar att beviljningsgraden var högre för sökande med längre yrkeserfarenhet än för dem med kortare tid i yrket. Här förelåg det skillnader mellan ämnesråden som belyses i avsnitt 3.1.3. Antalet ansökningar från kvinnor med 31 år eller mer sedan doktorsexamen var litet (60) och beviljningsgraden för denna grupp (38,3 %) ska därför tolkas med försiktighet.

Figur 7

Projektbidrag 2003–2005: beviljningsgrad uppdelad på kön och antal år sedan doktorsexamen

Om vi nu för varje ämnesråd antar att kvinnor och män hade samma beviljningsgrad inom varje karriäråldersgrupp, förväntar vi oss att få de beviljningsgrader för kvinnor respektive män som anges i tabell 5. Underlaget och beräkningen av de förväntade beviljningsgraderna inom varje ämnesråd redovisas i avsnitt 3.1.3.

Tabell 5. Projektbidrag 2003–2005: antal ansökningar uppdelat på kön och ämnesråd samt förväntad beviljningsgrad med hänsyn tagen till karriärålder

Ämnesråd	Antal ansökningar från		Förväntad beviljningsgrad för	
	kvinnor	män	kvinnor	män
ÄR-HS	1 059	1 815	11,1 %	11,9 %
ÄR-M	977	1 905	29,0 %	34,6 %
ÄR-NT	855	4 558	24,4 %	26,1 %
UVK	386	449	16,1 %	17,6 %

Med de förväntade beviljningsgrader inom de olika ämnesråden som anges i tabell 5 får vi inom Vetenskapsrådet som helhet en förväntad beviljningsgrad på 20,5 % för kvinnor och 24,6 % för män. Vi har då i beräkningen kompenserat för skillnader mellan ämnesråd och för skillnader mellan karriäråldersgrupper. De förväntade beviljningsgraderna i Vetenskapsrådet som helhet överensstämmer nästan helt med de verkliga beviljningsgraderna, som var 20,4 % för kvinnor och 24,6 % för män. I själva verket beviljades projektbidrag till totalt 4 färre kvinnor, dvs. 675 jämfört med förväntat 679,²³ och 4 fler män än i det förväntade fallet.

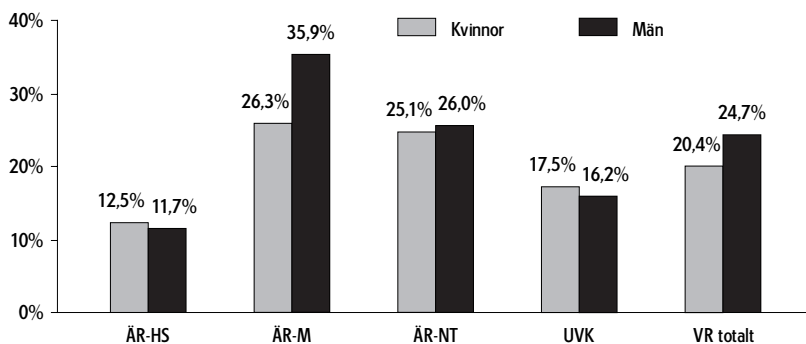
Sammanfattningsvis kan man alltså konstatera att när man tar hänsyn till de ovan beskrivna förklaringsfaktorerna presterade Vetenskapsrådet på total nivå under perioden 2003–2005 en könsneutral bedömning av ansökningar om projektbidrag. Samtidigt kan det konstateras att en bidragsgivning som prioriterar de forskare som har längre erfarenhet inom sitt forskningsområde, dvs. längre tid i yrket, medför – med nuvarande fördelning av kvinnor och män inom olika karriäråldrar – en lägre genomsnittlig beviljningsgrad totalt sett för kvinnor.

3.1.3 Ämnesrådsnivå – projektbidrag

Som nämnts ovan varierar den totala beviljningsgraden, dvs. för kvinnor och män sammantaget, mellan ämnesråden. I figur 8 redovisas beviljningsgraden för kvinnor respektive män inom varje ämnesråd under perioden 2003–2005.

Figur 8

Projektbidrag 2003–2005: beviljningsgrad uppdelad på kön och ämnesråd

Ansökn. fr. kvinnor	1 082	979	857	389	3 307
Ansökn. fr. män	1 857	1 911	4 568	452	8 788

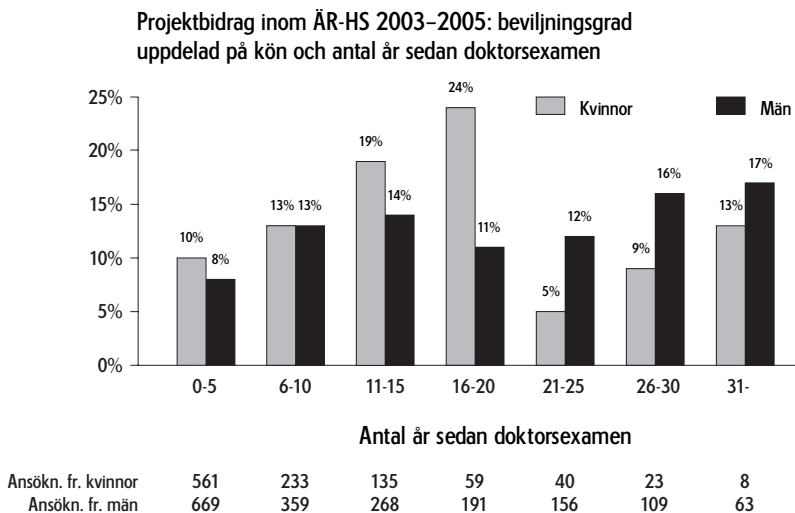
²³Siffrorna 675 och 679 inkluderar 7 beviljade ansökningar från kvinnor utan angiven tidpunkt för doktorsexamen. I tabell 10 nedan är dessa 7 ansökningar exkluderade.

I kapitel 2 har konstaterats att kvinnorna utgör en betydligt större andel bland forskarna som disputerat relativt nyligen än bland dem med längre tid i yrket. I det följande analyserar vi vart och ett av ämnesråden med avseende på sambandet mellan beviljningsgrad och karriärålder, dvs. den tid som gått sedan de sökande tog sin doktorsexamen.

Ämnesrådet för humaniora och samhällsvetenskap – projektbidrag

Som framgår av tabell 6 hade en stor andel av de kvinnor som sökte projektbidrag hos ÄR-HS avlagt doktorsexamen under de senaste 10 åren. Något mindre än hälften av ansökningarna från dem som tagit doktorsexamen högst 10 år före ansökningsåret kom från kvinnor (794 från kvinnor respektive 1 028 från män). Bland dessa var beviljningsgraden för kvinnor 10,6 % och för män 9,7 %. Bland ansökningarna från forskare som tagit sin doktorsexamen mellan 11 och 20 år före ansökningsåret kom knappt en tredjedel från kvinnor (194 från kvinnor och 459 från män). Här hade kvinnorna högre beviljningsgrad än männen, 20,1 % jämfört med 12,9 %. En femtedel av ansökningarna från forskare som tagit sin doktorsexamen minst 21 år före ansökningsåret kom från kvinnor (63 från kvinnor och 256 från män). Beviljningsgraden var här mer än dubbelt så hög för männen som för kvinnorna, 13,2 % jämfört med 6,4 %. Figur 9 visar utfallet för kvinnor och män inom de olika femåriga grupperna.²⁴ Antalet ansökningar från kvinnor med lång tid i yrket är litet och motsvarande beviljningsgrader måste därför tolkas med försiktighet.

Figur 9

²⁴ Vi inkluderar inom ÄR-HS 80 ansökningar om bidrag för konstnärlig FoU och 10 genusforskningsansökningar. Därefter exkluderar vi 65 ansökningar (varav 27 ansökningar om projektbidrag, 36 konstnärlig FoU, och 2 övriga) utan angiven tidpunkt för doktorsexamen (totalt: 23 kvinnor, varav 7 beviljade, och 42 män, varav 13 beviljade).

Vi analyserar nu utfallet på det sätt som beskrivits i avsnitt 3.1.2. För varje karriäråldersgrupp antar vi att beviljningsgraden var densamma för kvinnor och män, dvs. lika med den totala faktiska beviljningsgraden inom varje grupp. Exempelvis fanns det 1 230 ansökningar (561 från kvinnor och 669 från män) där de sökande hade tagit doktorsexamen högst 5 år före ansökningsåret. Av dessa beviljades 108 (54+54). Det ger en total beviljningsgrad på $108/1230 = 8,8\%$. Om beviljningsgraden vore densamma för kvinnor och män skulle vi alltså förvänta oss $561 \cdot 8,8\% = 49$ beviljade ansökningar från kvinnor och $669 \cdot 8,8\% = 59$ beviljade ansökningar från män (avrundat till hela ansökningar). Vi gör motsvarande uträkning för varje grupp och får då följande tabell.

Tabell 6. Projektbidrag inom ÄR-HS 2003–2005: förväntat och faktiskt antal beviljade ansökningar med hänsyn tagen till de sökandes karriärålder

Antal år sedan doktorsexamen	Kön	Antal inkomna ansökningar	Antal beviljade ansökningar	Faktisk beviljnings- grad	Förväntat antal beviljade ansökningar
0–5	Kvinnor	561	54	9,6 %	49
	Män	669	54	8,1 %	59
	Totalt	1 230	108	8,8 %	
6–10	Kvinnor	233	30	12,9 %	30
	Män	359	46	12,8 %	46
	Totalt	592	76	12,8 %	
11–15	Kvinnor	135	25	18,5 %	21
	Män	268	38	14,2 %	42
	Totalt	403	63	15,6 %	
16–20	Kvinnor	59	14	23,7 %	8
	Män	191	21	11,0 %	27
	Totalt	250	35	14,0 %	
21–25	Kvinnor	40	2	5,0 %	4
	Män	156	18	11,5 %	16
	Totalt	196	20	10,2 %	
26–30	Kvinnor	23	2	8,7 %	3
	Män	109	17	15,6 %	16
	Totalt	132	19	14,4 %	
31–	Kvinnor	8	1	12,5 %	1
	Män	63	11	17,5 %	11
	Totalt	71	12	16,9 %	
ÄR-HS totalt	Kvinnor	1 059	128	12,1 %	117
	Män	1 815	205	11,3 %	216
	Totalt	2 874	333	11,6 %	

Vi kan nu för alla karriäråldersgrupper sammantaget räkna ut en förväntad beviljningsgrad för kvinnor (respektive män) som är förväntat antal beviljade ansökningar från kvinnor (resp. män) dividerat med det totala antalet ansökningar från kvinnor (resp. män). Vi får en förväntad beviljningsgrad på 11,1 % för ansökningar från kvinnor respektive 11,9 % från män. Detta ska jämföras med de faktiska beviljningsgraderna, 12,1 % för ansökningar från kvinnor respektive 11,3 % från män.

Sammanfattningsvis ser vi att om det hade varit samma beviljningsgrad för kvinnor och män inom varje karriäråldersgrupp inom ÅR-HS så skulle 117 ansökningar från kvinnor och 216 ansökningar från män ha beviljats. I själva verket fick 128 kvinnor och 205 män bidrag, dvs. 11 fler kvinnor och 11 färre män än förväntat.

Ovanstående analys tar hänsyn till karriäråldern i femårsintervall. Som ett komplement studerade vi även skillnaden i beviljningsgrad mellan kvinnor och män med hänsyn tagen till karriäråldern i ettårsintervall.²⁵ Denna senare analys visade att sannolikheten att skillnaden i beviljningsgrad bara berodde på slumpen var 17 % när hänsyn tas till karriäråldern.

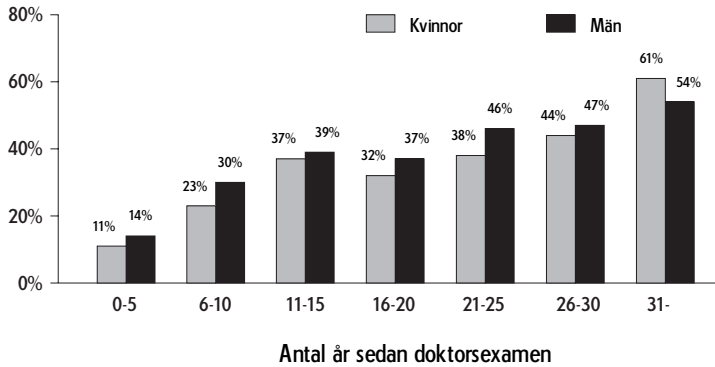
Ämnesrådet för medicin – projektbidrag

Nästan hälften av ansökningarna från de yngsta karriäråldersgrupperna hos ÅR-M kom från kvinnor. Bland ansökningarna från forskare som hade tagit doktorsexamen högst 10 år före ansökningsåret kom 544 från kvinnor och 663 från män. Här var beviljningsgraden lägre för kvinnor än för män, 17,8 % jämfört med 24,0 %. En fjärdedel av ansökningarna från de äldre grupperna, som disputerat minst 11 år före ansökningsåret, kom från kvinnor (433 från kvinnor och 1 242 från män). Beviljningsgraden var här ungefär dubbelt så hög och i mindre mån till männens fördel: 37,0 % för kvinnor och 42,4 % för män. Figur 10 visar utfallet för kvinnor och män i de olika femåriga grupperna.

²⁵Proc GenMod i SAS version 9.1: beslut som effekt av karriärålder och kön samt interaktionen mellan dessa faktorer, link=logit, typ-1 analys.

Figur 10

Projektbidrag inom ÄR-M 2003–2005: beviljningsgrad
uppdelad på kön och antal år sedan doktorsexamen

Ansökn. fr. kvinnor	232	312	196	131	61	27	18
Ansökn. fr. män	236	427	401	311	249	165	116

Anm.: 8 ansökningar hade ingen angiven tidpunkt för doktorsexamen (2 kom från kvinnor, varav ingen beviljades, och 6 kom från män, varav 1 beviljades).

Vi analyserar nu utfallet inom ÄR-M på samma sätt som vi gjorde beträffande ÄR-HS. För varje karriäråldersgrupp antar vi att beviljningsgraden var densamma för kvinnor och män, dvs. lika med den totala faktiska beviljningsgraden inom varje grupp. Exempelvis fanns det 468 ansökningar (232 från kvinnor och 236 från män) där de sökande hade tagit doktorsexamen högst 5 år före ansökningsåret. Av dessa beviljades 58 (25+33). Det ger en total beviljningsgrad på $58/468 = 12,4\%$. Om beviljningsgraden vore densamma för kvinnor och män skulle vi alltså förvänta oss $232 \cdot 12,4\% = 29$ beviljade ansökningar från kvinnor och $236 \cdot 12,4\% = 29$ beviljade ansökningar från män (avrundat till hela ansökningar). På samma sätt gör vi för varje grupp, och får då följande tabell.

Tabell 7. Projektbidrag inom ÄR-M 2003–2005: förväntat och faktiskt antal beviljade ansökningar med hänsyn tagen till de sökandes karriärålder

Antal år sedan doktorsexamen	Kön	Antal inkomna ansökningar	Antal beviljade ansökningar	Faktisk beviljnings- grad	Förväntat antal beviljade ansökningar
0–5	Kvinnor	232	25	10,8 %	29
	Män	236	33	14,0 %	29
	Totalt	468	58	12,4 %	
6–10	Kvinnor	312	72	23,1 %	84
	Män	427	127	29,7 %	115
	Totalt	739	199	26,9 %	
11–15	Kvinnor	196	72	36,7 %	75
	Män	401	155	38,7 %	152
	Totalt	597	227	38,0 %	
16–20	Kvinnor	131	42	32,1 %	47
	Män	311	116	37,3 %	111
	Totalt	442	158	35,7 %	
21–25	Kvinnor	61	23	37,7 %	27
	Män	249	114	45,8 %	110
	Totalt	310	137	44,2 %	
26–30	Kvinnor	27	12	44,4 %	13
	Män	165	78	47,3 %	77
	Totalt	192	90	46,9 %	
31–	Kvinnor	18	11	61,1 %	10
	Män	116	63	54,3 %	64
	Totalt	134	74	55,2 %	
ÄR-M totalt	Kvinnor	977	257	26,3 %	284
	Män	1 905	686	36,0 %	659
	Totalt	2 882	943	32,7 %	

Vi kan nu för alla karriäråldersgrupper sammantaget räkna ut en förväntad beviljningsgrad för kvinnor (respektive män) som är förväntat antal beviljade ansökningar från kvinnor (resp. män) dividerat med totalt antal ansökningar från kvinnor (resp. män). Vi får en förväntad beviljningsgrad på 29,0 % för ansökningar från kvinnor respektive 34,6 % från män. Detta ska jämföras med de faktiska beviljningsgraderna, 26,3 % för ansökningar från kvinnor respektive 36,0 % från män.

Sammanfattningsvis ser vi att om det hade varit samma beviljningsgrad för kvinnor och män inom varje karriäråldersgrupp skulle 284 ansökningar

från kvinnor och 659 ansökningar från män ha beviljats. I själva verket fick 257 kvinnor och 686 män bidrag, dvs. 27 färre kvinnor och 27 fler män än förväntat.

Ovanstående analys tar hänsyn till karriäråldern i femårsintervall. Som ett komplement studerade vi även skillnaden i beviljningsgrad mellan kvinnor och män med hänsyn tagen till karriäråldern i ettårsintervall.²⁶ Denna senare analys visade att sannolikheten att skillnaden i beviljningsgrad bara berodde på slumpen var 1 % när hänsyn tagits till karriäråldern.

Skillnaden i beviljningsgrad mellan kvinnors och mäns projektansökningar till ÄR-M förklaras således inte endast av karriäråldern. Därför gjordes en fördjupad analys, i vilken även de sökandes titel inkluderades. Det visar sig att det kom in 1 009 ansökningar från professorer (198 från kvinnor och 811 från män), 1 003 från docenter (358 från kvinnor och 645 från män) och 866 ansökningar från forskare med titeln doktor (419 från kvinnor och 447 från män).²⁷ När hänsyn tagits till de sökandes karriärålder och titel var sannolikheten 36 % att skillnaden i beviljningsgrad mellan ansökningar från kvinnor respektive män endast berodde på slumpen.

En fortsatt analys visade att när det gällde professorerna och docenterna var beviljningsgraden något högre för kvinnor än för män. När det gällde doktorer var beviljningsgraden däremot lägre för kvinnor än för män. Det var alltså skillnaden i beviljningsgrad mellan kvinnliga och manliga doktorer som gav upphov till skillnaden på total nivå inom ÄR-M. Denna analys gällde hela perioden 2003–2005. När utfallet för doktorerna studerades uppdelat på de tre åren visade det sig att skillnaden i beviljningsgrad mellan kvinnor och män minskade under perioden.

Ämnesrådet för naturvetenskap och teknikvetenskap – projektbidrag

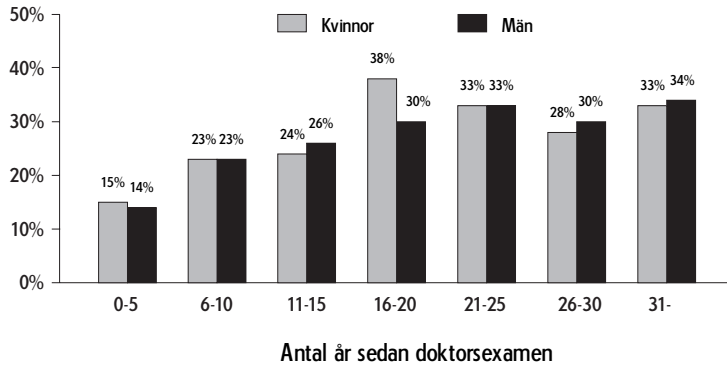
Bland ansökningar om projektbidrag hos ÄR-NT fanns det, som framgår av figur 11, en stor majoritet ansökningar från män i alla karriäråldersgrupper. En femtedel av ansökningarna i de yngsta grupperna, de som tagit doktorsexamen högst 10 år före ansökningsåret, kom från kvinnor (447 från kvinnor och 1 701 från män). Bara en åttondel av ansökningarna i de äldre grupperna, som tagit examen minst 11 år före ansökan, kom från kvinnor (408 från kvinnor och 2 857 från män). Kvinnorna hade högre eller lika hög beviljningsgrad i flertalet grupper.

²⁶ Proc GenMod i SAS version 9.1: beslut som effekt av karriärålder och kön samt interaktionen mellan dessa faktorer, link=logit, typ-1 analys.

²⁷Fyra ansökningar, där titeln inte angavs, ingår inte i analysen. När den sökande anger titeln "doktor" innebär det att den sökande disputerat men varken har titeln "docent" eller "professor".

Figur 11

Projektbidrag inom ÄR-NT 2003–2005: beviljningsgrad
uppdelad på kön och antal år sedan doktorsexamen

Ansökn. fr. kvinnor	157	290	168	105	55	47	33
Ansökn. fr. män	593	1 108	888	778	507	421	263

Anm.: 12 ansökningar hade ingen angiven tidpunkt för doktorsexamen (2 kom från kvinnor, varav ingen beviljades, och 10 kom från män, varav 4 beviljades).

Vi analyserar nu utfallet inom ÄR-NT på samma sätt som vi analyserat utfallet inom ÄR-HS och ÄR-M i avsnitten ovan. För varje karriäråldersgrupp antar vi att beviljningsgraden var densamma för kvinnor och män, dvs. lika med den totala faktiska beviljningsgraden i gruppen. Exempelvis fanns det 750 ansökningar (157 från kvinnor och 593 från män) där de sökande hade tagit doktorsexamen högst 5 år före ansökningsåret. Av dessa beviljades 105 (24 + 81). Det ger en total beviljningsgrad på $105/750 = 14,0\%$. Om beviljningsgraden vore densamma för kvinnor och män skulle vi alltså förvänta oss $157 \cdot 14,0\% = 22$ beviljade ansökningar från kvinnor och $593 \cdot 14,0\% = 83$ beviljade ansökningar från män (avrundat till hela ansökningar). På samma sätt gör vi för varje karriäråldersgrupp och får då följande tabell.

Tabell 8. Projektbidrag inom ÄR-NT 2003–2005: förväntat och faktiskt antal beviljade ansökningar med hänsyn tagen till de sökandes karriärålder

Antal år sedan doktorsexamen	Kön	Antal inkomna ansökningar	Antal beviljade ansökningar	Faktisk beviljnings- grad	Förväntat antal beviljade ansökningar
0-5	Kvinnor	157	24	15,3 %	22
	Män	593	81	13,7 %	83
	Totalt	750	105	14,0 %	
6-10	Kvinnor	290	68	23,4 %	68
	Män	1 108	259	23,4 %	259
	Totalt	1 398	327	23,4 %	
11-15	Kvinnor	168	41	24,4 %	44
	Män	888	233	26,2 %	230
	Totalt	1 056	274	25,9 %	
16-20	Kvinnor	105	40	38,1 %	32
	Män	778	230	29,6 %	238
	Totalt	883	270	30,6 %	
21-25	Kvinnor	55	18	32,7 %	18
	Män	507	165	32,5 %	165
	Totalt	562	183	32,6 %	
26-30	Kvinnor	47	13	27,7 %	14
	Män	421	128	30,4 %	127
	Totalt	468	141	30,1 %	
31-	Kvinnor	33	11	33,3 %	11
	Män	263	89	33,8 %	89
	Totalt	296	100	33,8 %	
ÄR-NT totalt	Kvinnor	855	215	25,1 %	209
	Män	4 558	1 185	26,0 %	1 191
	Totalt	5 413	1 400	25,9 %	

Vi kan nu för alla karriäråldersgrupper sammantaget räkna ut en förväntad beviljningsgrad för kvinnor (respektive män) som är förväntat antal beviljade ansökningar från kvinnor (resp. män) dividerat med totalt antal ansökningar från kvinnor (resp. män). Vi får en förväntad beviljningsgrad på 24,4 % för ansökningar från kvinnor respektive 26,1 % från män. Detta ska jämföras med de faktiska beviljningsgraderna, 25,1 % för ansökningar från kvinnor respektive 26,0 % för ansökningar från män.

Sammanfattningsvis ser vi att om det hade varit samma beviljningsgrad för kvinnor och män inom varje karriäråldersgrupp så skulle 209 ansökningar från

kvinnor och 1 191 ansökningar från män ha beviljats. I själva verket fick 215 kvinnor och 1 185 män bidrag, dvs. 6 fler kvinnor och 6 färre män än förväntat. Den lilla skillnaden i beviljningsgrad till männens fördel inom ÄR-NT som helhet är alltså förklarad av skillnaden i tid i yrket mellan kvinnor och män.

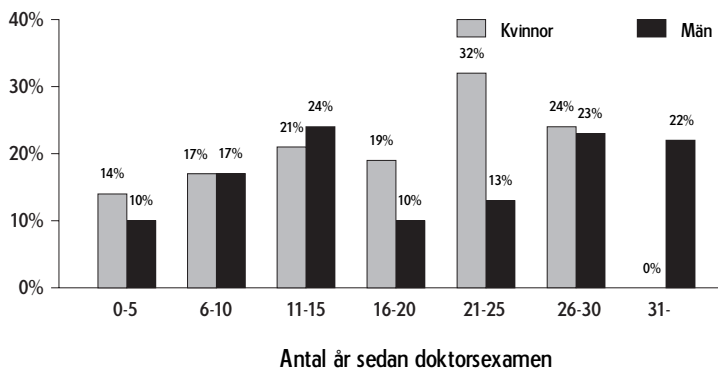
Ovanstående analys tar hänsyn till karriäråldern i femårsintervall. Som ett komplement studerade vi även skillnaden i beviljningsgrad mellan kvinnor och män med hänsyn tagen till karriäråldern i ettårsintervall.²⁸ Denna senare analys visade att sannolikheten att skillnaden i beviljningsgrad bara berodde på slumpen var 60 % när hänsyn tagits till karriäråldern.

Utbildningsvetenskapliga kommittén – projektbidrag

Mer än hälften av ansökningarna om projektbidrag hos UVK i de yngsta karriäråldersgrupperna, som tagit doktorsexamen högst 10 år före ansökningsåret, kom från kvinnor (250 från kvinnor och 181 från män). Beviljningsgraden var högre för kvinnor än för män, 15,2 % respektive 13,3 %. En tredjedel av ansökningarna i de äldre kategorierna, där de sökande tagit doktorsexamen minst 11 år före ansökan, kom från kvinnor (135 från kvinnor och 245 från män). Även här var beviljningsgraden högre för kvinnor än för män, 22,2 % respektive 18,0 % (figur 12). Antalet ansökningar från kvinnor med lång tid i yrket är litet och motsvarande beviljningsgrader måste därför tolkas med försiktighet.

Figur 12

Projektbidrag inom UVK 2003–2005: beviljningsgrad uppdelad på kön och antal år sedan doktorsexamen

Ansökn. fr. kvinnor	155	95	57	42	19	17	1
Ansökn. fr. män	105	76	87	63	52	43	23

Anm.: 6 ansökningar hade ingen angiven tidpunkt för doktorsexamen (3 kom från kvinnor och 3 från män, varav inga beviljades).

²⁸ Proc GenMod i SAS version 9.1: beslut som effekt av karriärålder och kön samt interaktionen mellan dessa faktorer, link=logit, typ-1 analys.

Vi analyserar nu utfallet inom UVK på samma sätt som utfallet inom de övriga ämnesråden i avsnitten ovan. För varje karriäråldersgrupp antar vi att beviljningsgraden var densamma för kvinnor och män, dvs. lika med den totala faktiska beviljningsgraden inom varje grupp. Exempelvis var det 260 sökande (155 kvinnor och 105 män) med 0–5 år sedan doktorsexamen, varav 33 (22 + 11) beviljades. Det ger en total beviljningsgrad på $33/260 = 12,7\%$. Om beviljningsgraden vore densamma för kvinnor och män skulle vi alltså förvänta oss $155 \cdot 12,7\% = 20$ beviljade ansökningar från kvinnor och $105 \cdot 12,7\% = 13$ beviljade ansökningar från män (avrundat till hela personer). På samma sätt gör vi för varje grupp och får då följande tabell.

Tabell 9. Projektbidrag inom UVK 2003–2005: förväntat och faktiskt antal beviljade ansökningar med hänsyn tagen till de sökandes karriärålder

Antal år sedan doktorsexamen	Kön	Antal inkomna ansökningar	Antal beviljade ansökningar	Faktisk beviljningsgrad	Förväntat antal beviljade ansökningar
0-5	Kvinnor	155	22	14,2%	20
	Män	105	11	10,5%	13
	Totalt	260	33	12,7%	
6-10	Kvinnor	95	16	16,8%	16
	Män	76	13	17,1%	13
	Totalt	171	29	17,0%	
11-15	Kvinnor	57	12	21,1%	13
	Män	87	21	24,1%	20
	Totalt	144	33	22,9%	
16-20	Kvinnor	42	8	19,0%	6
	Män	63	6	9,5%	8
	Totalt	105	14	13,3%	
21-25	Kvinnor	19	6	31,6%	3
	Män	52	7	13,5%	10
	Totalt	71	13	18,3%	
26-30	Kvinnor	17	4	23,5%	4
	Män	43	10	23,3%	10
	Totalt	60	14	23,3%	
31-	Kvinnor	1	0	0,0%	0
	Män	23	5	21,7%	5
	Totalt	24	5	20,8%	
UVK totalt	Kvinnor	386	68	17,6%	62
	Män	449	73	16,3%	79
	Totalt	835	141	16,9%	

Vi kan nu för alla karriäråldersgrupper sammantaget räkna ut en förväntad beviljningsgrad för kvinnor (respektive män) som är förväntat antal beviljade ansökningar från kvinnor (resp. män) dividerat med totalt antal ansökningar från kvinnor (resp. män). Vi får en förväntad beviljningsgrad på 16,1 % för ansökningar från kvinnor respektive 17,6 % från män. Detta ska jämföras med de faktiska beviljningsgraderna, 17,6 % för ansökningar från kvinnor respektive 16,3 % för ansökningar från män.

Sammanfattningsvis ser vi att om det hade varit samma beviljningsgrad för kvinnor och män inom varje karriäråldersgrupp inom UVK så skulle 62 ansökningar från kvinnor och 79 ansökningar från män ha beviljats. I själva verket fick 68 kvinnor och 73 män bidrag, dvs. 6 fler kvinnor och 6 färre män än förväntat.

Ovanstående analys tar hänsyn till karriäråldern i femårsintervall. Som ett komplement studerade vi även skillnaden i beviljningsgrad mellan kvinnor och män med hänsyn tagen till karriäråldern i ettårsintervall.²⁹ Denna senare analys visade att sannolikheten att skillnaden i beviljningsgrad bara berodde på slumpen var 29 % när hänsyn tagits till karriäråldern.

3.1.4 Sammanfattande kommentar om ämnesråden – projektbidrag

Skillnaderna mellan ämnesråden när det gällde beviljningsgrad för projektbidrag sammanfattas i tabell 10. Där framgår för det första de avsevärda skillnaderna i total beviljningsgrad, dvs. för kvinnor och män sammantaget. För det andra framgår det att – när hänsyn tagits till karriäråldern – fler ansökningar från kvinnor beviljades än förväntat inom ÄR-HS och UVK, något fler ansökningar från kvinnor beviljades än förväntat inom ÄR-NT och färre ansökningar från kvinnor beviljades än förväntat inom ÄR-M. Detta innebär att inom Vetenskapsrådet som helhet beviljades obetydligt färre ansökningar från kvinnor än förväntat.

²⁹ Proc GenMod i SAS version 9.1: beslut som effekt av karriärålder och kön samt interaktionen mellan dessa faktorer, link=logit, typ-1 analys.

Tabell 10. Projektbidrag 2003–2005: förväntat och faktiskt antal beviljade ansökningar med hänsyn tagen till de sökandes karriärålder, uppdelat på kön och ämnesråd

Ämnes- råd	Kön	Antal inkomna ansökn.	Antal beviljade ansökn.	Faktisk beviljnings- grad	Förväntad beviljnings- grad	Förväntat antal beviljade ansökn.	Diff. mellan faktiskt och förväntat an- tal beviljade ansökningar
ÄR-HS	Kvinnor	1 059	128	12,1 %	11,1 %	117	11
	Män	1 815	205	11,3 %	11,9 %	216	-11
	Totalt	2 874	333	11,6 %			
ÄR-M	Kvinnor	977	257	26,3 %	29,0 %	284	-27
	Män	1 905	686	36,0 %	34,6 %	659	27
	Totalt	2 882	943	32,7 %			
ÄR-NT	Kvinnor	855	215	25,1 %	24,4 %	209	6
	Män	4 558	1 185	26,0 %	26,1 %	1 191	-6
	Totalt	5 413	1 400	25,9 %			
UVK	Kvinnor	386	68	17,6 %	16,1 %	62	6
	Män	449	73	16,3 %	17,6 %	79	-6
	Totalt	835	141	16,9 %			
VR totalt	Kvinnor	3 277	668	20,4 %	20,5 %	672	-4
	Män	8 727	2 149	24,6 %	24,6 %	2 145	4
	Totalt	12 004	2 817	23,5 %			

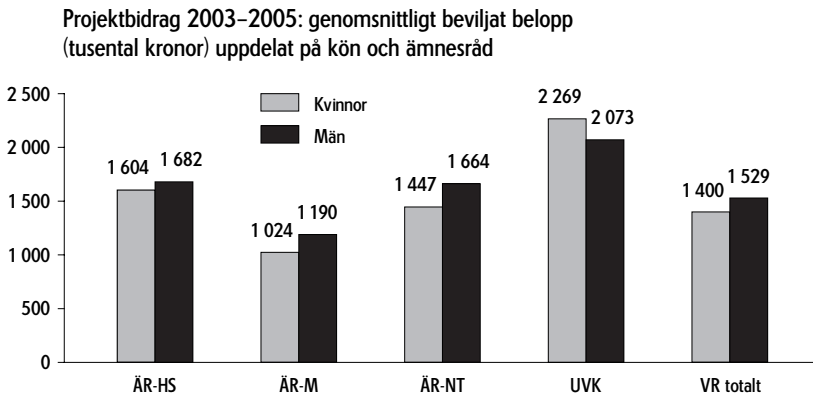
Anm.: Den förväntade beviljningsgraden i tabellen är hämtad från analysen ovan av de enskilda ämnesråden.

3.1.5 Genomsnittligt beviljat belopp – projektbidrag

Vetenskapsrådet har i den jämställdhetsstrategi som antogs den 3 oktober 2006 satt upp som ett mål att ha samma genomsnittliga storlek på bidragsbeloppen till kvinnor och män, med hänsyn tagen till forskningens karaktär och till bidragsformen. I den tidigare strategin omnämndes frågan om bidragsbeloppens storlek men inte på samma tydliga sätt. Beloppens storlek är särskilt relevant att undersöka när det gäller projektbidrag.

Projektbidrag beviljas normalt för en period om 3 år. Med beviljat belopp för en ansökan avses i denna rapport summan av beloppen under hela bidragstiden. I figur 13 nedan framgår genomsnittet av de beviljade beloppen för kvinnor respektive män som beslutats åren 2003–2005.

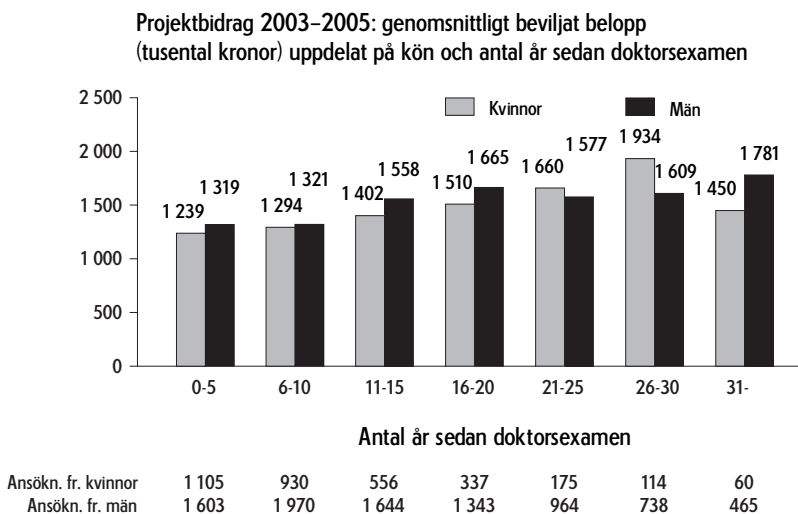
Figur 13

Anm.: Bland beviljade ansökningar till ÄR-HS ingår 5 avseende genusforskning 2003.

Inom Vetenskapsrådet som helhet var det beviljade beloppet för treårsperioden 2003–2005 i snitt 8 % eller 129 000 kronor lägre för kvinnor än för män (dvs. 43 000 kronor lägre per år). Det var också lägre i snitt för kvinnor än för män inom alla ämnesråd utom UVK, där det var cirka 196 000 kronor högre för kvinnor än för män.

Forskarens tid i yrket har ett samband med genomsnittligt beviljat belopp, vilket illustreras av figur 14.

Figur 14³⁰

³⁰ Som nämnts ovan fanns 91 ansökningar utan angiven tidpunkt för doktorsexamen. Dessa ingår inte i analysen. Det återstår 12 004 ansökningar.

Vi gör nu motsvarande beräkning som vid genomgången i avsnitt 3.1.3 av beviljningsgraderna inom de olika ämnesråden. Det innebär att vi för varje karriäråldersgrupp antar att kvinnor och män hade samma genomsnittligt beviljade belopp och får då ett förväntat beviljat belopp inom varje ämnesråd, med hänsyn tagen till de sökandes karriärålder (se tabell 11).

Tabell 11. Projektbidrag 2003–2005: förväntat beviljat belopp med hänsyn tagen till karriärålder uppdelat på kön och ämnesråd

Ämnesråd	Kön	Antal beviljade ansökningar	Genomsnittligt beviljat belopp (tusental kr)	Förväntat beviljat belopp (tusental kr)
ÄR-HS	Kvinnor	128	1 633	1 673
	Män	205	1 731	1 706
	Totalt	333	1 693	
ÄR-M	Kvinnor	257	1 024	1 081
	Män	686	1 189	1 167
	Totalt	943	1 144	
ÄR-NT	Kvinnor	215	1 447	1 576
	Män	1 185	1 666	1 642
	Totalt	1 400	1 632	
UVK	Kvinnor	68	2 269	2 136
	Män	73	2 073	2 197
	Totalt	141	2 167	
VR totalt	Kvinnor	668	1 403	1 461
	Män	2 149	1 533	1 515
	Totalt	2 817	1 503	

Sammantaget ser vi att – när hänsyn tagits till karriäråldern – kvinnor fick cirka 4 %, eller 58 000 kronor, mindre i genomsnittligt beviljat belopp än förväntat, dvs. cirka 19 000 kronor mindre per år än förväntat.

Om man delar upp besluten inom ÄR-HS i humaniora och samhällsvetenskap och besluten inom ÄR-NT i naturvetenskap och teknikvetenskap, såsom görs i bilaga 5, ändras inte bilden och resultaten redovisas därför inte i rapporten.

Det kan nämnas att vi inledde en studie av de beviljade beloppen i förhållande till de sökta beloppen. De sökta beloppen visade sig dock vara angivna på så olika sätt av de sökande att en meningsfull jämförelse inte kunde göras. Om en sådan studie ska kunna genomföras är det nödvändigt att Vetenskapsrådets beredningsorganisation först gör en kvalitetssäkring av dessa data.

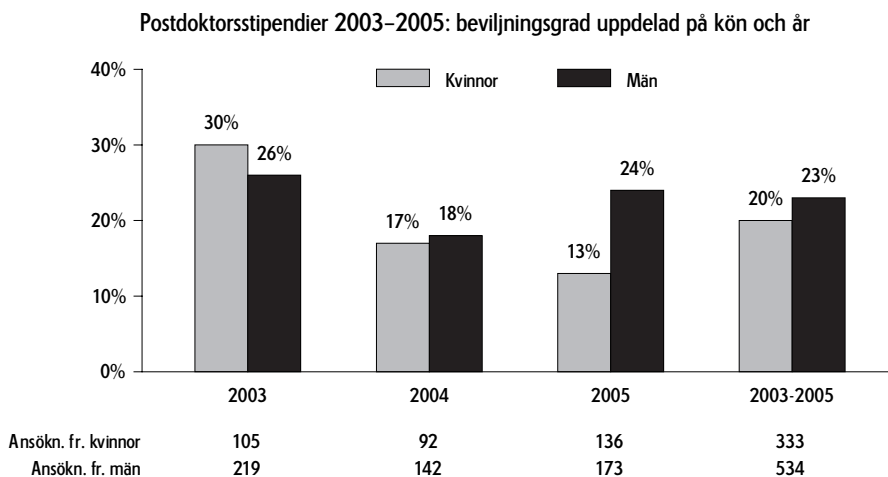
3.2 Stödformer riktade till forskare i början av sin karriär

Utöver projektbidrag har Vetenskapsrådet en rad stödformer som tar sikte på särskilda ändamål och/eller grupper. Några av dessa stödformer är riktade till "unga" forskare, dvs. personer som disputerat relativt nyligen. Det gäller postdoktorsstipendium för forskningsvistelse i annat land, anställning som postdoktor i Sverige och forskarassistentanställning. Vetenskapsrådet bidrar med dessa stödformer till att lägga grunden för framtidens forskarsamhälle. Postdoktorsstipendium och stöd till forskarassistenter utgjorde år 2005 tillsammans 12,3 % av Vetenskapsrådets utbetalade bidrag till forskare/forskargrupper (medel till postdoktorsanställningar, som beslutades om år 2005, utbetalas först år 2006).

3.2.1 Postdoktorsstipendium för forskningsvistelse i annat land

Under perioden 2003–2005 kom det in sammanlagt 867 ansökningar om postdoktorsstipendium för vistelse vid forskningsinstitution i annat land, varav 38 % från kvinnor och 62 % från män. Beviljningsgraden totalt för perioden var lägre för kvinnor än för män, 19,5 % respektive 23,2 % (se figur 15).

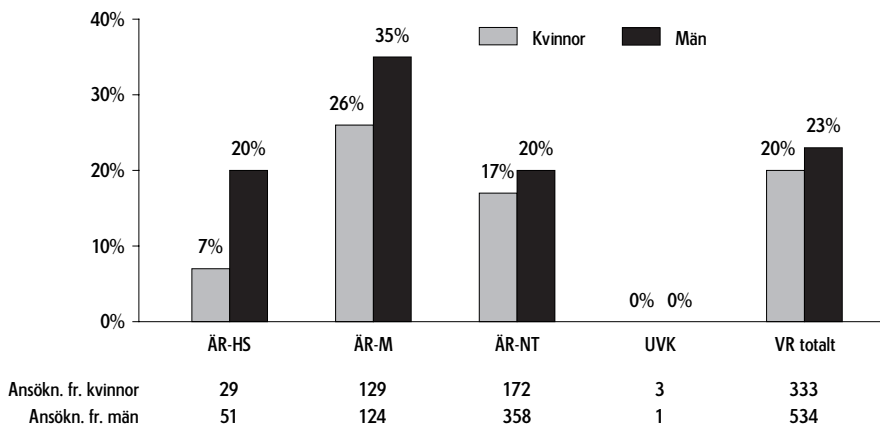
Figur 15

Det varierar hur mycket ämnesråden har utnyttjat denna stödform. ÄR-M och ÄR-NT övertog ansvaret att dela ut postdoktorsstipendier från Stiftelsen för internationalisering av högre utbildning och forskning (STINT) år 2003, medan ÄR-HS tog över ansvaret först år 2005. UVK har hittills inte beviljat några postdoktorsstipendier, även om fyra ansökningar kom in år 2005. Utfallet för perioden 2003–2005 totalt framgår av figur 16. Eftersom ÄR-HS beviljade ansökningar om postdoktorsstipendier först år 2005 och då endast ett litet antal (2 till kvinnor och 10 till män) bör beviljningsgraderna inom detta ämnesråd tolkas med försiktighet.

Figur 16

Postdoktorsstipendier 2003–2005: beviljningsgrad uppdelad på kön och ämnesråd

Om det inom varje ämnesråd hade varit samma beviljningsgrad för kvinnor och män under perioden 2003–2005 skulle vi ha fått de förväntade antal beviljade ansökningar från kvinnor respektive män som anges i tabell 12.

Tabell 12. Postdoktorsstipendier 2003–2005: förväntat antal beviljade ansökningar uppdelat på kön och ämnesråd

Ämnes- råd	Kön	Antal inkomna ansökningar	Antal beviljade ansökningar	Beviljnings- grad	Förväntat antal beviljade ansökningar
ÄR-HS	Kvinnor	29	2	6,9 %	4
	Män	51	10	19,6 %	8
	Totalt	80	12	15,0 %	
ÄR-M	Kvinnor	129	33	25,6 %	39
	Män	124	44	35,5 %	38
	Totalt	253	77	30,4 %	
ÄR-NT	Kvinnor	172	30	17,4 %	32
	Män	358	70	19,6 %	68
	Totalt	530	100	18,9 %	
UVK	Kvinnor	3	0	0,0 %	0
	Män	1	0	0,0 %	0
	Totalt	4	0	0,0 %	
VR totalt	Kvinnor	333	65	19,5 %	76
	Män	534	124	23,2 %	113
	Totalt	867	189	21,8 %	

Med ovan nämnda antagande om lika beviljningsgrad för kvinnor och män inom varje ämnesråd kan vi nu räkna ut de förväntade beviljningsgraderna inom Vetenskapsrådet som helhet när det gällde postdoktorsstipendier, nämligen 22,8 % för ansökningar från kvinnor och 21,2 % från män. Dessa siffror ska jämföras med de faktiska beviljningsgraderna, 19,5 % för ansökningar från kvinnor och 22,3 % från män, som illustreras i figur 16.

Av tabell 12 framgår att om kvinnor och män hade haft samma beviljningsgrad inom varje ämnesråd så skulle totalt 76 ansökningar från kvinnor om postdoktorsstipendier och 113 från män ha beviljats. Det verkliga utfallet blev att 65 ansökningar från kvinnor och 124 från män beviljades, dvs. 11 färre ansökningar från kvinnor och 11 fler från män. En statistisk analys visar att sannolikheten för att denna skillnad bara berodde på slumpen är 5 %.

Skillnaden i beviljningsgrad var särskilt stor år 2005. I sökandet efter förklaringar kan en hypotes vara att manliga sökande hade bättre publiceringsmeriter än kvinnliga. Vi undersökte därför de sökandes publiceringsmeriter bibliometriskt och korrelerade bibliometriska mått på meriterna med de sökandes framgång. Vi använde oss av Vetenskapsrådets publikationsdatabas,

som innehåller grunddata från Thomson Scientific – samma som finns i Web of Science. När det gäller publikationer inom humaniora och samhällsvetenskap är täckningen i databasen låg och ansökningar från ÄR-HS utelämnades därför från analysen. UVK beviljade inga ansökningar om postdoktorsstipendier. Således studerade vi endast ansökningar inom ÄR-M och ÄR-NT. Detta år var kvinnornas beviljningsgrad 20 % och männens 43 % inom ÄR-M. Motsvarande siffror inom ÄR-NT var 12 % respektive 20 %. Det ska påpekas att beredningsgrupperna inte använde bibliometriska studier i sitt bedömningsarbete.

Resultatet av undersökningen redovisas i detalj i bilaga 6. Det fanns, mätt med bibliometriska mått, endast små skillnader mellan kvinnors och mäns genomsnittliga publiceringsmeriter. Skillnaderna i beviljningsgrad mellan kvinnor och män kvarstår därför oförklarade.

Den statistiska modell som togs fram i undersökningen visar att om kvinnorna inom ÄR-M respektive ÄR-NT hade haft samma genomsnittliga publiceringsmeriter som männen, mätt med bibliometriska mått, skulle kvinnornas beviljningsgrad ha ökat med endast en procentenhet. Således förklarar skillnader i publiceringsmeriter, mätta på detta sätt, inte någon nämnvärd del av skillnaden i beviljningsgrad. Endast en av de 23 procentenheternas skillnad inom ÄR-M förklaras (beviljningsgraden var 20 % för kvinnor och 43 % för män) och bara en av de 8 procentenheternas skillnad inom ÄR-NT förklaras (beviljningsgraden var 12 % för kvinnor och 20 % för män).

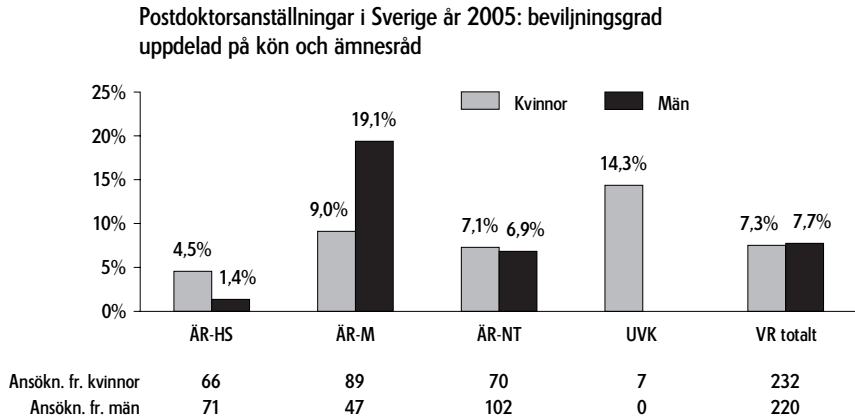
3.2.2 Anställning som postdoktor i Sverige

En ny stödform i 2005 års allmänna utlysning var bidrag till anställning som postdoktor för vistelse vid annat universitet/högskola i Sverige än den där de sökande disputerat. Ett av motiven för införandet av denna bidragsform var att främja jämställdheten. Kvinnor utgjorde också en stor andel (51 %) bland de 452 sökande jämfört med andelen kvinnor (44 %) bland dem som disputerade 2002–2004.³¹ Som framgår av figur 17 blev utfallet en något lägre beviljningsgrad för kvinnor än för män detta första år. Andelen beviljade ansökningar från kvinnor respektive män var 7,3 % respektive 7,7 %.³²

³¹ Källa: Högskoleverkets NU-databas.

³² Ungefär lika många kvinnor som män fick postdoktorsanställning inom ÄR-M, men eftersom det fanns dubbelt så många kvinnliga som manliga sökande blev beviljningsgraden för män dubbelt så hög som för kvinnor.

Figur 17

Om beviljningsgraden hade varit densamma för kvinnor och män inom varje ämnesråd skulle vi ha fått de förväntade antal beviljade ansökningar från kvinnor respektive män som anges i tabell 13.

Tabell 13. Postdoktorsanställningar i Sverige år 2005: förväntat antal beviljade ansökningar uppdelat på kön och ämnesråd

Ämnes- råd	Kön	Antal inkomna ansökningar	Antal beviljade ansökningar	Beviljnings- grad	Förväntat antal beviljade ansökningar
ÄR-HS	Kvinnor	66	3	4,5 %	2
	Män	71	1	1,4 %	2
	Totalt	137	4	2,9 %	
ÄR-M	Kvinnor	89	8	9,0 %	11
	Män	47	9	19,1 %	6
	Totalt	136	17	12,5 %	
ÄR-NT	Kvinnor	70	5	7,1 %	5
	Män	102	7	6,9 %	7
	Totalt	172	12	7,0 %	
UVK	Kvinnor	7	1	14,3 %	1
	Män	0	0		0
	Totalt	7	1	14,3 %	
VR totalt	Kvinnor	232	17	7,3 %	19
	Män	220	17	7,7 %	15
	Totalt	452	34	7,5 %	

Vi får en förväntad beviljningsgrad på 8,2 % för ansökningar från kvinnor respektive 6,9 % från män när vi ser på Vetenskapsrådet som helhet. Detta ska jämföras med de faktiska beviljningsgraderna, 7,3 % för ansökningar från kvinnor och 7,7 % från män, som visas i figur 17.

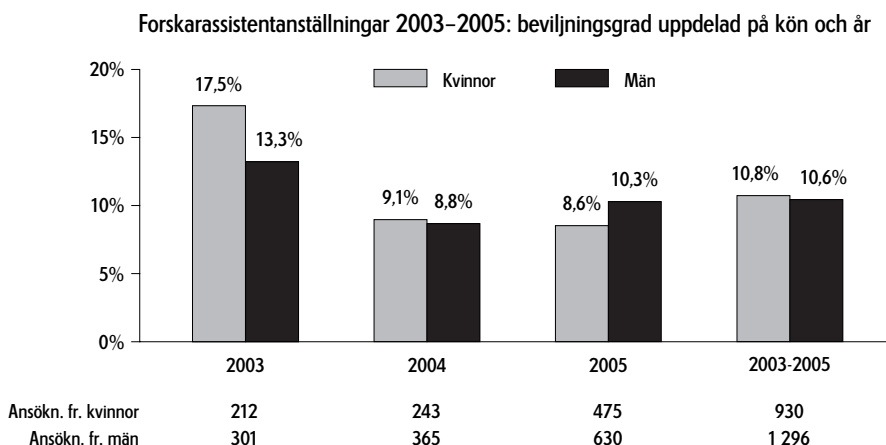
Om beviljningsgraden hade varit densamma för kvinnor och män inom varje ämnesråd skulle totalt 19 kvinnor och 15 män ha fått bidrag för postdoktorsanställning i Sverige. I själva verket beviljades 17 ansökningar från kvinnor och 17 från män, dvs. 2 färre kvinnor och 2 fler män än förväntat. En statistisk analys visar att sannolikheten för att denna skillnad bara berodde på slumpen är 47 %.

Det kan noteras att 74 av ansökningarna (16 %) kom från en utlandsadress, 23 från kvinnor och 51 från män. Ingen av dessa ansökningar beviljades.

3.2.3 Forskarassistentanställning

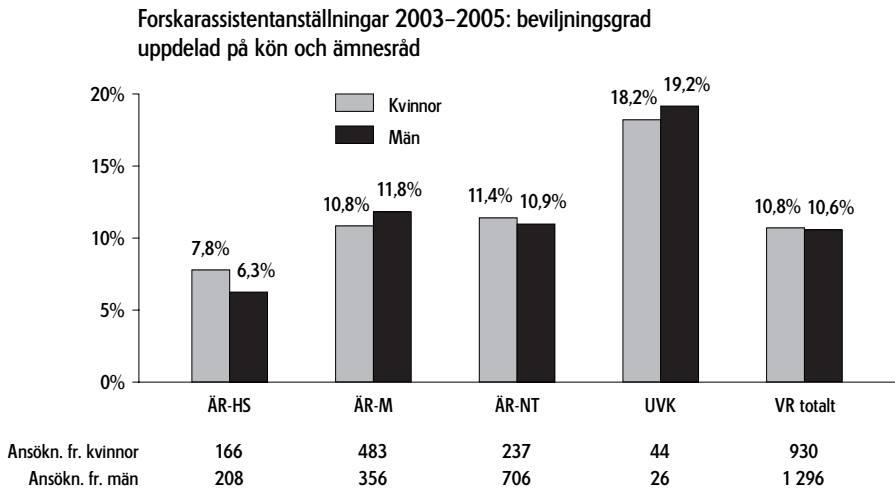
Av de tre bidragsformerna som är särskilt riktade till unga forskare är det forskarassistentanställning som drar till sig flest ansökningar. Under perioden 2003–2005 mottog Vetenskapsrådet sammanlagt 2 226 sådana ansökningar, varav 42 % från kvinnor och 58 % från män. Totalt beviljades 237 ansökningar, dvs. 10,6 %. Konkurrencen var således hård. Som framgår av figur 18 beviljades 10,8 % av ansökningarna från kvinnor och 10,6 % av ansökningarna från män. Det fanns alltså en marginell skillnad i beviljningsgrad till kvinnornas fördel. Den högre beviljningsgraden för kvinnor år 2003 och något högre år 2004 förklarar skillnaden när det gäller perioden som helhet. År 2005 var skillnaden till männens fördel.

Figur 18

Figur 19 visar beviljningsgraden för kvinnor och män uppdelad på ämnesråd och år. Det varierade i vilken utsträckning som ämnesråden använde sig av denna stödform under perioden. ÄR-HS utlyste inte några forskarasistentanställningar vare sig 2003 eller 2004, utan endast år 2005.

Figur 19

Den totala beviljningsgraden, dvs. för kvinnor och män sammantaget, skilde sig mellan ämnesråden. Om vi gör antagandet att det var samma beviljningsgrad för kvinnor och män inom varje ämnesråd, får vi de förväntade antal beviljade ansökningar från kvinnor respektive män som anges i tabell 14.

Tabell 14. Forskarassistentanställningar 2003–2005: förväntat och faktiskt antal beviljade ansökningar uppdelat på kön och ämnesråd

Ämnes- råd	Kön	Antal inkomna ansökningar	Antal beviljade ansökningar	Faktisk beviljnings- grad	Förväntat antal beviljade ansökningar
ÄR-HS	Kvinnor	166	13	7,8 %	12
	Män	208	13	6,3 %	14
	Totalt	374	26	7,0 %	
ÄR-M	Kvinnor	483	52	10,8 %	54
	Män	356	42	11,8 %	40
	Totalt	839	94	11,2 %	
ÄR-NT	Kvinnor	237	27	11,4 %	26
	Män	706	77	10,9 %	78
	Totalt	943	104	11,0 %	
UVK	Kvinnor	44	8	18,2 %	8
	Män	26	5	19,2 %	5
	Totalt	70	13	18,6 %	
VR totalt	Kvinnor	930	100	10,8 %	100
	Män	1 296	137	10,6 %	137
	Totalt	2 226	237	10,6 %	

Det kan konstateras att om man tar hänsyn till skillnaderna i total beviljningsgrad mellan ämnesråden, var det förväntade antalet beviljade ansökningar om forskarassistentanställningar inom Vetenskapsrådet som helhet åren 2003–2005 exakt detsamma som det faktiska antalet, nämligen 100 från kvinnor och 137 från män.

Den förväntade beviljningsgraden för forskarassistentanställningar var således densamma som den faktiska: 10,8 % för kvinnor och 10,6 % för män.

3.3 Stödformer riktade till mer etablerade forskare

Bidragsformer som riktar sig till enskilda, mer etablerade forskare³³ är en heterogen grupp av forskningsstöd och ämnesråden har haft olika praxis både när det gäller utnyttjandet och utformningen av dem. Inom ÄR-HS finns bidrag för sabbatstermin och långsiktigt stöd till ledande forskare, i ÄR-M finns

³³Benämningen "mer etablerad" används här för att markera skillnad från bidragsformer riktade till forskare i början av sin forskarkarriär, dvs. postdoktorstipendium och -anställning samt forskarassistentanställning.

anställning som (råds)forskare (50 % eller 100 % arbetstid), bidrag för sabbats-termin och forskningstid för kliniska forskare och inom ÄR-NT finns anställning som (råds)forskare. År 2005 utgjorde dessa olika typer av stöd 6,7 % av Vetenskapsrådets utbetalade bidrag till forskare/forskargrupper.

Totalt kom det in 1 103 ansökningar under perioden 2003–2005, varav 326 från kvinnor, dvs. 30 %.³⁴ Endast 129 ansökningar beviljades, varav 33 från kvinnor. Beviljningsgraden var således låg för både kvinnor och män, 10,1 % respektive 12,4 %. Utfallet redovisas mer detaljerat i tabell 15.

Tabell 15. Bidrag till mer etablerade forskare 2003–2005: antal inkomna ansökningar, antal beviljade ansökningar och beviljningsgrad, uppdelat på kön och ämnesråd

		<u>Antal ansökningar från</u>			<u>Antal beviljade ans. från</u>			<u>Beviljningsgrad för</u>		
		kvinnor	män	totalt	kvinnor	män	totalt	kvinnor	män	totalt
ÄR-HS	Bidrag för sabbatstermin	16	36	52	3	7	10	18,8%	19,4%	19,2%
	Långsiktigt stöd till ledande forskare	19	74	93	3	15	18	15,8%	20,3%	19,4%
	Totalt	35	110	145	6	22	28	17,1%	20,0%	19,3%
ÄR-M	Anställn. som forskare	102	152	254	7	15	22	6,9%	9,9%	8,7%
	Anställn. som forskare 50%	71	117	188	4	13	17	5,6%	11,1%	9,0%
	Bidrag för sabbatstermin	8	22	30	4	11	15	50,0%	50,0%	50,0%
	Forskningstid för kliniska forskare	28	28	56	5	8	13	17,9%	28,6%	23,2%
	Totalt	209	319	528	20	47	67	9,6%	14,7%	12,7%
ÄR-NT	Anställning som forskare	82	348	430	7	27	34	8,5%	7,8%	7,9%
VR totalt		326	777	1 103	33	96	129	10,1%	12,4%	11,7%

Av tabell 15 framgår att när det gällde stöd till mer etablerade forskare skilde sig beviljningsgraden för kvinnor och män inte nämnvärt inom ÄR-HS och ÄR-NT, medan männens beviljningsgrad var högre än kvinnornas inom ÄR-M.

Om vi gör antagandet att det hade varit samma beviljningsgrad för kvinnor och män inom varje ämnesråd, skulle 7 fler ansökningar från kvinnor (40 i stället för 33) och 7 färre från män (89 i stället för 96) ha beviljats stöd. Vi får en förväntad beviljningsgrad på 12,2 % för kvinnor och 11,5 % för män när vi ser på Vetenskapsrådet som helhet, vilket kan jämföras med det faktiska utfallet, 10,1 % för kvinnor och 12,4 % för män, som framgår av tabell 15. En

³⁴ Analysen inkluderar endast avslutade ärenden.

statistisk analys visar att sannolikheten för att denna skillnad bara berodde på slumpen är 15 %.

I tabell 16 presenteras hur lång tid som gått sedan de sökande tog sin doktorsexamen, dvs. hur stor forskningserfarenhet de hade, samt deras ålder vid ansökan. Tabellen är uppdelad på kön, beslut och ämnesråd. Det framgår att skillnaderna var små mellan kvinnor och män både när det gällde karriärålder och biologisk ålder. Däremot framkommer stora skillnader mellan ÄR-HS å ena sidan och ÄR-M och ÄR-NT å den andra. Inom ÄR-HS ser vi att stöd till sabbatstermin och långsiktigt stöd till ledande forskare söktes av och gick till mycket seniora forskare; de som fick sådant stöd hade i genomsnitt tagit sin doktorsexamen 25 år före ansökningsåret och de hade en ålder av 57 år. I kontrast till detta står ÄR-M och ÄR-NT, där bidrag gavs till forskare som i genomsnitt hade tagit sin doktorsexamen 11 respektive 7 år före ansökningsåret och var i åldrarna 44 respektive 37 år.

Tabell 16. Bidrag till mer etablerade forskare 2003–2005: tid sedan doktorsexamen och ålder vid ansökan, uppdelat på beslut, kön och ämnesråd

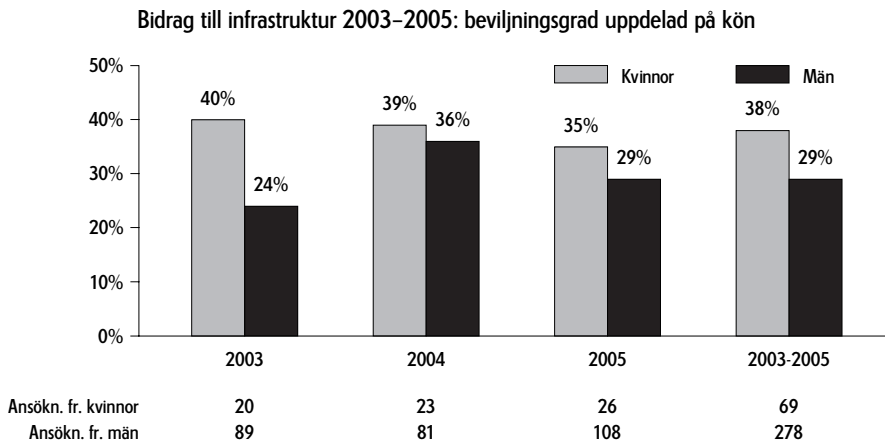
		Beslut	Kvinnor	Män	Totalt
År sedan doktorsexamen	ÄR-HS	Avslag	19	20	20
		Beviljat	24	25	25
		Totalt	20	21	21
	ÄR-M	Avslag	8	9	9
		Beviljat	11	12	11
		Totalt	9	9	9
	ÄR-NT	Avslag	9	9	9
		Beviljat	6	8	7
		Totalt	9	8	9
VR totalt		Totalt	10	11	10
Ålder vid ansökan	ÄR-HS	Avslag	57	55	55
		Beviljat	59	56	57
		Totalt	58	55	56
	ÄR-M	Avslag	44	43	43
		Beviljat	45	44	44
		Totalt	44	43	43
	ÄR-NT	Avslag	41	40	40
		Beviljat	36	38	37
		Totalt	40	40	40
VR totalt		Totalt	44	43	44

3.4 Stöd till forskningens infrastrukturer

Utöver bidrag av de slag som hittills behandlats ger Vetenskapsrådet också stöd till infrastrukturer inom olika vetenskapsområden. En stor del av budgeten för detta ändamål består av avgifter till internationella forskningsanläggningar, där medlemsavgiften till det internationella partikelfysiklaboratoriet CERN i Schweiz är den överlägset största posten. Dessutom kan forskare ansöka om infrastrukturmedel för framför allt dyrbar vetenskaplig utrustning och longitudinella databaser.³⁵ Denna stödform är av vikt för flera vetenskapsområden.

Infrastrukturuområdet är manligt dominerat. Under perioden 2003–2005 fick Vetenskapsrådet sammanlagt 347 ansökningar om stöd till infrastrukturer, varav bara 20 % från kvinnor. Som framgår av figur 20 översteg dock kvinnornas beviljningsgrad männens, 38 % jämfört med 29 %. Om beviljningsgraden hade varit densamma skulle 5 färre ansökningar från kvinnor (21 i stället för 26) och 5 fler från män ha beviljats. Sannolikheten att skillnaden i beviljningsgrad bara berodde på slumpen är 17 %. Detta var den enda av Vetenskapsrådets bidragsformer där ansökningar från kvinnor hade nämnvärt större framgång än ansökningar från män.

Figur 20

³⁵Longitudinella databaser består av uppgifter om individer och grupper som följs över tiden.

När vi ser närmare på utfallet för de olika ändamålen för vilka infrastrukturmedel kan beviljas finner vi att kvinnor hade högre beviljningsgrad när det gällde dyrbar utrustning och när det gällde longitudinella databaser. Männerna hade högre beviljningsgrad när det gällde planeringsbidrag, som utlystes för första gången år 2005.

3.5 Stöd till forskningsmiljöer

Vetenskapsrådet har de senaste åren gjort särskilda satsningar för att stödja starka forskningsmiljöer och forskargrupper. Dessa behandlas i de följande två avsnitten.

3.5.1 Linnéstöd år 2006

År 2006 utdelades för första gången det s.k. Linnéstödet till forskningsmiljöer av högsta kvalitet och med internationell konkurrenskraft. Detta stöd kan endast sökas av lärosäten, som förutsätts ha haft en intern prioriteringsprocess. Lärosätena söker således medel för forskningsmiljöer som de själva valt ut. I varje ansökning anges upp till 10 forskare. Bidraget till en miljö är maximalt 10 miljoner kronor per år under högst 10 år. Linnéstöd är tänkt att utlysas vartannat år. År 2007 kommer de utbetalade Linnébidragen att uppgå till totalt 146 miljoner kronor, vilket motsvarar 5 % av Vetenskapsrådets forskningsanslag.³⁶

Vetenskapsrådet och Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas), som utlyste Linnéstödet gemensamt, mottog i denna första utlysning ansökningar om stöd för 106 miljöer. Av de totalt 950 forskare som angavs i ansökningarna var 202 kvinnor, dvs. 21 %. Eftersom denna stödform avser miljöer av mycket hög kvalitet är det rimligt att jämföra med andelen kvinnor bland högskolans professorer och lektorer. I dessa kategorier utgjorde kvinnorna år 2004 sammanlagt 27 %.³⁷

Utländska experter valde ut de ansökningar som beviljades stöd. Experterna hade enbart i uppgift att bedöma kvaliteten på forskningsmiljöerna och hade inga instruktioner om att beakta jämställdhetsaspekten.

I de 20 ansökningar som fick stöd angavs 184 forskare, varav 30 kvinnor, dvs. 16 %.

³⁶ Linnéstöd beslutade år 2006 utbetalas för halva år 2006 och fr.o.m. år 2007 fullt ut.

³⁷ Källa: Högskoleverkets NU-databas.

Tabell 17 redovisar antalet inkomna och beviljade ansökningar om Linnéstöd samt antal kvinnor respektive män som angavs i ansökningarna. Uppdelningen på vetenskapsområden är densamma som i bedömningsprocessen: humaniora/samhällsvetenskap/utbildningsvetenskap, medicin, naturvetenskap och teknikvetenskap.³⁸

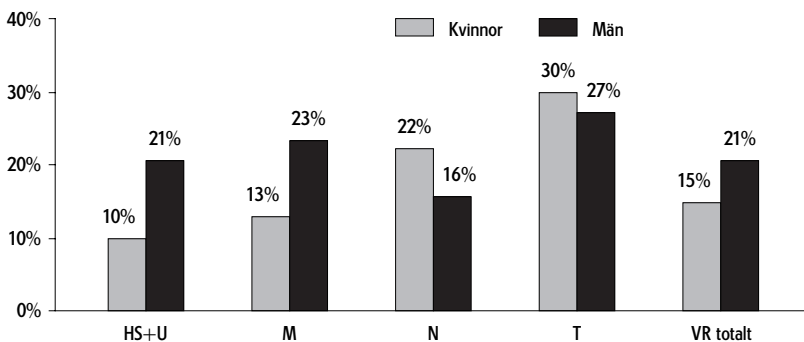
Tabell 17. Linnéstödet 2006: antal inkomna och beviljade ansökningar samt antal i ansökningarna angivna kvinnor och män, uppdelat på vetenskapsområden

Vetenskaps- område	Antal sökande				Antal beviljade			
	miljöer	kvinnor	män	forskare totalt	miljöer	kvinnor	män	forskare totalt
HS+U	28	91	179	270	5	9	37	46
M	24	47	171	218	5	6	40	46
N	39	54	273	327	6	12	43	55
T	15	10	125	135	4	3	34	37
Totalt	106	202	748	950	20	30	154	184

Besluten om stöd gällde miljöerna och inte enskilda forskare, men man kan ändå räkna ut en beviljningsgrad för kvinnor (respektive män) definierad som antalet kvinnor (resp. män) angivna i beviljade ansökningar dividerat med antalet kvinnor (resp. män) angivna i samtliga ansökningar. Resultatet framgår av figur 21.

Figur 21

Linnéstöd 2006: beviljningsgrad uppdelad på kön och vetenskapsområden

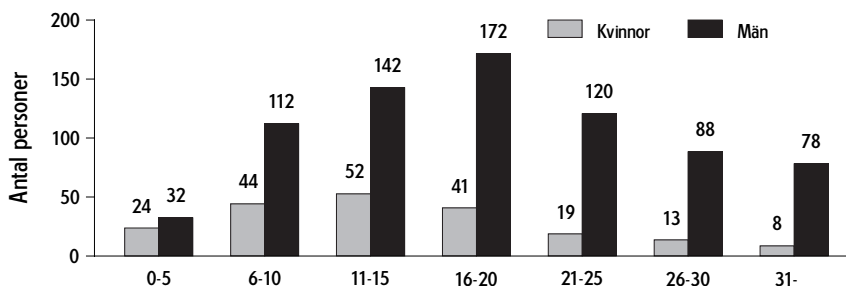
³⁸ Ansökningarna fördelades på de fyra vetenskapsområdena av de internationella experterna.

Som synes fanns det stora skillnader mellan vetenskapsområden. Inom humaniora/samhällsvetenskap/utbildningsvetenskap och inom medicin, dvs. de vetenskapsområden där ansökningarna innehöll störst andel kvinnor, ser vi att kvinnornas beviljningsgrad var ungefär hälften av männens. Inom naturvetenskap och teknikvetenskap hade kvinnorna däremot en högre beviljningsgrad än män. Inom Vetenskapsrådet som helhet var kvinnornas beviljningsgrad lägre för kvinnor än för män, 14,9 % respektive 20,6 %. Sannolikheten att en sådan skillnad i beviljningsgrad skulle bero bara på slumpen är 12 %.³⁹

Vi ser nu på hur lång tid i yrket som forskarna i inlämnade respektive beviljade ansökningar hade (figur 22 respektive figur 23). Det visar sig att kvinnorna hade kortare tid i yrket än männen. Detta gällde i de inlämnade ansökningarna och än mer uttalat i de beviljade.

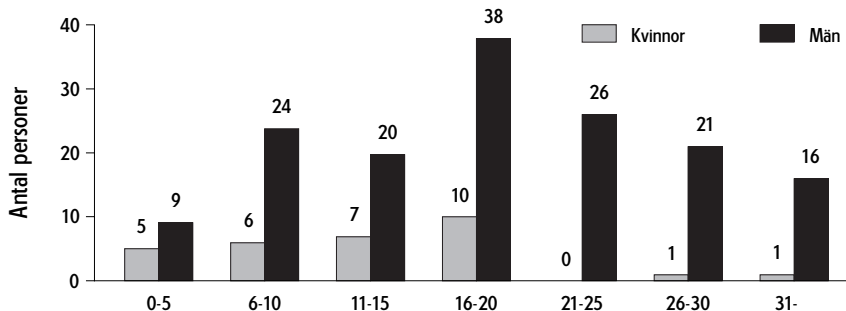
Figur 22⁴⁰

Linnéstöd 2006: forskare som angavs i de 106 inkomna ansökningarna, uppdelat på kön och antal år sedan doktorsexamen

Figur 23

Linnéstöd 2006: forskare som angavs i de 20 beviljade ansökningarna, uppdelat på kön och antal år sedan doktorsexamen

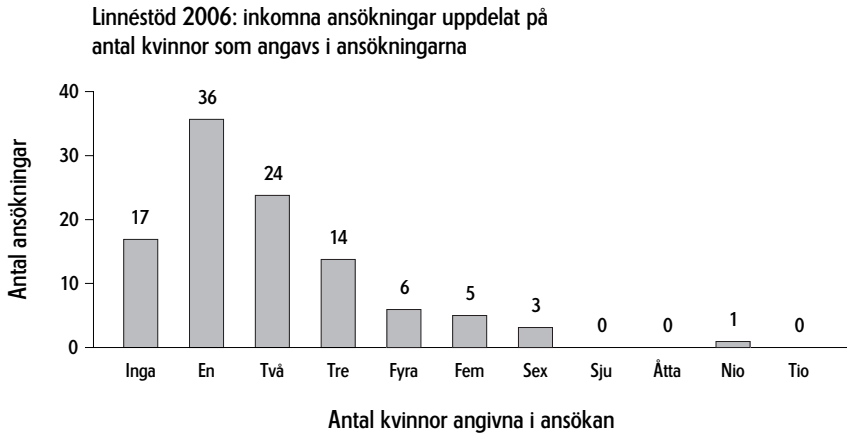

³⁹ I sannolikhetsberäkningen gör vi approximationen att behandla inkomna respektive beviljade ansökningar med deras angivna forskare som om de vore inkomna respektive beviljade ansökningar från dessa forskare. En ansökan med exempelvis nio angivna forskare betraktas således som nio individuella ansökningar från dessa forskare. Beräkningen tar hänsyn till skillnader i antal ansökningar och i beviljningsgrad mellan vetenskapsområden..

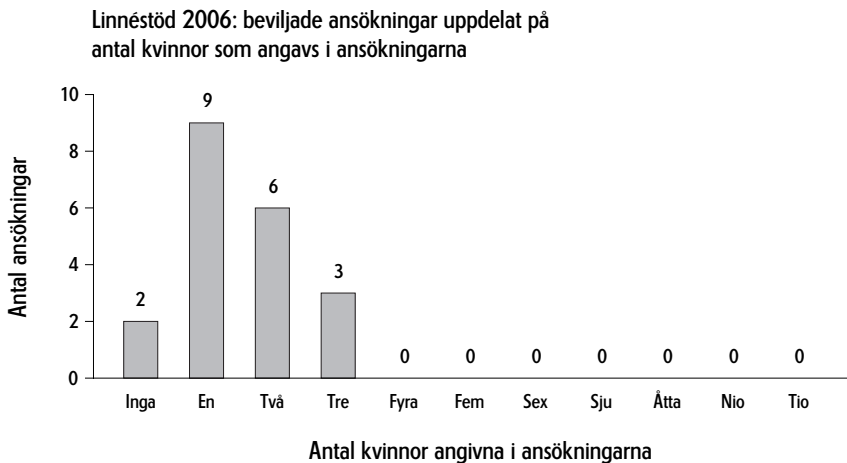
⁴⁰ Fem forskare, 1 kvinna och 4 män, uppgav ingen tidpunkt för doktorsexamen.

Vi ser nu på antalet kvinnor i ansökningarna. Det framgår av figur 24 att i hälften av de inkomna ansökningarna (53 av 106) angavs ingen eller endast en kvinna. Vidare framgår av figur 25 att i 11 av de 20 beviljade ansökningarna angavs ingen eller endast en kvinna.

Figur 24

Figur 25

Sammanfattningsvis kan det konstateras att beviljningsgraden för kvinnor i denna nya stödform var lägre än för männen. I de beviljade ansökningarna

var det endast två kvinnor som hade mer än 20 år i yrket. Man ser också att ansökningar utan kvinnor hade låg beviljningsgrad (cirka 1/9, dvs. 12 %), att ansökningar med 1–3 kvinnor hade hög beviljningsgrad (cirka 1/4, dvs. 24 %) och att inga ansökningar med fyra eller fler kvinnor beviljades.

3.5.2 Stöd till starka forskningsmiljöer år 2005

Vetenskapsrådet gjorde år 2005 en särskild satsning för att stödja starka forskningsmiljöer inom alla vetenskapsområden. Bidraget till varje miljö var maximalt 5 miljoner kronor per år under högst fem år. År 2006 utbetalades 44 miljoner kronor till starka forskningsmiljöer, vilket motsvarade cirka 2 % av Vetenskapsrådets utbetalade bidrag till forskare/forskargrupper.

Totalt kom det in 261 ansökningar, varav 40 till ÅR-HS, 71 till ÅR-M, 148 till ÅR-NT och 2 till UVK. Endast 10 ansökningar beviljades, dvs. beviljningsgraden var 3,8 %.

Liksom när det gällde Linnéstödet var det internationella bedömaregrupper som valde ut de miljöer som beviljades stöd. Bedömare hade inga instruktioner att beakta jämställdhetsaspekten vid bedömningen.

Högst fem forskare fick anges i varje ansökan. Av de totalt 1 123 forskare som angavs i de 261 ansökningarna var 209 kvinnor, dvs. 19 %. Eftersom denna stödform riktas till miljöer av mycket hög kvalitet är det rimligt att jämföra med andelen kvinnor bland högskolans professorer och lektorer. I dessa kategorier utgjorde kvinnorna år 2004 sammantaget 27 %.⁴¹

I de 10 beviljade ansökningarna angavs 42 forskare, varav 7 kvinnor, dvs. 17 %, vilket framgår av tabell 18.

Tabell 18. Stöd till starka forskningsmiljöer år 2005: antal inkomna och beviljade ansökningar samt antal i ansökningarna angivna kvinnor och män uppdelat på ämnesråd

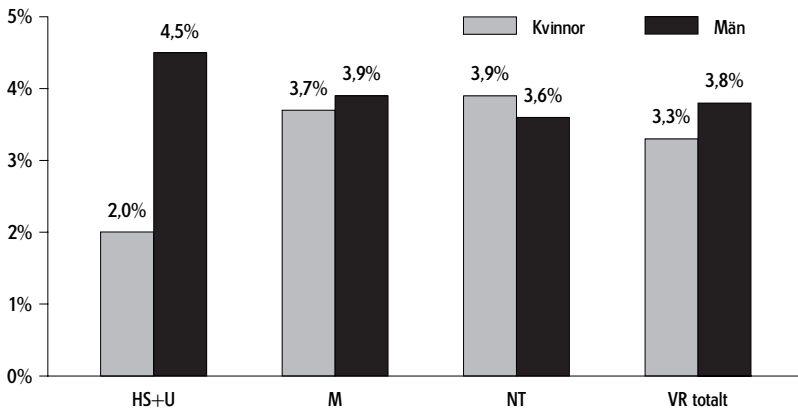
Ämnes- område	Antal sökande				Antal beviljade			
	miljöer	kvinnor	män	totalt	miljöer	kvinnor	män	totalt
ÅR-HS+UVK	43	51	134	185	2	1	6	7
ÅR-M	71	82	231	313	3	3	9	12
ÅR-NT	147	76	549	625	5	3	20	23
VR totalt	261	209	914	1 123	10	7	35	42

⁴¹ Källa: Högskoleverkets NU-databas.

Liksom för Linnéstödet räknar vi ut en beviljningsgrad för kvinnor (respektive män) definierad som antalet kvinnor (resp. män) angivna i beviljade ansökningar dividerat med antalet kvinnor (resp. män) angivna i samtliga ansökningar. Som visas i figur 26 var kvinnornas beviljningsgrad 3,3 % och männens 3,8 %. De beviljade ansökningarna innehöll dock så pass få forskare att beviljningsgraden skulle ha blivit i stort sett lika för kvinnor och män om ytterligare en enda kvinna hade ingått i de ansökningar som fick bidrag. Om denna enda kvinna ingått i en ansökan till ÅR-HS eller UVK hade det bara varit marginella skillnader mellan ämnesråden.

Figur 26

Stöd till starka forskningsmiljöer år 2005: beviljningsgrad uppdelad på kön och ämnesområden

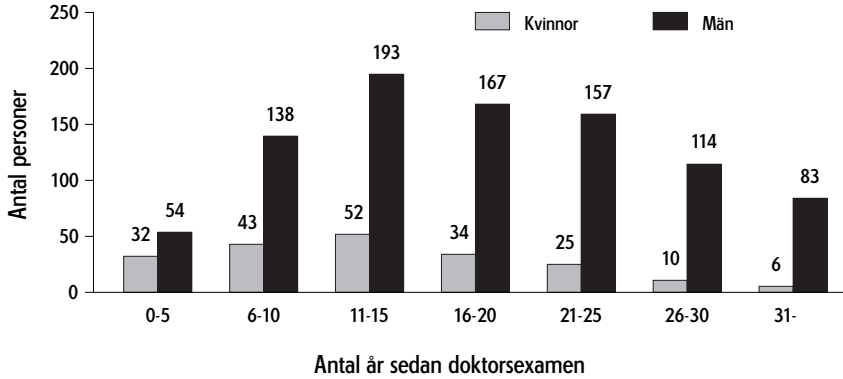

Vi ser nu på hur lång tid i yrket som forskarna i inlämnade respektive beviljade ansökningar hade, dvs. hur lång tid som gått sedan de tog doktorexamen (figur 27 respektive figur 28).⁴² Det visar sig att kvinnorna hade kortare tid i yrket än männen. Detta gällde i de inlämnade ansökningarna och än mer uttalat i de beviljade. Endast en av de kvinnor som angavs i de beviljade ansökningarna hade tagit doktorexamen för mer än 15 år sedan.

⁴² Femton forskare, 7 kvinnor och 8 män, uppgav ingen tidpunkt för doktorexamen.

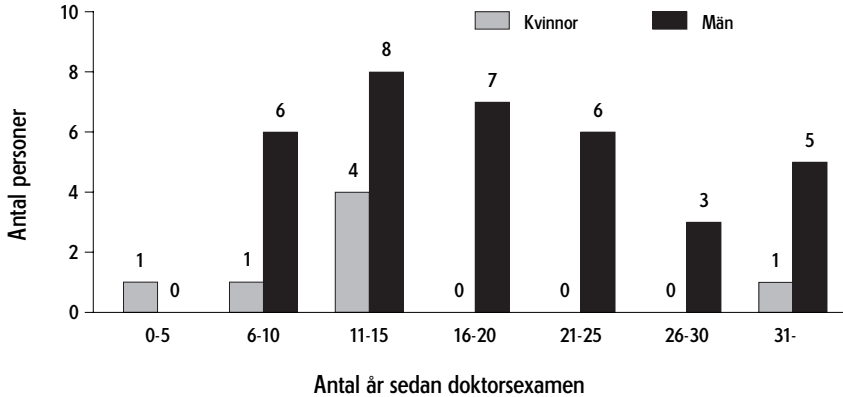
Figur 27

Stöd till starka forskningsmiljöer år 2005: forskare som angavs i de 261 inkomna ansökningarna uppdelat på kön och antal år sedan doktorsexamen

Figur 28

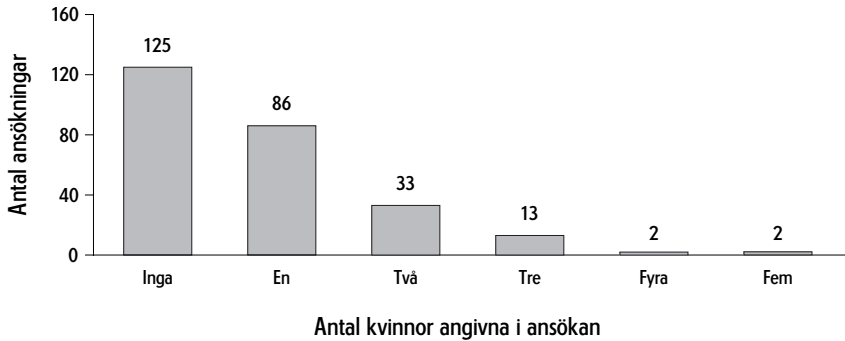
Stöd till starka forskningsmiljöer år 2005: forskare som angavs i de 10 beviljade ansökningarna uppdelat på kön och antal år sedan doktorsexamen

Vi undersöker nu antalet kvinnor i ansökningarna. Figur 29 respektive 30 visar hur många kvinnor som angavs i varje inkommen respektive beviljad ansökan. Vi finner att i 81 % (211 av 261) av de inkomna ansökningarna angavs ingen eller endast en kvinna. Vidare konstaterar vi att i 9 av de 10 beviljade ansökningarna angavs ingen eller endast en kvinna.

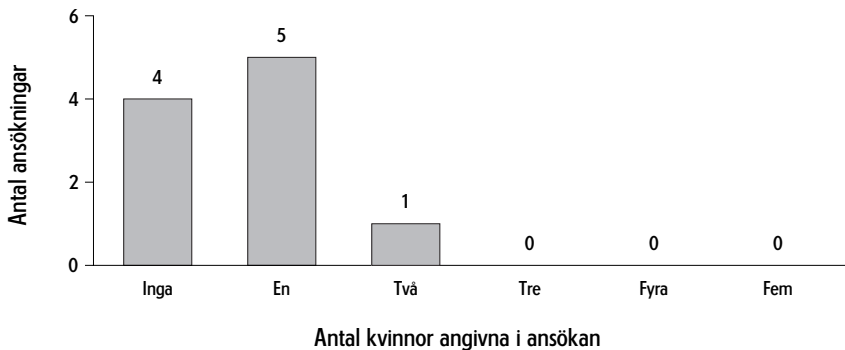
Figur 29

Stöd till starka forskningsmiljöer år 2005: inkomna ansökningar
uppdelat på antal kvinnor som angavs i ansökningarna

Figur 30

Stöd till starka forskningsmiljöer år 2005: beviljade ansökningar
uppdelat på antal kvinnor som angavs i ansökningarna

I likhet med utfallet av Linnéstödet var det ytterst få (en enda) kvinnor med lång tid i yrket (mer än 15 år sedan doktorsexamen) i de beviljade ansökningarna. Man ser också att ansökningar utan kvinnor respektive med två kvinnor hade låg beviljningsgrad (3,2 % resp. 3,0 %), att ansökningar med en enda kvinna hade högst beviljningsgrad (4,7 %) och att inga ansökningar med tre eller fler kvinnor beviljades.

Det är också värt att notera att bland de "huvudsökande" (dessa är formellt "sökande", medan övriga som anges i ansökningarna är "medverkande", se fotnot 1) i de 10 ansökningar som beviljades bidrag återfanns endast en kvinna. Denna kvinna fanns i en ansökan till ÄR-NT och var huvudsökande tillsammans med en man (delning av denna funktion förekom inte annars).

3.6 Sammanfattande kommentar om ansökningar och beviljningsgrad

När det gällde *projektbidrag* uppnådde Vetenskapsrådet som helhet i stort sett målet i jämställdhetsstrategin om samma beviljningsgrad för kvinnor och män under perioden 2003–2005. Detta gäller när man tar i beaktande de förklaringsfaktorer som har identifierats, dvs. den genomsnittligt högre beviljningsgraden för mer erfarna forskare och skillnaderna i total beviljningsgrad mellan ämnesråden.

Utfallet inom de olika ämnesråden när det gällde projektbidrag var att ÄR-HS och UVK hade obetydligt högre beviljningsgrad för kvinnor än för män, ÄR-NT hade obetydligt högre beviljningsgrad för män och ÄR-M hade högre beviljningsgrad för män än för kvinnor. Det faktum att forskare av båda könen med längre tid i yrket hade högre beviljningsgrad än de med mindre erfarenhet förklarar drygt halva skillnaden till männens fördel i utfallet inom ÄR-M.

När det gällde *stöd till forskare i början av karriären* varierade utfallet mellan de olika stödformerna. Beviljningsgraden var densamma för kvinnor och män när det gällde forskarassistentanställningar och i stort sett densamma när det gällde postdoktorsanställningar i Sverige. När det gällde postdoktorsstipendier för forskningsvistelse i annat land hade kvinnor lägre beviljningsgrad än män. En fördjupad analys av de sökandes vetenskapliga produktion, mätt med bibliometriska mått, kunde inte ge någon förklaring till denna skillnad i beviljningsgrad.

När det gällde *bidragsformerna som är riktade till mer etablerade forskare* hade männen högre beviljningsgrad än kvinnor.

Linnéstödet 2006 och den särskilda satsningen på starka forskningsmiljöer år 2005 hade en låg andel kvinnor angivna i de ansökningar som kom in. Beviljningsgraden var lägre för kvinnor än för män. Forskningsmiljöer med några få kvinnor hade störst framgång, medan ansökningar med fler kvinnor (fler än 3 för Linnéstöd och fler än 2 för starka forskningsmiljöer) inte beviljades. Kvinnor med lång tid i yrket hade mycket liten framgång. Stödformerna som är riktade till forskningsmiljöer hade således en låg andel kvinnor angivna i de inkomna ansökningarna och en ännu lägre andel kvinnor i de beviljade.

BILAGA 1

Utdrag ur Vetenskapsrådets regleringsbrev för 2006

1.1.1.1 Verksamhetsgren Forskningsstöd

Mål 4

Vetenskapsrådet skall intensifiera arbetet för jämställdhet samt nå en jämnare könsfördelning inom den egna beredningsorganisationen och vid fördelningen av forskningsstöd.

Vetenskapsrådet skall säkerställa att det finns underlag för att i efterhand kunna analysera huruvida kön, anställning el. dyl. har haft betydelse för bedömning av ansökningar om forskningsstöd och forskaranställningar.

Återrapportering

Vetenskapsrådet skall redovisa och kommentera sina insatser i förhållande till målet. Av redovisningen skall framgå

- könsfördelningen inom rådets beredningsorganisation som helhet och per ämnesråd samt antal prioriteringskommittéer där det ena könets representation understiger 40 procent,
- könsuppdelad statistik avseende forskningsansökningar, andel beviljade ansökningar och Vetenskapsrådets fördelning av forskningsstödet och dess storlek, fördelningen till respektive vetenskapsområde, Utbildningsvetenskapliga kommitténs fördelning och i tillämpliga delar fördelningen av forskningsstödet från anslagspost 5, samt
- vilka framtida åtgärder som rådet planerar utgående från en analys av hinder och möjligheter för ökad jämställdhet.

4 Uppdrag

Jämställdhet

I anslutning till mål 4 för verksamhetsgrenen Forskningsstöd uppdras åt Vetenskapsrådet att intensifiera jämställdhetsarbetet. I uppdraget ingår att ta fram och årligen revidera en strategi för det inre och yttre jämställdhets-

arbetet. I strategin skall ingå planering och genomförande av utbildning för beredningsorganisationen, chefer och handläggande personal i såväl genus- som jämställdhetsperspektiv. Myndigheten skall redovisa arbetet med jämställdhetsstrategin, inklusive bakgrundsanalys, till regeringen (Utbildnings- och kulturdepartementet) senast den 1 november 2006.

BILAGA 2

Vetenskapsrådets jämställdhetsstrategi

(Beslutad av Vetenskapsrådets styrelse den 3 oktober 2006)

Denna strategi avser Vetenskapsrådets verksamhet som grundforskningsfinansier. Arbetet med att åstadkomma jämställdhet inom Vetenskapsrådet som myndighet behandlas i en särskild jämställdhetsplan.

Vetenskapsrådets huvuduppgift är att fördela forskningsstöd till den forskning som har högst vetenskaplig kvalitet och som bäst främjar förnyelse. För att klara denna uppgift krävs att bedömningen av ansökningar sker på ett sakligt sätt. I en saklig bedömning ingår att den ska vara könsneutral; rådet ska stödja de allra bästa forskarna, oavsett om de är kvinnor eller män.

Vetenskapsrådet utgår från att forskningskapacitet finns i samma utsträckning hos båda könen. Rådet har vidare som utgångspunkt att forskningen gagnas av att både kvinnor och män deltar och bidrar med sin kompetens och sina erfarenheter.

Jämställdhet är också en rättvisefråga. Kvinnor och män ska ha samma möjligheter att forska och göra karriär som forskare.

För att uppnå jämställdhet inom forskningsvärlden krävs långsiktigt och uthålligt arbete och kontinuerlig uppmärksamhet på att vunna framsteg i jämställdhetshänseende inte går förlorade.

Författningar och andra styrande dokument

Jämställdhet mellan kvinnor och män finns uppställt som ett mål i det allmänna juridiska regelverket: regeringsformen 1 kap. 2 § och 2 kap. 16 §, jämställdhetslagen (1991:433), verksförordningen (1995:1322) 7 §, högskolelagen (1992:1434) 1 kap. 5 §, högskoleförordningen (1993:100) 4 kap. 15-16 §§, lagen om likabehandling av studenter i högskolan (2001:1286), lagen (2003:307) om förbud mot diskriminering och förordningen om anställningar beslutade av forskningsråd (2000:1472).

Det åliggande som finns för högskolorna i högskolelagen har sin motsvarighet i Vetenskapsrådets instruktion (2000:1199), där det stadgas att Vetenskapsrådet ska främja jämställdhet mellan kvinnor och män. Regeringen har i regleringsbrev konkretiserat målet och ställt upp krav på rådets reguljära rapportering i årsredovisningarna. I regleringsbrevet för 2006 finns dessutom ett s.k. särskilt uppdrag när det gäller jämställdhet. Där anges bl.a. att rådets jämställdhetsstrategi ska revideras årligen.

Mål

Mot bakgrund av dels de mål som regeringen uppställt, dels rapporten "Vetenskapsrådet och jämställdheten" med analys av bl.a. utfallet av rådets bidragsgivning under åren 2003–2005 formulerar Vetenskapsrådet sina jämställdhetsmål på följande sätt:

Vetenskapsrådet ska

- 1 uppnå och behålla en jämn könsfördelning i beredningsgrupper och andra organ,
- 2 bevaka att andelen kvinnor och män bland dem som söker bidrag hos Vetenskapsrådet motsvarar kvinnors och mäns andelar bland högskolans disputerade lärare/forskare,
- 3 ha samma beviljningsgrad¹ för kvinnor och män och samma genomsnittliga storlek på bidragsbeloppen till kvinnor och män med hänsyn tagen till forskningens karaktär och till stödformen,
- 4 främja jämställdheten inom det svenska forskarsamhället.

Styrelsen har ansvaret för att Vetenskapsrådets strategi genomförs. För att målen ska uppnås krävs insatser av hela myndigheten, inklusive ämnesråden och kommittéerna² m.fl. Där inget annat anges, ansvarar generaldirektören för att jämställdhetsarbetet drivs framåt.

Processer för att nå målen

Vetenskapsrådet ska analysera sin verksamhet i ett jämställdhetsperspektiv och följa upp i vilken utsträckning målen har uppnåtts. Detta ska ske årligen i samband med presentationen för styrelsen av utfallet av årets allmänna utlysning och i samband med utarbetandet av årsredovisningarna. Vidare ska en mer övergripande analys göras vid slutet av styrelsens och ämnesrådets treåriga mandatperioder. Jämställdhetsfrågorna ska diskuteras i styrelsen och i övriga delar av organisationen och behövliga åtgärder ska vidtas.

När en ny styrelse tillträder ska den fatta beslut om en reviderad strategi för sin mandatperiod³. Generaldirektören beslutar därefter om den årliga revideringen av strategin på grundval av de ovannämnda analyserna och underlag som huvudsekreterarna lägger fram.

¹ Med beviljningsgrad för kvinnor respektive män menas andelen beviljade ansökningar av samtliga inkomna ansökningar från kvinnor respektive män.

² Här avses ämnesrådet för humaniora och samhällsvetenskap, ämnesrådet för medicin, ämnesrådet för naturvetenskap och teknikvetenskap, utbildningsvetenskapliga kommittén och kommittén för forskningens infrastruktur.

³ På grund av kravet i regleringsbrevet för 2006 måste strategin denna gång antas av styrelsen mot slutet av dess mandatperiod.

Ämnesråden ska utarbeta egna, mer preciserade planer för hur strategins mål ska nås inom deras verksamhetsområden. Dessa planer ska följas upp årligen och måluppfyllelsen rapporteras till generaldirektören.

I det följande beskrivs närmare hur de uppsatta målen ska nås.

1 Jämn könsfördelning i olika organ

”Vetenskapsrådet ska uppnå och behålla en jämn könsfördelning i beredningsgrupper och andra organ” (mål 1).

I detta sammanhang anses jämn könsfördelning råda i ett organ när ingetdera könet utgör mindre än 40 % av ledamöterna.

1.1 Vetenskapsrådets beredningsgrupper och andra organ

De rutiner som tidigare byggts upp inom organisationen ska vidareutvecklas för att främja jämn könsfördelning i beredningsgrupperna och Vetenskapsrådets andra organ. Innan grupper av olika slag tillsätts, ska könsfördelningen övervägas. Jämställdhetsarbetet ska vara långsiktigt. Det innebär bl.a. att inom vissa områden, där kvinnor är starkt underrepresenterade bland högskolans lärare och forskare, måste man vara uppmärksam på att inte överutnyttja de fåtaliga kvinnorna. I de få fall där männen är det starkt underrepresenterade könet ska motsvarande hänsyn tas.

Om den föreslagna sammansättningen av en beredningsgrupp ligger utanför intervallet 40–60 % ska den ansvariga handläggaren anmäla detta till huvudsekreteraren eller biträdande huvudsekreteraren för det berörda ämnesrådet. När det gäller Vetenskapsrådets övriga organ ska anmälan ske till en särskilt utsedd person inom myndigheten.

Den som fått anmälan ska begära en motivering för avvikelser. I motiveringen, som ska skrivas av den som är ansvarig för förslaget, ofta ordföranden för gruppen, ska det anges vilka ansträngningar som gjorts för att få en jämn könsfördelning.

När förslaget till sammansättning av gruppen föredras för den beslutande instansen (det berörda ämnesrådet eller generaldirektören) ska den skriftliga motiveringen ingå i beslutsunderlaget.

Vetenskapsrådet ska ta fram statistik över könsfördelningen bland övriga svenska och utländska sakkunniga.

1.2 Vetenskapsrådets representanter i externa nationella och internationella organ

Innan beslut fattas om Vetenskapsrådets representation i externa nationella och internationella organ ska jämställdhetsaspekten vägas in.

2 Kvinnors och mäns sökaktivitet

”Vetenskapsrådet ska bevaka att andelen kvinnor och män bland dem som söker bidrag hos rådet motsvarar kvinnors och mäns andelar bland högskolans disputerade lärare/forskare” (mål 2).

Såväl kvinnliga som manliga forskare ansöker för närvarande om forskningsstöd hos Vetenskapsrådet i en utsträckning som motsvarar deras andel av högskolans disputerade lärare/forskare. Om detta förhållande skulle ändras framöver, kommer Vetenskapsrådet att aktivt arbeta för att få in fler ansökningar från det kön som är underrepresenterat bland de sökande.

3 Samma beviljningsgrad för kvinnor och män

”Vetenskapsrådet ska ha samma beviljningsgrad⁴ för kvinnor och män och samma genomsnittliga storlek på bidragsbeloppen till kvinnor och män med hänsyn tagen till forskningens karaktär och till bidragsformen”⁵ (mål 3).

I samband med generaldirektörens och huvudsekreterarnas presentation för styrelsen av utfallet av de årliga utlysningarna ska beviljningsgraden för kvinnor respektive män anges för varje ämnesområde och varje bidragsform. Bidragens genomsnittliga storlek ska också redovisas uppdelat på kön. En sammanfattning av resultaten ska tas med i Vetenskapsrådets årsredovisning. Denna ska vidareutvecklas på ett sådant sätt att måluppfyllelsen över tid när det gäller jämställdhet lätt kan följas.

Ledamöterna i ämnesråden och i beredningsgrupperna ska delges Vetenskapsrådets jämställdhetsstrategi och utbildas i jämställdhetsfrågor. Genom sådan utbildning, där tid avsätts för diskussioner, kan medvetenheten om egna och andras attityder när det gäller jämställdhet ökas, liksom insikten om att sådana attityder mer eller mindre omedvetet kan påverka bedömningen av ansökningar.

Varje ämnesråds plan för jämställdhetsarbetet ska delges dess beredningsgrupper. Även övriga sakkunniga ska delges Vetenskapsrådets strategi och det aktuella ämnesrådets plan. Vetenskapsrådets strategi och ämnesrådets planer ska därför också finnas på engelska.

Vetenskapsrådets beredningshandböcker ska innehålla skriftliga anvisningar för beredningsgrupperna, där följande uppmärksammas:

att samtliga bedömningskriterier ska vara tydliga och explicita. När utlysningar sker, ska kriterierna redovisas på Vetenskapsrådets hemsida tillsammans med anvisningarna för de sökande,

⁴ Se not 1.

⁵ Måluppfyllelsen måste självfallet bedömas med avseende på ett tillräckligt stort antal beslut.

att endast de "forskningsaktiva" åren ska beaktas vid bedömningen av den vetenskapliga produktionens omfattning, vilket innebär att t.ex. tid för föräldraledighet, ledighet på grund av sjukdom eller andra liknande omständigheter ska räknas bort,

att samma kvalitetsbedömning ska göras av post dok-vistelse i Sverige som av post dok-vistelse utomlands vid behandlingen av ansökningar om stöd från Vetenskapsrådet.

Forskningshandläggarna i Vetenskapsrådet ska inför varje ny beredningsomgång gå igenom ovanstående och eventuella ytterligare anvisningar med beredningsgrupperna och vara uppmärksamma på att de efterlevs. Denna genomgång ska protokollföras på samma sätt som genomgång av eventuella jäv protokollförs. Beredningsgrupper och ämnesråd ska under sitt arbete ha tillgång till detaljerad könsuppdelad statistik över beviljade och avslagna ansökningar de senaste tre åren.

Innan en beredningsgrupp fastställer sitt förslag till bidragsfördelning ska beviljningsgraden i förslaget och den genomsnittliga bidragsstorleken räknas ut för kvinnor respektive män.

Huvudsekreterarna ska föredra beredningsgruppernas förslag om bidragsbeslut i ett jämställdhetsperspektiv för respektive ämnesråd innan beslut fattas. Förklaringar ska ges till eventuella skillnader i beviljningsgrad och genomsnittligt belopp mellan kvinnor och män. Till ämnesrådets beslut ska bifogas skriftliga förklaringar till eventuella skillnader i dessa avseenden. Dessa förklaringar ska ingå i huvudsekreterarnas rapportering om utfallet till Vetenskapsrådets styrelse.

Innan Vetenskapsrådet/ämnesråden beslutar att införa en ny bidragsform eller starta ett nytt program ska effekterna på jämställdheten analyseras och överväganden göras om några särskilda åtgärder är påkallade. Analysen ska gälla dels den totala nivån, dels vara uppdelad på bidragsform och ämnesområde.

Även när det gäller stora och långsiktiga bidrag som söks av miljöer och inte av enskilda forskare ska jämställdheten som en kvalitetshöjande faktor betonas. Bedömningskriterier och beredningsformer ska övervägas i ett jämställdhetsperspektiv. Lärosätena ska tillställas statistik över utfallet av tidigare utlysningar, där könsfördelningen i de miljöer för vilka de sökt stöd belyses.

Vetenskapsrådet ska initiera studier av hur beredningsgrupper och ämnesråd värderar kvinnors och mäns meriter vid behandling av ansökningar. En fråga som också ska studeras är om det inom ämnesrådets ansvarsområden finns skillnader i beviljningsgrad mellan delområden där kvinnor dominerar och delområden där män dominerar.

4 Jämställdhet i forskarsamhället

”Vetenskapsrådet ska främja jämställdheten inom det svenska forskarsamhället” (mål 4).

”Underrepresenterat kön” är i forskarvärlden ofta – men inte alltid – liktydigt med kvinnor. Inom vissa områden är män underrepresenterade. Vetenskapsrådet ska vara uppmärksam på båda företeelserna och anpassa sina åtgärder därefter.

En lägsta ambitionsnivå för Vetenskapsrådets arbete för jämställdhet i forskarvärlden är att rådet uppfyller mål 3 i denna strategi så väl som möjligt.

Därutöver ska Vetenskapsrådet ägna uppmärksamhet åt hur genusforskningens resultat kan bidra till att förbättra jämställdheten i forskarsamhället. Detta kan ske på en rad olika sätt, bl.a. genom att följa den internationella debatten i frågan.

BILAGA 3

Kvinnors och mäns karriärer inom högskolan utifrån statistik år 2004

I denna bilaga vidareutvecklas kapitel 2 i huvudrapporten om antal ansökningar hos Vetenskapsrådet från kvinnliga och manliga forskare i relation till könsfördelningen bland högskolans disputerade lärare/forskare. Här ges en översiktlig bild av en "vanlig" akademisk karriär för kvinnor och för män, en karriär så som den ter sig i det tvärsnittsperspektiv som tillgänglig statistik medger. Det som presenteras i figur 3.1 är andelen kvinnor respektive män i olika befattningar och åldrar år 2004. Denna ögonblicksbild ger förhoppning om en ökad jämställdhet framöver. En uppföljning ska genomföras för att undersöka om detta sker. Även en vidareutveckling och fördjupning av kvinnors och mäns karriärvägar inom högskolan kommer att ske, bl.a. inom den nya, av regeringen tillsatta, befattningsutredningen.

NU-databasens siffror över disputerade befattningsinnehavare inom högskolan¹ år 2004 visar att männen genomsnittligt sett är något yngre än kvinnorna när de inträder i olika befattningar. Ett undantag gäller befattningskategorin 'annan forskande och undervisande personal', dit anställda med titeln forskare förs i statistiken. Det åldersmässiga försprånget för männen får givetvis konsekvenser för den fortsatta karriären.

I den yngsta åldersgruppen, under 35 år, är den enskilt vanligaste inledningen till den akademiska karriären att inneha en befattning inom kategorin "annan forskande och undervisande personal". Personer i denna kategori är vanligen visstidsanställda och har ofta korta förordnanden. Majoriteten (61 %) av de yngsta kvinnorna finns i denna kategori men bara knappt hälften (44 %) av männen. Männen inleder i stället oftare än kvinnorna sin karriär antingen som lektor (32 % mot 22 %) eller som forskarassistent (24 % mot 16 %) med de bättre villkor som dessa befattningar innebär. Denna bild består, om än uttunnad, bland de näst yngsta, där andelen av kvinnorna som är forskarassistenter är lika stor som andelen av männen som är forskarassistenter. Man kan vidare se att i denna grupp har en större andel av männen än av kvinnorna redan fått någon av de i denna åldersgrupp fåtaliga professorsbefattningarna. Åldersgruppen 40–44 år framstår som den jämförelsevis mest jämställda. Här är drygt hälften av såväl kvinnorna som männen lektorer. Andelen 'annan forskande och undervisande personal' har minskat och skillnaden mellan könen har krympt. Dock är en större andel

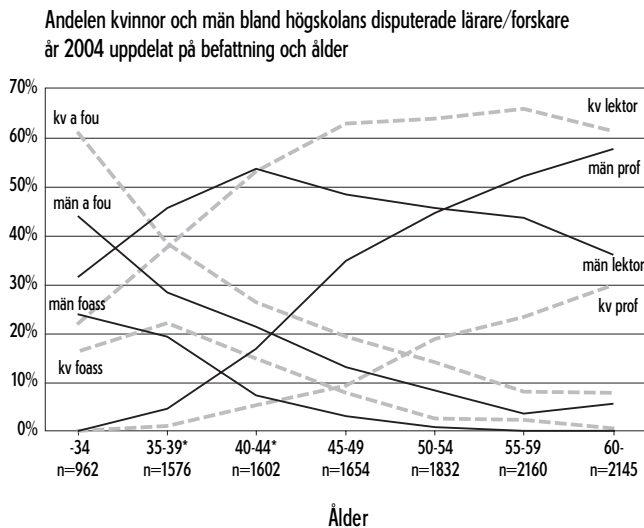
¹ De kategorier som här beaktats är forskarassistenter, lektorer och professorer samt 'annan forskande och undervisande personal' som inkluderar anställningskategorin 'forskare'. Endast disputerade har tagits med.

av männen än av kvinnorna (17 % mot 5 %) professorer, medan en större andel av kvinnorna än av männen (15 % mot 8 %) inte nått längre än till forskarasistentnivån.

Om man antar att de som befinner sig i den äldsta åldersgruppen, 60 år och äldre, har nått slutpunkten i sin akademiska karriär, är slutpunkten för majoriteten av kvinnorna (61 %) befattningen som lektor och för männen (58 %) befattningen som professor. Ungefär samma sneda könsfördelning råder i de två näst äldsta åldersgrupperna och samma tendens finns redan i åldersgruppen 45–49 år.

När man utgår från den situation som rådde år 2004 vid universitet och högskolor når således männen högre positioner i den akademiska karriären genomsnittligt sett tidigare än kvinnor, samtidigt som majoriteten av kvinnorna aldrig når professorsbefattningen. Till detta kommer en manlig överrepresentation i samtliga åldersgrupper bland de disputerade befattningshavarna; en överrepresentation som dock är lägre bland de yngre. Mätt som antalet män per kvinna bland disputerade befattningshavare är den manliga överrepresentationen 2,84 bland de äldsta mot 1,71 bland de yngsta.

Figur 3.1

Anm.: Mörka linjer för män, ljusa streckade linjer för kvinnor

a fou: annan forskande och undervisande personal, foass: forskarasistent, prof: professor
n betecknar antalet befattningshavare (kvinnor och män totalt) i respektive åldersgrupp.

* I NU-databasen finns uppgifter i femårsintervaller förutom för åldersgruppen 35–44. Denna grupp har fördelats på ålderskategorierna 35–39 samt 40–44 med hjälp av en fördelningsnyckel framtagen ur tabell 7 i SCB:s SM UF 23, som även innefattar icke-disputerad personal.

Källa: Högskoleverkets NU-databas för år 2004 (samtliga vetenskapsområden exkl. Sveriges lantbruksuniversitet och Övriga/gemensamma).

BILAGA 4

Antal ansökningar i de bidragsformer som utgör underlag för beräkningarna i rapporten

Kategori	Bidragsform	Antal ansökningar			
		2003	2004	2005	2003-05
Projektbidrag	Projektbidrag	3 455	3 814	4 071	11 340
	Projektbidrag – debutbidrag	119			119
	Projektbidrag – ESF	6	14		20
	Projektbidrag till forskarassistenter utan tjänst från VR		2	3	5
	Projektbidrag försöksdjursvetenskap			5	5
	Rambidrag	60	81		141
	Medeldyr vetenskaplig utrustning	87	97	44	228
	Planeringsbidrag	196	31		227
	Genusforskning	10			10
Totalt antal ansökningar		3 933	4 039	4 123	12 095
Stöd till forskare i början av sin karriär	Anställning som forskarassistent	465	593	1 027	2 085
	Anställning som forskarassistent – klinisk miljö halvtid			54	54
	Forskarassistent – debut	27			27
	Forskarassistent – vårdvetenskap	21	15	24	60
	Forskarassistenter, totalt	513	608	1 105	2 226
	Bidrag till anställning som postdok i Sverige			452	452
	Postdoktorsstipendium	324	234	309	867
Totalt antal ansökningar		837	842	1 866	3 545
Stöd till mer etablerade forskare	Bidrag till sabbatstermin	36	28	18	82
	Långsiktigt stöd till ledande forskare	48	45		93
	Anställning som forskare	212	268	204	684
	Anställning som forskare 50%	130	26	32	188
	Forskningstid för kliniska forskare	24	32		56
Totalt antal ansökningar		450	399	254	1 103

Fortsättning på sid 73

Fortsättning av tabell på sid 72

Kategori	Bidragsform	Antal ansökningar			
		2003	2004	2005	2003-05
Stöd till forskningens infrastrukturer	Dyrbar vetenskaplig utrustning				
	>2 miljoner kr	69	78	59	206
	Longitudinella databaser	40	26	32	98
	Planeringsbidrag KFI			43	43
Totalt antal		109	104	134	347
Stöd till forskningsmiljöer	Starka forskningsmiljöer 2005 ¹		261		261
	Linnéstöd 2006 ²			106	106
Totalt antal		0	261	106	367
Totalt antal ansökningar, samtliga kategorier		5 329	5 645	6 483	17 457

¹ Ansökningar om stöd till starka forskningsmiljöer kom in 2004 och beslut togs 2005.

² Linnéstödet beslutades 2006.

BILAGA 5

Projektbidrag – uppdelning i humaniora och samhällsvetenskap respektive i naturvetenskap och teknikvetenskap

I denna bilaga, som utgör ett komplement till kapitel 3 i huvudrapporten, presenteras data något mer detaljerat för olika ämnesområden; ansökningar till ÄR-HS delas upp i ansökningar inom humaniora respektive samhällsvetenskap och ansökningar till ÄR-NT delas upp i ansökningar inom naturvetenskap respektive teknikvetenskap. Ingen uppdelning görs av ansökningarna till ÄR-M respektive UVK. Siffrorna rörande dessa två ämnesråd tas med som jämförelse men är desamma som i huvudrapporten.

Vår klassificering av ansökningar sker med hjälp av de olika beredningsgruppernas¹ ansvarsområden. Om en beredningsgrupps ansvarsområde ligger inom humaniora förs gruppens ansökningar till humaniora (H). På samma sätt förs ansökningar till samhällsvetenskap (S), naturvetenskap (N) och teknikvetenskap (T). Om en beredningsgrupps ansvarsområde omfattar både humaniora och samhällsvetenskap förs gruppens ansökningar till HS-övrigt. På samma sätt förs ansökningar till NT-övrigt.²

På samma sätt som i avsnitt 3.1.3 beräknar vi det förväntade antalet beviljade ansökningar för kvinnor respektive män med hänsyn till de sökandes karriärålder.³ Dessa redovisas i tabell 5.1, liksom den faktiska och förväntade beviljningsgraden inom humaniora, samhällsvetenskap, medicin, naturvetenskap, teknikvetenskap och utbildningsvetenskap.

¹ Med beredningsgrupp avses "huvudberedningsgrupp", dvs. den grupp som ger beslutsförslag till ämnesrådet.

² Till HS-övrigt respektive NT-övrigt förs även ansökningar som inte kan hänföras till någon beredningsgrupp.

³ 91 ansökningar utan angiven tidpunkt för doktorexamen utesluts ur analysen. Därefter återstår 12 004 ansökningar.

Tabell 5.1. Projektbidrag 2003–2005: förväntat och faktiskt antal beviljade ansökningar med hänsyn tagen till de sökandes karriärålder, uppdelat på kön och ämnesområde

Ämnes- område	Kön	Antal inkomna ansökn.	Antal beviljade ansökn.	Faktisk beviljnings- grad	Förväntad beviljnings- grad	Förväntat antal beviljade ansökn.	Diff. mellan faktiskt och förväntat an- tal beviljade ansökningar		
H	Kvinnor	454	48	10,6%	10,5%	48	0	}	
	Män	605	66	10,9%	11,0%	66	0		
	Totalt	1 059	114	10,8%					
S	Kvinnor	517	64	12,4%	10,2%	52	12	} 11	
	Män	1 007	101	10,0%	11,2%	113	-12		} -11
	Totalt	1 524	165	10,8%					
HS-övrigt	Kvinnor	88	16	18,2%	18,8%	17	-1	}	
	Män	203	38	18,7%	18,5%	37	1		
	Totalt	291	54	18,6%					
M	Kvinnor	977	257	26,3%	29,0%	284	-27	}	
	Män	1 905	686	36,0%	34,6%	659	27		
	Totalt	2 882	943	32,7%					
N	Kvinnor	464	134	28,9%	30,4%	141	-7	}	
	Män	1 865	638	34,2%	33,8%	631	7		} -5
	Totalt	2 329	772	33,1%					
T	Kvinnor	304	60	19,7%	18,1%	55	5	} 5	
	Män	2 191	409	18,7%	18,9%	414	-5		
	Totalt	2 495	469	18,8%					
NT-övrigt	Kvinnor	87	21	24,1%	27,4%	24	-3	}	
	Män	502	138	27,5%	26,9%	135	3		
	Totalt	589	159	27,0%					
U	Kvinnor	386	68	17,6%	16,1%	62	6	}	
	Män	449	73	16,3%	17,6%	79	-6		
	Totalt	835	141	16,9%					
VR totalt	Kvinnor	3 277	668	20,4%	20,8%	682	-14	}	
	Män	8 727	2 149	24,6%	24,5%	2 135	14		
	Totalt	12 004	2 817	23,5%					

Vi ser först på ansökningarna som kom in till ÄR-HS 2003 – 2005. Av ansökningarna inom humaniora kom 43 % från kvinnor och inom samhällsvetenskap 34 %. Det framgår av tabell 5.1 att inom humaniora beviljades lika många ansökningar från kvinnor som förväntat. Inom samhällsvetenskap beviljades 12 fler ansökningar från kvinnor än förväntat och inom HS-övrigt en mindre än förväntat. Sammanlagt beviljades 11 fler ansökningar

från kvinnor än förväntat inom ÄR-HS med hänsyn tagen till karriärålder och uppdelningen i humaniora och samhällsvetenskap.

Detta överensstämmer med siffran för ÄR-HS i tabell 10 i huvudrapporten, där ÄR-HS inte delas upp. Uppdelningen på humaniora och samhällsvetenskap påverkar således inte det totala förväntade antalet beviljade ansökningar från kvinnor respektive män inom ÄR-HS.

Inom naturvetenskap beviljades 7 färre ansökningar från kvinnor än förväntat och inom NT-övrigt 3 färre än förväntat. Inom teknikvetenskap beviljades däremot 5 fler ansökningar från kvinnor än förväntat. Sammantaget beviljades inom ÄR-NT totalt 5 färre ansökningar från kvinnor än förväntat med hänsyn tagen till karriärålder och uppdelningen i naturvetenskap och teknikvetenskap. Det bör noteras att beviljningsgraden för kvinnor och män sammantaget var högre inom naturvetenskap än inom teknikvetenskap, 33 % jämfört med 19 %. Andelen ansökningar från kvinnor var högre inom naturvetenskap än inom teknikvetenskap, 20 % jämfört med 12 %.

I tabell 10 i huvudrapporten, där ÄR-NT inte delas upp, ser vi att inom ÄR-NT beviljades 6 fler ansökningar från kvinnor än förväntat. Till skillnad från vad som var fallet för ÄR-HS ovan, påverkade således uppdelningen i naturvetenskap och teknikvetenskap det totala förväntade antalet beviljade ansökningar från kvinnor respektive män inom ÄR-NT. Detta beror på skillnaden i beviljningsgrad och andel ansökningar från kvinnor mellan naturvetenskap och teknikvetenskap. När man tar hänsyn till denna uppdelning får man således 11 fler förväntat beviljade ansökningar från kvinnor inom ÄR-NT totalt, än om man inte gör det.

Det framgår av tabell 5.1, liksom av tabell 10 i huvudrapporten, att inom Vetenskapsrådet som helhet beviljades i stort sett lika många ansökningar om projektbidrag från kvinnor respektive män som förväntat med hänsyn tagen till karriäråldern. Skillnaderna mellan förväntat och faktiskt antal beviljade ansökningar från kvinnor gick i olika riktningar inom olika ämnesområden. Skillnaden var störst inom medicin, där tendensen var att män hade större framgång än förväntat, följt av humaniora-samhällsvetenskap där kvinnor hade större framgång än förväntat. Vi kan nu se att det sistnämnda utfallet berodde på att kvinnor hade större framgång än förväntat i samhällsvetenskap. Vi ser nu också att män hade större framgång än förväntat i naturvetenskap och kvinnor större framgång än förväntat i teknikvetenskap.

I det följande presenteras en detaljerad beräkning av det förväntade antalet beviljade ansökningar från kvinnor respektive män inom humaniora, samhällsvetenskap, HS-övrigt, naturvetenskap, teknikvetenskap och NT-övrigt. Beräkningen för medicin och utbildningsvetenskap redovisas i avsnitt 3.1.3 i huvudrapporten.

Avslutningsvis i denna bilaga presenteras det genomsnittligt beviljade beloppet, uppdelat på samma områden.

Humaniora

Liksom i huvudrapporten gör vi för varje karriäråldersgrupp inom humaniora antagandet att beviljningsgraden är densamma för kvinnor och män och får då ett förväntat antal beviljade ansökningar från kvinnor respektive män i varje karriäråldersgrupp (se avsnitt 3.1.3 i huvudrapporten för en mer detaljerad beskrivning). Vi får då följande tabell.

Tabell 5.2. Projektbidrag inom humaniora 2003–2005: förväntat och faktiskt antal beviljade ansökningar med hänsyn tagen till de sökandes karriärålder

Antal år sedan doktors-examen	Kön	Antal inkomna ansökningar	Antal beviljade ansökningar	Faktisk beviljningsgrad	Förväntat antal beviljade ansökningar
0-5	Kvinnor	258	22	8,5 %	22
	Män	276	23	8,3 %	23
	Totalt	534	45	8,4 %	
6-10	Kvinnor	75	6	8,0 %	8
	Män	114	14	12,3 %	12
	Totalt	189	20	10,6 %	
11-15	Kvinnor	67	12	17,9 %	10
	Män	67	8	11,9 %	10
	Totalt	134	20	14,9 %	
16-20	Kvinnor	22	5	22,7 %	4
	Män	51	9	17,6 %	10
	Totalt	73	14	19,2 %	
21-25	Kvinnor	17	0	0,0 %	2
	Män	49	6	12,2 %	4
	Totalt	66	6	9,1 %	
26-30	Kvinnor	9	2	22,2 %	1
	Män	32	4	12,5 %	5
	Totalt	41	6	14,6 %	
31-	Kvinnor	6	1	16,7 %	1
	Män	16	2	12,5 %	2
	Totalt	22	3	13,6 %	
H totalt	Kvinnor	454	48	10,6 %	48
	Män	605	66	10,9 %	66
	Totalt	1 059	114	10,8 %	

Anm.: Avser ansökningar i följande beredningsgrupper: HS-A, HS-I, HS-J, HS-K och HS-M. 45 ansökningar utan angiven tidpunkt för doktorsexamen har uteslutits: 17 från kvinnor, varav 5 beviljades, och 28 från män, varav 10 beviljades.

Med hänsyn tagen till karriäråldern beviljades exakt det förväntade antalet ansökningar om projektbidrag från kvinnor respektive män inom humaniora. De faktiska och förväntade beviljningsgraderna var således desamma.

Inom humaniora kom det in 45 ansökningar utan angiven tidpunkt för doktorsexamen, varav 36 inom konstnärlig FoU. Beviljningsgraden var hög; av de 17 ansökningarna från kvinnor beviljades 5, dvs. 29 %, och av de 28 från män beviljades 10, dvs. 36 %. Om dessa 45 ansökningar räknas med får vi följande tabell för humaniora totalt.

Tabell 5.3. Projektbidrag inom humaniora 2003–2005: antal inkomna och beviljade ansökningar samt beviljningsgrad

Kön	Antal inkomna ansökningar	Antal beviljade ansökningar	Faktisk beviljningsgrad
Kvinnor	471	53	11,3 %
Män	633	76	12,0 %
Totalt	1 104	129	11,7 %

Samhällsvetenskap

Vi gör samma beräkning som för humaniora ovan, närmare beskrivet i avsnitt 3.1.3 i huvudrapporten, och får följande tabell för ansökningar inom samhällsvetenskap.

Tabell 5.4. Projektbidrag inom samhällsvetenskap 2003–2005: förväntat och faktiskt antal beviljade ansökningar med hänsyn tagen till de sökandes karriärålder

Antal år sedan doktors-examen	Kön	Antal inkomna ansökningar	Antal beviljade ansökningar	Faktisk beviljningsgrad	Förväntat antal beviljade ansökningar
0-5	Kvinnor	261	26	10,0 %	21
	Män	324	20	6,2 %	25
	Totalt	585	46	7,9 %	
6-10	Kvinnor	130	18	13,8 %	16
	Män	208	23	11,1 %	25
	Totalt	338	41	12,1 %	
11-15	Kvinnor	59	11	18,6 %	9
	Män	164	23	14,0 %	25
	Totalt	223	34	15,2 %	
16-20	Kvinnor	31	8	25,8 %	3
	Män	119	7	5,9 %	12
	Totalt	150	15	10,0 %	
21-25	Kvinnor	21	1	4,8 %	2
	Män	85	8	9,4 %	7
	Totalt	106	9	8,5 %	
26-30	Kvinnor	13	0	0,0 %	2
	Män	61	11	18,0 %	9
	Totalt	74	11	14,9 %	
31-	Kvinnor	2	0	0,0 %	0
	Män	46	9	19,6 %	9
	Totalt	48	9	18,8 %	
S totalt	Kvinnor	517	64	12,4 %	52
	Män	1 007	101	10,0 %	113
	Totalt	1 524	165	10,8 %	

Anm.: Avser ansökningar i följande beredningsgrupper: HS-B, HS-C, HS-E, HS-F, HS-G och HS-O. 10 ansökningar utan angiven tidpunkt för doktorexamen har uteslutits: 4 från kvinnor, varav 1 beviljad och 6 från män, varav ingen beviljad.

Med hänsyn tagen till karriäråldern beviljades 12 fler ansökningar om projektbidrag från kvinnor än förväntat inom samhällsvetenskap. Den förväntade beviljningsgraden för kvinnor var 10,2 % (52/517)⁴, medan den faktiska var högre, 12,4 % (64/517). För män var den förväntade beviljningsgraden 11,2 % (113/1007) medan den faktiska var 10,0 % (101/1007).

⁴ De uppmärksamma noterat att 52/517 inte blir 10,2 % utan 10,0 %. Den angivna siffran beror på att värdet 52 är avrundat till helt antal ansökningar.

HS-övrigt

Vi gör samma beräkning som för humaniora ovan, närmare beskrivet i avsnitt 3.1.3 i huvudrapporten, och får följande tabell för ansökningar inom HS-övrigt.

Tabell 5.5. Projektbidrag inom HS-övrigt 2003–2005: förväntat och faktiskt antal beviljade ansökningar med hänsyn tagen till de sökandes karriärålder

Antal år sedan doktors-examen	Kön	Antal inkomna ansökningar	Antal beviljade ansökningar	Faktisk beviljningsgrad	Förväntat antal beviljade ansökningar
0-5	Kvinnor	42	6	14,3 %	6
	Män	69	11	15,9 %	11
	Totalt	111	17	15,3 %	
6-10	Kvinnor	28	6	21,4 %	6
	Män	37	9	24,3 %	9
	Totalt	65	15	23,1 %	
11-15	Kvinnor	9	2	22,2 %	2
	Män	37	7	18,9 %	7
	Totalt	46	9	19,6 %	
16-20	Kvinnor	6	1	16,7 %	1
	Män	21	5	23,8 %	5
	Totalt	27	6	22,2 %	
21-25	Kvinnor	2	1	50,0 %	0
	Män	22	4	18,2 %	5
	Totalt	24	5	20,8 %	
26-30	Kvinnor	1	0	0,0 %	0
	Män	16	2	12,5 %	2
	Totalt	17	2	11,8 %	
31-	Kvinnor	0	0		0
	Män	1	0	0,0 %	0
	Totalt	1	0	0,0 %	
HS-övrigt totalt	Kvinnor	88	16	18,2 %	17
	Män	203	38	18,7 %	37
	Totalt	291	54	18,6 %	

Anm.: Avser ansökningar i beredningsgrupp HS-D samt ansökningar som inte kunnat hänföras till någon beredningsgrupp. 10 ansökningar utan angiven tidpunkt för doktorexamen har utslutits: 2 från kvinnor, varav 1 beviljad, och 8 från män, varav 3 beviljade.

Antalet beviljade ansökningar inom HS-övrigt var lågt och skillnaden mellan faktiskt och förväntat antal beviljade ansökningar var försumbar (en enda ansökan). För ansökningar från kvinnor var den förväntade beviljningsgraden

18,8 % (17/88) och den faktiska 18,2 % (16/88). För ansökningar från män var den förväntade beviljningsgraden 18,5 % (37/203) och den faktiska 18,7 % (38/203).

Naturvetenskap

Vi gör samma beräkning som för humaniora ovan, närmare beskrivet i avsnitt 3.1.3 i huvudrapporten, och får följande tabell för ansökningar inom naturvetenskap.

Tabell 5.6. Projektbidrag inom naturvetenskap 2003–2005: förväntat och faktiskt antal beviljade ansökningar med hänsyn tagen till de sökandes karriärålder

Antal år sedan doktors-examen	Kön	Antal inkomna ansökningar	Antal beviljade ansökningar	Faktisk beviljningsgrad	Förväntat antal beviljade ansökningar
0-5	Kvinnor	86	12	14,0 %	12
	Män	200	29	14,5 %	29
	Totalt	286	41	14,3 %	
6-10	Kvinnor	158	43	27,2 %	45
	Män	457	134	29,3 %	132
	Totalt	615	177	28,8 %	
11-15	Kvinnor	90	27	30,0 %	28
	Män	368	117	31,8 %	116
	Totalt	458	144	31,4 %	
16-20	Kvinnor	55	22	40,0 %	23
	Män	324	135	41,7 %	134
	Totalt	379	157	41,4 %	
21-25	Kvinnor	30	12	40,0 %	12
	Män	221	91	41,2 %	91
	Totalt	251	103	41,0 %	
26-30	Kvinnor	28	10	35,7 %	12
	Män	179	80	44,7 %	78
	Totalt	207	90	43,5 %	
31-	Kvinnor	17	8	47,1 %	8
	Män	116	52	44,8 %	52
	Totalt	133	60	45,1	
N totalt	Kvinnor	464	134	28,9 %	141
	Män	1 865	638	34,2 %	631
	Totalt	2 329	772	33,1 %	

Anm.: Avser ansökningar i följande beredningsgrupper: NT-B, NT-C, NT-F, NT-G, NT-I, NT-J, NT-K, NT-M, NT-N och NT-O. 4 ansökningar utan angiven tidpunkt för doktorexamen har uteslutits: 2 från kvinnor, varav ingen beviljad, och 2 från män, varav 1 beviljad.

Inom naturvetenskap beviljades 7 färre ansökningar från kvinnor än förväntat med hänsyn tagen till karriäråldern. Den förväntade beviljningsgraden för kvinnor var 30,4 % (141/464) och den faktiska 28,9 % (134/464). Den förväntade beviljningsgraden för män var 33,8 % (631/1865) och den faktiska 34,2 % (638/1865).

Teknikvetenskap

Vi gör samma beräkning som för humaniora ovan, närmare beskrivet i avsnitt 3.1.3 i huvudrapporten, och får följande tabell för ansökningar inom teknikvetenskap.

Tabell 5.7. Projektbidrag inom teknikvetenskap 2003–2005: förväntat och faktiskt antal beviljade ansökningar med hänsyn tagen till de sökandes karriärålder

Antal år sedan doktors-examen	Kön	Antal inkomna ansökningar	Antal beviljade ansökningar	Faktisk beviljningsgrad	Förväntat antal beviljade ansökningar
0-5	Kvinnor	57	9	15,8 %	7
	Män	339	38	11,2 %	40
	Totalt	396	47	11,9 %	
6-10	Kvinnor	105	20	19,0 %	18
	Män	537	92	17,1 %	94
	Totalt	642	112	17,4 %	
11-15	Kvinnor	61	10	16,4 %	12
	Män	425	87	20,5 %	85
	Totalt	486	97	20,0 %	
16-20	Kvinnor	36	11	30,6 %	7
	Män	359	68	18,9 %	72
	Totalt	395	79	20,0 %	
21-25	Kvinnor	20	6	30,0 %	5
	Män	224	57	25,4 %	58
	Totalt	244	63	25,8 %	
26-30	Kvinnor	16	3	18,8 %	3
	Män	187	37	19,8 %	37
	Totalt	203	40	19,7 %	
31-	Kvinnor	9	1	11,1 %	2
	Män	120	30	25,0 %	29
	Totalt	129	31	24,0 %	
T totalt	Kvinnor	304	60	19,7 %	55
	Män	2 191	409	18,7 %	414
	Totalt	2 495	469	18,8 %	

Anm.: Avser ansökningar i följande beredningsgrupper: NT-A, NT-D, NT-E, NT-L, NT-P, NT-Q, NT-S, NT-T och NT-U. 7 ansökningar, samtliga från män, utan angiven tidpunkt för doktorsexamen har uteslutits; 2 av dessa beviljades.

Inom teknikvetenskap beviljades 5 fler ansökningar från kvinnor än förväntat när hänsyn tas till karriäråldern. Den förväntade beviljningsgraden för kvinnor var 18,1 % (55/304) och den faktiska 19,7 % (60/304). Den förväntade beviljningsgraden för män var 18,9 % (414/2191) och den faktiska 18,7 % (409/2191).

NT-övrigt

Vi gör samma beräkning som för humaniora ovan, närmare beskrivet i avsnitt 3.1.3 i huvudrapporten, och får följande tabell för ansökningar inom NT-övrigt.

Tabell 5.8. Projektbidrag inom NT-övrigt 2003–2005: förväntat och faktiskt antal beviljade ansökningar med hänsyn tagen till de sökandes karriärålder

Antal år sedan doktors-examen	Kön	Antal inkomna ansökningar	Antal beviljade ansökningar	Faktisk beviljningsgrad	Förväntat antal beviljade ansökningar
0-5	Kvinnor	14	3	21,4 %	4
	Män	54	14	25,9 %	14
	Totalt	68	17	25,0 %	
6-10	Kvinnor	27	5	18,5 %	7
	Män	114	33	28,9 %	31
	Totalt	141	38	27,0 %	
11-15	Kvinnor	17	4	23,5 %	5
	Män	95	29	30,5 %	28
	Totalt	112	33	29,5 %	
16-20	Kvinnor	14	7	50,0 %	4
	Män	95	27	28,4 %	30
	Totalt	109	34	31,2 %	
21-25	Kvinnor	5	0	0,0 %	1
	Män	62	17	27,4 %	16
	Totalt	67	17	25,4 %	
26-30	Kvinnor	3	0	0,0 %	1
	Män	55	11	20,0 %	10
	Totalt	58	11	19,0 %	
31-	Kvinnor	7	2	28,6 %	2
	Män	27	7	25,9 %	7
	Totalt	34	9	26,5 %	
NT-övrigt totalt	Kvinnor	87	21	24,1 %	24
	Män	502	138	27,5 %	135
	Totalt	589	159	27,0 %	

Anm.: Avser ansökningar i beredningsgrupperna NT-H och NT-R. En beviljad ansökan från en man, utan angiven tidpunkt för doktorexamen, har uteslutits.

Inom NT-övrigt beviljades 3 färre ansökningar från kvinnor än förväntat med hänsyn tagen till karriäråldern. Den förväntade beviljningsgraden för kvinnor var 27,4 % (24/87) och den faktiska 24,1 % (21/87). Den förväntade beviljningsgraden för män var 26,9 % (135/502) och den faktiska 27,5 % (138/502).

Genomsnittligt beviljat belopp uppdelat på ämnesområden

Tabell 5.9 inkluderar samtliga 12 095 ansökningar om projektbidrag som kom in till Vetenskapsrådet 2003–2005 (jämför avsnitt 3.1.5 i huvudrapporten). Det genomsnittligt beviljade beloppet redovisas totalt för hela projektperioden, normalt 3 år, och är alltså tre gånger större än det beviljade beloppet per år.

Tabell 5.9. Projektbidrag 2003–2005: genomsnittligt beviljat belopp uppdelat på kön och ämnesområde

Ämnesområde	Kön	Antal beviljade ansökningar	Genomsnittligt beviljat belopp
Humaniora	Kvinnor	53	1 618
	Män	76	1 693
	Totalt	129	1 662
Samhällsvetenskap	Kvinnor	65	1 797
	Män	101	1 971
	Totalt	166	1 903
HS-övrigt	Kvinnor	17	817
	Män	41	949
	Totalt	58	910
Medicin	Kvinnor	257	1 024
	Män	687	1 190
	Totalt	944	1 145
Naturvetenskap	Kvinnor	134	1 399
	Män	639	1 515
	Totalt	773	1 495
Teknikvetenskap	Kvinnor	60	1 575
	Män	411	1 893
	Totalt	471	1 853
NT-övrigt	Kvinnor	21	1 380
	Män	139	1 669
	Totalt	160	1 631
Utbildningsvetenskap	Kvinnor	68	2 269
	Män	73	2 073
	Totalt	141	2 167
VR totalt	Kvinnor	675	1 400
	Män	2 167	1 529
	Totalt	2 842	1 499

Det kan konstateras att inom samtliga ämnesområden utom utbildningsvetenskap beviljades projektansökningar från kvinnor genomsnittligt ett lägre belopp än ansökningar från män. Detta gäller även för Vetenskapsrådet som helhet, där ansökningar från kvinnor i genomsnitt beviljades 8 % lägre belopp än ansökningar från män.

Om ansökningar utan angiven tid för doktorsexamen utesluts kan ett förväntat beviljat belopp beräknas med hänsyn tagen till karriäråldern. I avsnitt 3.1.5 görs denna beräkning, utan uppdelning av HS eller NT. Där konstateras att kvinnor beviljades cirka 4 % lägre belopp än förväntat. En uppdelning av HS och NT ändrar inte denna siffra och redovisas därför inte i rapporten.

BILAGA 6

Bibliometrisk studie av utfallet av utlysningen av postdoktorsstipendier inom medicin samt naturvetenskap och teknikvetenskap år 2005

Eftersom skillnaden i beviljningsgrad mellan kvinnor och män var särskilt stor när det gällde postdoktorsstipendier år 2005 utförde vi en bibliometrisk analys av utfallet av detta års utlysning. Vi använde oss av Vetenskapsrådets publikationsdatabas, som innehåller grunddata från Thomson Scientific – samma som finns i Web of Science.¹ När det gäller publikationer inom humaniora och samhällsvetenskap är täckningen i databasen låg och ÄR-HS utelämnades därför från analysen. UVK hade inga beviljade ansökningar. Vi analyserade således endast ansökningar inom ÄR-M och ÄR-NT. De sökandes publiceringsmeriter undersöktes och korrelerades med graden av framgång i att få stipendium.

Inom ÄR-M blev 21 av 74 ansökningar beviljade. Beviljningsgraden för kvinnor var 20 % och för män 43 %. Inom ÄR-NT beviljades 26 av 151 ansökningar. Beviljningsgraden för kvinnor var 12 % och för män 20 %.² Vi ställde frågan om den relativt stora skillnaden mellan könen kunde förklaras av skillnader i publicering mätt med bibliometriska mått. (Det ska noteras att beredningsgrupperna i sitt arbete inte rangordnar de sökande med hjälp av bibliometriska index.)

I ansökningar om postdoktorsstipendium ska det ingå ett curriculum vitae med en publikationslista. Vi identifierade de sökandes artiklar i databasen utifrån detta CV. De artiklar som doktorsavhandlingar bestod av identifierades var för sig.³ I medeltal hade varje sökande publicerat fyra artiklar, och de flesta återfanns i databasen. Normalt sett är fyra publikationer per forskare ett alltför litet antal för att det ska kunna användas statistiskt, men eftersom vi inte såg på de enskilda individerna utan jämförde gruppen kvinnor med gruppen män fick vi en stabil modell. För varje person beräknades ett trettioital olika

¹ Certain data included herein are derived from the Science Citation Index Expanded® prepared by Thomson Scientific ©, Philadelphia, Pennsylvania, USA © Copyright Thomson Scientific © 2006. All rights reserved.

² Med ansökningar avser vi inkomna ansökningar som inte avförts från ärendehantering. Ansökningar som beviljats men där den sökande avböjt stipendium har inte tagits med i analysen.

³ Tack till Sebastian Chaaban för det tidskrävande arbetet med manuell bibliometrisk identifiering.

bibliometriska index. De flesta av dessa baserades dels på antalet citeringar av artiklarna, dels på hur mycket tidskrifterna citerades i medeltal. Vi undersökte vilka index som korrelerade mest med beredningsgruppernas betyg och ämnesrådets beslut och valde dessa index för att bygga statistiska modeller.

Det fanns vissa skillnader mellan ÄR-M och ÄR-NT när det gällde vilka index som korrelerade mest med betyg och beslut; vi valde ett index som korrelerade väl med båda ämnesrådets beslut. Det index som fungerade bäst var summan av tidskriftens medelcitering dividerat med ämnesområdets⁴ medelcitering och antalet författare till artikeln i fråga, med andra ord summan av den ämnesrelaterade tidskriftsciteringen justerat för hur stor del av arbetet den sökande hade utfört.⁵

Vi valde att bygga en modell som beskriver sannolikheten att en sökande får sin ansökan beviljad som en funktion av kön och det utvalda indexet, Σ JCS/FCS fraktionaliserat på författarnivå.⁶ Närmare bestämt använde vi oss av en s.k. Generalized Linear Model⁷ där sannolikheten att få en ansökan beviljad modellerades som en funktion av kön och detta index. Analysen resulterade i en modellskattning av hur mycket kön påverkade utfallet när det bibliometriska indexet hålls konstant och vice versa.

För ÄR-M gjorde vi dessutom en separat analys där två nya index togs fram: ett över antalet artiklar där de sökande stod som första författare, och ett som var detsamma som i ovanstående modell fast med villkoret att vikten för en artikel som lägst kunde bli 0,5 för en artikel där den sökande stod som första författare (i stället för $1/\text{antalet författare}$). Detta ger en betydligt större tyngd i indexet för de forskare som står som första författare. Antalet artiklar där de sökande stod som första författare korrelerade inte speciellt starkt med besluten och användes därför inte. Indexet med större tyngd för artiklar där de sökande stod som första författare förändrade modellen endast marginellt. Därför valde vi att använda samma modell, den utan extra vikt för första författare, för både ÄR-M och ÄR-NT.

I figur 6.1 illustreras den modellerade sannolikheten att få en ansökan beviljad. I modellen är effekten av indexets påverkan på beviljningsgraden statistiskt signifikant inom både ÄR-M och ÄR-NT.⁸ Skillnaden mellan kvinnor och män i beviljningsgrad är dock signifikant endast inom ÄR-M. Inom ÄR-NT är det 19 % sannolikhet att könsskillnaden i beviljningsgrad

⁴ Med ett ämnesområde menas här en grupp av tidskrifter som klassats till ett av 252 olika vetenskapliga fält; en tidskrift kan klassas till fler än ett fält.

⁵ Vi gör approximationen att varje författare utfört lika stor del av en publikation.

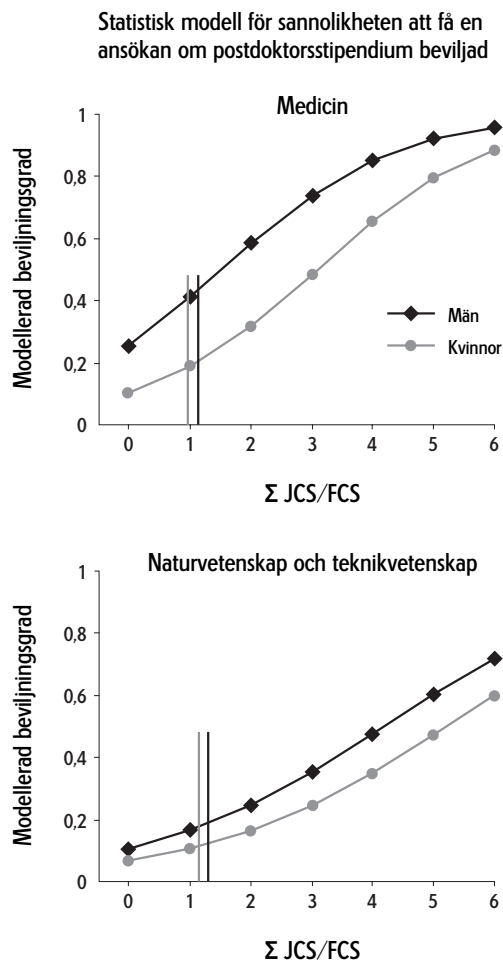
⁶ Fraktionalisering betyder uppdelning. Här har vi delat varje artikel i lika många delar som antalet författare så att en författare inte får tillgodoräkna sig hela publikationen om det finns flera författare.

⁷ Modellen är implementerad i SAS9 med proc genmod och link logit.

⁸ På 5 % signifikansnivå, dvs. sannolikheten att resultatet är en effekt av slumpen är maximalt 5 %.

är slumpmässig. De kvinnliga sökande hade ett något lägre medelindex än männen, 1,0 respektive 1,1 inom ÅR-M och 1,2 respektive 1,3 inom ÅR-NT. Dessa nivåer är markerade i figur 6.1.

Figur 6.1

Anm.: Indexet på x-axeln är summan av kvoterna mellan tidskriftens medelcitering och fältets medelcitering för varje artikel som den sökande publicerat. Kvoterna är fraktionaliserade på författarnivå. Röda linjer och fyrkanter markerar värden för kvinnor och blå markerar värden för män. De vertikala linjerna indikerar medelindex för kvinnor respektive män.

Modellen säger att även om de kvinnliga sökande hade haft samma bibliometriska medelvärde som de manliga, dvs. om den röda vertikala linjen hade sammanfallit med den blå, så skulle inte det inte ha förändrat utfallet för kvinnorna nämnvärt. Inom både ÄR-M och ÄR-NT skulle sannolikheten för kvinnor att få sina ansökningar beviljade bara ha ökat med en procentenhet. Denna enda procentenhet ska jämföras med den faktiska skillnaden mellan beviljningsgraden för kvinnor och män som var 23 procentenheter inom ÄR-M och 8 procentenheter inom ÄR-NT. Detta betyder att skillnaden i bibliometriskt mått mellan gruppen kvinnor och gruppen män inte förklarar någon nämnvärd del av variationen i beviljningsgrad. Skillnaden i beviljningsgrad mellan kvinnor och män kvarstår således oförklarad inom såväl ÄR-M som ÄR-NT.

BILAGA 7

Tabeller

Denna bilaga utgör ett komplement till kapitel 3 i huvudrapporten om ansökningar och beviljningsgrad och presenterar vissa mer detaljerade uppgifter. Tabell 7.1 och 7.2 ger en mer detaljerad bild av sammanställningen i tabell 1 i huvudrapportens sammanfattning. Tabellerna 7.3–7.5 ger beviljningsgraderna uppdelat på år avseende projektbidrag, postdoktorsstipendier och forskarassistentanställningar.

Sammanställning av utfall i bidragsformer beslutade av ämnesråden

Nedanstående tabeller två tabeller kompletterar tabell 1 i huvudrapportens sammanfattning. Tabell 7.1 ger avvikelserna från förväntat antal beviljade ansökningar för kvinnor och tabell 7.2 ger sannolikheten för att avvikelserna bara beror på slumpen.

Tabell 7.1. Antal beviljade ansökningar från kvinnor 2003-2005 samt inom parentes differensen mellan faktiskt och förväntat antal beviljade ansökningar från kvinnor, uppdelat på ämnesråd och stödform

Ämnesråd	Projektbidrag	Postdoktorstipendium	Postdoktoranställning	Forskarassistent	Rådsforskaranställning	Infrastrukturstöd	Totalt
ÄR-HS	128 (+11)	2 (-2)	3 (+1)	13 (+1)	6 (-1)	–	152 (+10)
ÄR-M	257 (-27)	33 (-6)	8 (-3)	52 (-2)	20 (-7)	–	370 (-45)
ÄR-NT	215 (+6)	30 (-2)	5 (±0)	27 (+1)	7 (+1)	–	284 (+5)
UVK	68 (+6)	–	1 (±0)*	8 (±0)	–	–	77 (+6)
KFI	–	–	–	–	–	26 (+5)	26 (+5)
VR totalt	668 (-4)	65 (-11)	17 (-2)	100 (±0)	33 (-7)	26 (+5)	909 (-19)

Anm.: För projektbidrag tar beräkningen hänsyn till karriäråldern i femårsintervall.

* Enbart ansökningar från kvinnor.

Tabell 7.2. Sannolikheten för att avvikelser från det förväntade antalet beviljade ansökningar 2003-2005 från kvinnor bara är slumpmässig, uppdelat på ämnesråd och stödform

Ämnesråd	Projektbidrag	Postdoktorstipendium	Postdoktoranställning	Forskarassistent	Rådsforskaranställning	Stöd till infrastruktur
ÄR-HS	0,17 (♀)	0,11 (♂)	0,27 (♀)	0,55 (♀)	0,71 (♂)	–
ÄR-M	0,01 (♂)	0,09 (♂)	0,10 (♂)	0,64 (♂)	0,08 (♂)	–
ÄR-NT	0,60 (♀)	0,56 (♂)	0,94	0,84 (♀)	0,82 (♀)	–
UVK	0,29 (♀)	–	–	0,91	–	–
KFI	–	–	–	–	–	0,17 (♀)
VR totalt	0,64 (♂)	0,05 (♂)	0,47 (♂)	1,00	0,15 (♂)	0,17 (♀)

Anm.: Symbolerna (♀) respektive (♂) inom parentes anger att kvinnor respektive män hade större framgång. För projektbidrag tar beräkningen hänsyn till karriäråldern i ettårsintervall. Värdet för Vetenskapsrådet som helhet beräknas med hänsyn till fördelningen på ämnesråd.

Projektbidrag

Nedanstående tabell kompletterar avsnitt 3.1, särskilt figur 8. I denna tabell är samtliga 12 095 ansökningar redovisade, dvs. även de 91 ansökningarna utan angiven tidpunkt för doktorexamen.

Tabell 7.3. Projektbidrag 2003–2005: antal inkomna och beviljade ansökningar samt beviljningsgrad uppdelat på kön, ämnesråd och år

Ämnesråd		2003		2004		2005		2003-2005	
		Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
ÄR-HS*	Antal inkomna	345	618	339	610	398	629	1 082	1 857
	Antal beviljade	42	72	54	69	39	77	135	218
	Beviljningsgrad	12,2 %	11,7 %	15,9 %	11,3 %	9,8 %	12,2 %	12,5 %	11,7 %
ÄR-M	Antal inkomna	275	617	305	597	399	697	979	1 911
	Antal beviljade	79	256	75	202	103	229	257	687
	Beviljningsgrad	28,7 %	41,5 %	24,6 %	33,8 %	25,8 %	32,9 %	26,3 %	35,9 %
ÄR-NT	Antal inkomna	269	1 468	296	1 620	292	1 480	857	4 568
	Antal beviljade	75	380	66	398	74	411	215	1 189
	Beviljningsgrad	27,9 %	25,9 %	22,3 %	24,6 %	25,3 %	27,8 %	25,1 %	26,0 %
UVK	Antal inkomna	149	192	133	139	107	121	389	452
	Antal beviljade	35	38	17	20	16	15	68	73
	Beviljningsgrad	23,5 %	19,8 %	12,8 %	14,4 %	15,0 %	12,4 %	17,5 %	16,2 %
VR totalt	Antal inkomna	1 038	2 895	1 073	2 966	1 196	2 927	3 307	8 788
	Antal beviljade	231	746	212	689	232	732	675	2 167
	Beviljningsgrad	22,3 %	25,8 %	19,8 %	23,2 %	19,4 %	25,0 %	20,4 %	24,7 %

Anm.: * Inklusive 80 ansökningar om konstnärlig FoU och 10 ansökningar till genuskommittén.

Postdoktorsstipendium

Nedanstående tabell kompletterar avsnitt 3.2.1, särskilt figur 16 och tabell 12.

Tabell 7.4. Postdoktorsstipendium 2003–2005: antal inkomna och beviljade ansökningar samt beviljningsgrad uppdelat på kön, ämnesråd och år

		2003		2004		2005		2003-2005	
		Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Ämnesråd	ÄR-HS					29	51	29	51
	Antal inkomna					2	10	2	10
	Antal beviljade					7 %	20 %	7 %	20 %
ÄR-M	Antal inkomna	52	60	31	36	46	28	129	124
	Antal beviljade	17	22	7	10	9	12	33	44
	Beviljningsgrad	33 %	37 %	23 %	28 %	20 %	43 %	26 %	35 %
ÄR-NT	Antal inkomna	53	159	61	106	58	93	172	358
	Antal beviljade	14	35	9	16	7	19	30	70
	Beviljningsgrad	26 %	22 %	15 %	15 %	12 %	20 %	17 %	20 %
UVK	Antal inkomna					3	1	3	1
	Antal beviljade					0	0	0	0
	Beviljningsgrad					0 %	0 %	0 %	0 %
VR totalt	Antal inkomna	105	219	92	142	136	173	333	534
	Antal beviljade	31	57	16	26	18	41	65	124
	Beviljningsgrad	30 %	26 %	17 %	18 %	13 %	24 %	20 %	23 %

Forskarassistentanställning

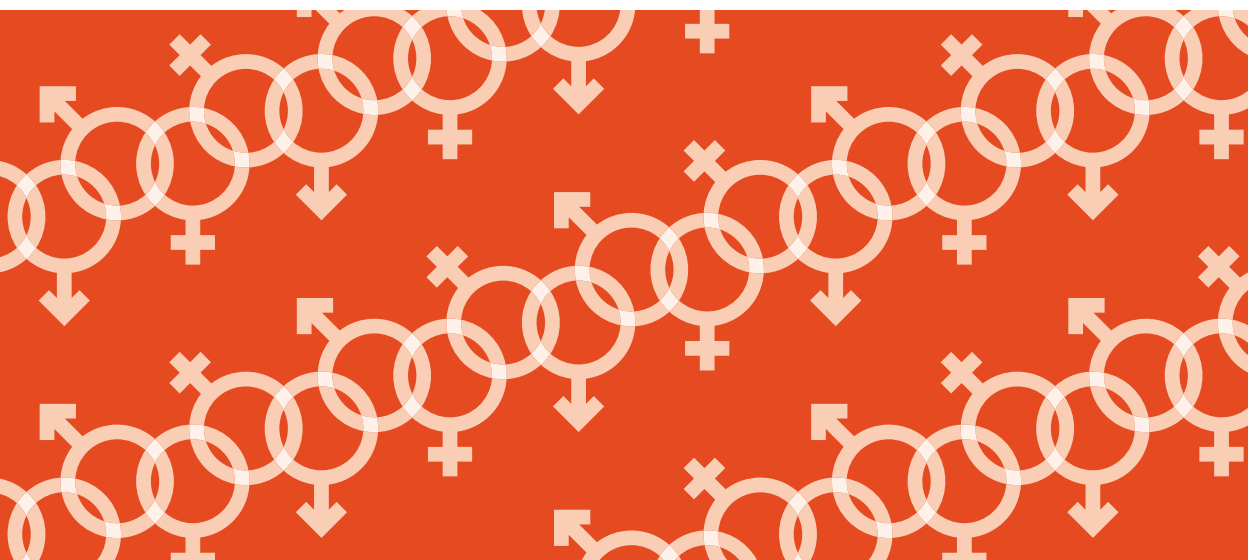
Nedanstående tabell kompletterar avsnitt 3.2.3, särskilt figur 19 och tabell 14.

Tabell 7.3. Forskarassistentanställning 2003–2005: antal inkomna och beviljade ansökningar samt beviljningsgrad uppdelat på kön, ämnesråd och år

Ämnesråd	2003		2004		2005		2003-2005		
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	
ÄR-HS	Antal inkomna				166	208	166	208	
	Antal beviljade				13	13	13	13	
	Beviljningsgrad				7,8 %	6,3 %	7,8 %	6,3 %	
ÄR-M	Antal inkomna	133	91	144	107	206	158	483	356
	Antal beviljade	24	19	14	9	14	14	52	42
	Beviljningsgrad	18,0 %	20,9 %	9,7 %	8,4 %	6,8 %	8,9 %	10,8 %	11,8 %
ÄR-NT	Antal inkomna	66	203	83	249	88	254	237	706
	Antal beviljade	11	19	5	22	11	36	27	77
	Beviljningsgrad	16,7 %	9,4 %	6,0 %	8,8 %	12,5 %	14,2 %	11,4 %	10,9 %
UVK	Antal inkomna	13	7	16	9	15	10	44	26
	Antal beviljade	2	2	3	1	3	2	8	5
	Beviljningsgrad	15,4 %	28,6 %	18,8 %	11,1 %	20,0 %	20,0 %	18,2 %	19,2 %
VR totalt	Antal inkomna	212	301	243	365	475	630	930	1 296
	Antal beviljade	37	40	22	32	41	65	100	137
	Beviljningsgrad	17,5 %	13,3 %	9,1 %	8,8 %	8,6 %	10,3 %	10,8 %	10,6 %

I denna rapport redovisas resultatet av en studie av samtliga ansökningar om forskningsstöd, drygt 17 000, som kom in till Vetenskapsrådet under perioden 2003-2005. Syftet är att ge ett underlag för rådets strävanden att uppnå jämställdhet i forskningsstödet.

Studien visar att det finns tre områden där kvinnor hade mindre framgång än män. Det första gällde fördelningen av de s.k. Linnébidragen, dvs. satsningen på starka forskningsmiljöer. Det andra var postdoktorstipendier för forskningsvistelse utomlands. Det tredje var det medicinska området, där kvinnor hade mindre framgång än män vid fördelningen av alla typer av bidrag utom forskarassistentanställningar. Sammantaget, när man ser på Vetenskapsrådet som helhet, hade dock kvinnor och män i stort sett lika stor framgång.

Regeringsgatan 56 103 78 Stockholm Tel 08-546 44 000 Fax 08-546 44 180 vetenskapsradet@vr.se www.vr.se

Vetenskapsrådet är en statlig myndighet som utvecklar och finansierar grundforskning av högsta kvalitet inom alla vetenskapsområden. Vetenskapsrådet arbetar med forskningsfinansiering, strategi och analys samt forskningsinformation. Målet är att Sverige ska vara en ledande forskningsnation.

ISSN 1651-7350
ISBN 91-7307-099-8
